

Het klakkeloos volgen van profeten én valse profeten is een misleidende zaak.

Welvaartsevangelie klopt geld uit zakken van gelovigen en sluist dat door naar voorgangers van protestant-christelijke organisatie’. Uit de nog dagelijkse aandacht voor dit commentaar kan ik afleiden dat er behoefte aan informatie over dit onderwerp is.

Ook het welvaartsevangelie van Tom de Wal en anderen: *‘Het is een protestant-christelijke dwaalleer die een grote mate van materiële rijkdom en gezondheid in dit leven belooft aan wie gelooft. Hebzucht en geldzucht verdringen God. Zo wordt geld uit zakken van gelovigen geklopt dat verdwijnt in zakken van de bedelende en dreigende voorgangers die op slinkse wijze geld van gelovigen aftroggelen. Zwandel dus*’.

Interessant is het YouTube-kanaal *‘Kettlers Exposed*’ dat sinds 6 september 2021 in de lucht is. Het legt in korte fragmenten de vermeende dwaalleer bloot van o.a. Tom de Wal die in de ogen van *Kettlers Exposed* valse profeten zijn.

Hoe theologisch correct de beweringen van de vermeende valse profeten en de weerleggingen zijn is de vraag om zelf te onderzoeken. Wat dit YouTube-kanaal vooral duidelijk maakt is dat iedereen zich Jezus, God, christendom, bijbel en geloof kan toe-eigenen. De religieuze deelmarkt van het Nederlandse protestantisme is een open markt waarop iedereen zich kan manifesteren. Dat geldt overigens ook voor andere godsdienstige stromingen. Iedereen kan zich prediker of evangelist noemen en wanen. Het zijn onbeschermd beroepen waarvoor geen startkwalificatie nodig is.

Die religieuze markt buiten de reguliere religieuze instellingen heeft het dus in zich om mensen aan te trekken die er een manier in zien om geld, aanzien of macht over gelovigen te verwerven. Zelfs als dat haaks staat op de beginselen van de godsdienst die ze aan anderen uitleggen. Het corrigeren uit eigen kring van deze theologische knoeiers en fantasten is een begrijpelijke reactie van degenen die menen dat hierdoor hun geloof wordt verkwanseld.

Voor buitenstaanders maken deze interreligieuze schermutselingen duidelijk wat voor interessant fenomeen religie is en hoeveel tegenstrijdige belangen ermee gemoeid zijn. Hoe dan ook, gelovigen en andersdenkenden moeten zelf nadenken en in alle vrijheid een levensovertuiging, godsdienst of nihilistische stroming kiezen waar ze zich het meeste mee kunnen vereenzelvigen. Het klakkeloos volgen van profeten én valse profeten is een hachelijke zaak.

Is voorganger Tom de Wal van het protestant-christelijke *Frontrunners Ministries* op z’n best een manipulator en op z’n slechts een oplichter? Hij vraagt geld aan gelovigen, want geld is invloed, zo stelt hij. Maar invloed van wie? Van de organisatie van Tom de Wal, van de gelovigen, van het christelijk protestantisme of van God? Tom de Wal is de enige bestuurder en voorzitter/secretaris/penningmeester van *Stichting Frontrunners*.

Zijn betoog bestaat uit twee delen die niet logisch samenhangen. Het eerste deel bestaat uit De Wals bewering dat de christelijke God tot veel in staat wordt geacht. Het Woord van God kan volgens De Wal huwelijken of mensenlevens redden. Dat is een aanname die niet getoetst kan worden en daarom waar en onwaar kan zijn. In het tweede deel zegt De Wal dat als ‘wij’ geen geld hebben om invloed uit te oefenen dat dan het Woord van God niet naar buiten kan worden gebracht. De niet zo stilzwijgende oproep is dat gelovigen geld moeten overmaken naar de *Stichting Frontrunners* omdat anders het Woord van God niet gehoord kan worden.

Met dit bedelen om geld bij gelovigen plaatst Tom de Wal zich in de traditie van het welvaartsevangelie. Dat bevestigt hij in video’s die er een lans voor breken. Zoals in *‘7 argumenten tegen het welvaartsevangelie weerlegd*’ van 10 juli 2019. In de VS wordt dat *‘prosperity gospel*’ genoemd dat tot een bloeiende business is geworden waar kerkleiders van profiteren. Het is een protestant-christelijke dwaalleer die een grote mate van materiële rijkdom en gezondheid in dit leven belooft aan wie gelooft. Hebzucht en geldzucht verdringen God. Zo wordt geld uit zakken van gelovigen geklopt dat verdwijnt in zakken van de bedelende en dreigende voorgangers die op slinkse wijze geld van gelovigen aftroggelen. Zwandel dus. De Wal heeft de geldklopperij gemoderniseerd door het in bovenstaande video te koppelen aan de invloed die gekocht moet worden om het Woord van God te verspreiden. Maar hij blijft ermee binnen de traditie van het welvaartsevangelie.

Een video op het YouTube-kanaal *Bijbelstudie & Bijbelse Wetenswaardigheden* waarschuwt op het eind tegen de praktijken van het welvaartsevangelie: *‘Nergens blijkt uit dat God zijn volgelingen beloont met materiële voorspoed en rijkdom. Nergens vragen Jezus of zijn volgelingen ook om geld. Om er vervolgens zelf goed van te leven. Of er een salaris uit trekken. De enigen die er beter van worden in deze tijd zijn de voorgangers en medewerkers die in dienst staan van kerkgenootschappen die tienden verlangen of hun leden constant pressen tot het geven van financiële bijdragen. Mijn advies is, onderzoek het goed. Want zij zijn de enigen die wel varen bij het door hen verkondigde*

welvaartsevangelie. Is het niet beter om op zoek te gaan naar een gemeenschap waar men niet aast op uw geld of u nadrukkelijk bijna verplicht (..) om geld te geven'.

De NAR (New Apostolic Reformation) is een absoluut valse leer.

- **Tom came to faith through the Youth Alpha, a NAR led organization.**
- Tom is the Founder and President of Frontrunners Ministries,
- Tom is or was Youth Pastor and is a member of Jubilee.
- Tom is the Founder of Revival Tour.
- Tom is the Founder of Prophetic Conference.
- Tom is the Founder of Greater Power Conference.
- Tom is the Founder of Greater Faith Conference.
- Tom is the Founder of Revive Meetings.
- Tom is the Founder of Preaching Course.
- Tom is the Founder of Frontwomen.
- Tom is the Founder of Frontrunners Kingdom Business School, which partners with Dutch Business Boosters chaired by Gertjan Goldschmeding.
- Tom is the Founder of Bijbelschool.tv.
- Tom is the Founder of the Part Time Bible School.
- Tom is married to Femke de Wal.

De Nieuwe Apostolische Reformatie

De term 'derde golf' is in 1983 geïntroduceerd door de Amerikaanse christelijke theoloog Charles Peter Wagner (1930). Sinds 1982 draagt hij samen met Wimber de nieuwe leer uit van wonderen en tekenen, en 'church planting'. Naast zijn inzet voor geestelijke oorlogsvoering (zie verder) is Wagner vooral bekend geworden om zijn theorie van de Nieuwe Apostolische Reformatie (reformatie: een hervorming die als doel heeft dat iets weer wordt zoals vroeger, een herstel).

Wagner diende als zendeling in Bolivia onder de South American Mission and Andes Evangelical Mission (nu SIM International) van 1956 tot 1971. Daarna diende hij gedurende dertig jaar (1971-2001) als hoogleraar Church Growth (kerkgroei) aan het Fuller Theological Seminary's School of World Missions (Pasadena, Californië, VS) tot zijn pensionering in 2001. Hier werkte hij van 1975 tot medio 1977 samen met Wimber. Wagner was de voorzitter van Global Harvest Ministries van 1993 tot 2011 en is momenteel verbonden aan het Wagner Leadership Institute (Pasadena, Californië, VS), gesticht door hemzelf in 1998. Daarnaast is Wagner momenteel de vice-president van Global Spheres Inc.. Hij is auteur van meer dan zeventig boeken.

Charles Peter Wagner

Wagner meent dat God de vijfvoudige bediening aan het herstellen is. Deze hersteltheologie gaat ervan uit dat in de christelijke geschiedenis een neerwaartse en opgaande lijn te zien is.

De neergaande lijn is begonnen toen de Romeinse keizer Constantijn de Grote in 313 het christendom institueerde. Daarna zijn er vele misstanden gegroeid. De Reformatie (1517) begon met het herstellen van de waarheden; in dit geval de genade van Jezus Christus. Sindsdien zijn er continu vernieuwingsbewegingen geweest die iets van die verborgen waarheden openbaarden. Zo legden het Puritanisme en Piëtisme de nadruk op een persoonlijke relatie met de Schepper. (Het Puritanisme maakt deel uit van een internationale piëtistische beweging binnen het protestantisme in de zeventiende en achttiende eeuw. Zo was er in Duitsland het Piëtisme, in Nederland de Nadere Reformatie en ontstonden in de VS binnen puriteinse kringen de First en Second Great Awakening.) Begin vorige eeuw 'ontdekte' de Pinksterbeweging de Heilige Geest en het spreken in tongen. Nu zou God de vijfvoudige bediening aan het herstellen zijn met nieuwe apostelen en profeten: de Nieuwe Apostolische Reformatie (New Apostolic Reformation: NAR). Wagner leert dat de eindtijd nu al is aangebroken, met als bewijs de huidige 'wonderen, tekenen en nieuwe openbaringen'. De verwachting is dat Christus zal terugkeren bij het volledige herstel van de gemeente. Wagner bouwt hiermee duidelijk voort op de Latter Rain leringen en legde hiermee de basis voor de huidige internationale apostolische en profetische beweging. **Een bekend voorbeeld hiervan is de Kansas City Prophets (KCP, nu Metro Christian Fellowship), met als enkele bekende namen Rick Joyner (1949), Paul Cain (1929), Bob Jones en John Paul Jackson.**

Kingdom Now

De Kingdom Now (Koninkrijk Nu) theologie trok de aandacht vanaf 1980 en is een vorm van heerschappijtheologie*. Kingdom Now is een variant op het postmillennialisme (een interpretatie van Openbaring 20 die de tweede komst van Christus plaatst na het duizendjarig vreedrijk) en is sterk beïnvloed door de Latter Rain leer. Critici hebben het verbonden met de Nieuwe Apostolische Reformatie en het vijfvoudige bediening denken (nieuwe apostelen en profeten), en 'geestelijke oorlogsvoering'.

Kingdom Now stelt dat God sinds de zondeval door Adam en Eva, de controle over de wereld heeft verloren aan Satan. God zou nu op zoek zijn naar een speciale groep van mensen die hem zal helpen deze heerschappij terug te veroveren: Joëls Leger (de manifestatie van 'zonen van God'). Ontstaan uit een grote wereldwijde opwekking zou deze groep 'gezalft' christenen een belangrijk kenmerk zijn van de 'late regen' en dezelfde wonderen en tekenen als Jezus op aarde kunnen verrichten. Hierdoor zullen zij de wereld van alle kwade invloeden zuiveren, zodat Christus kan wederkomen op aarde, waarna Hij het Koninkrijk uit onze handen zal ontvangen. Kingdom Now leert hierbij dat Jezus niet eerder kan terugkeren, totdat al Zijn vijanden door de Kerk bedwongen zijn.

Wij bevinden ons volgens Kingdom Now nú in het Koninkrijk van God en als gevolg daarvan zouden de christenen met Christus over de aarde moeten regeren (naar Openbaringen 5: 10). Degenen die zich overgeven aan het gezag van Gods huidige apostelen en profeten, zullen de controle van de koninkrijken van deze wereld, omschreven als alle maatschappelijke instellingen, overnemen: het 'koninkrijk' van het onderwijs, het 'koninkrijk' van de wetenschap, het 'koninkrijk' van de kunsten, enzovoort. Ook regeringen en wetten vallen hieronder. De beweging streeft naar een totale theocratie**.

Politiek actieve christenen, vooral in de VS, willen als gevolg hiervan invloed krijgen op seculier (niet christelijk) burgerlijk bestuur. Dit is onder andere terug te vinden in het Oak project. Dit project is door meer dan driehonderd leiders van 'ministries' opgezet om in de VS het politieke, culturele en sociale leven in lijn met de Bijbel te brengen.

* Heerschappijtheologie: geloofd wordt dat door toepassing van oudtestamentische wetten en nieuwtestamentische principes de wereld moreel getransformeerd (veranderd) kan worden. Het is een vorm van theocratie.

** Theocratie: regeringsvorm waarbij de geestelijke overheden tevens het staatsbestuur in handen hebben.

Geestelijke oorlogsvoering

Wagner is ook bekend geworden door zijn visie op 'geestelijke oorlogsvoering' ('spiritual warfare' of 'geestelijke strijd'), in navolging van de Kingdom Now leer. De visie die ten grondslag hieraan ligt is dat christenen een 'strategisch-geestelijke oorlogsvoering' tegen Satan en zijn demonen moeten voeren om de wereldwijde opwekking (de 'late regen') voor te bereiden, en zodoende de wederkomst van Christus op aarde. Op het individuele vlak is het bevrijdingspastoraat onderdeel van deze 'geestelijke strijd'. Wagner meent dat er drie niveaus zijn binnen deze 'oorlogsvoering':

1. Grondniveau: Persoon tot persoon; bidden voor elkaars persoonlijke behoeften. Dit verwijst naar het uitdrijven van demonen uit mensen (bevrijdingspastoraat).
2. Occult niveau: Houdt zich bezig met demonische krachten vrijgegeven door activiteiten die verband houden met satanisme, hekserij, astrologie en andere vormen van occultisme (sjamanen, New Age channelers, occultisten, tovenaars, waarzeggers).
3. Strategisch of kosmisch niveau: Het terugdringen en ontbinden van demonen die over regeringen en overheden heersen. Op dit niveau maakt men gebruik van 'spiritual mapping': geestelijke (territoriale) machten worden boven een bepaald gebied in kaart gebracht, waarna wordt gebeden om deze te bestrijden, ook op de plek zelf. Het houdt in het 'ontdekken' waar demonen het meest actief en krachtig zijn, waarom ze die macht kunnen behouden en ook wat hun namen zijn.

Het uitgangspunt van Wagner bij dit alles is dat Satan en zijn demonen letterlijk in de wereld zijn, dat territoriale demonen van Satan kunnen worden geïdentificeerd bij naam en dat christenen verplicht zijn een geestelijke strijd met hen aan te gaan.

Kritiek op de derde golf beweging

(Bron: Covenant Theology, pagina 48-50)

Opmerking: Omdat de Toronto Blessing en de Word of Faith beweging ('de vierde golf'; zie de volgende hoofdstukken 6 en 7) een concreet resultaat of invulling zijn van de derde golf theologie, worden deze soms ook wel geschaard onder de noemer 'derde golf'. Onderstaande kritiek betreft dan ook tevens deze beide bewegingen.

Kritiek op de derde golf beweging is dat, in tegenstelling tot de 'oude' Latter Rain beweging (die uitging van een pure geestelijke opwekking), deze 'nieuwe' Latter Rain beweging macht, heerschappij, gezondheid, welvaart en sociaal-politieke veranderingen nastreeft. **Dit hedendaagse onderwijs heeft in alle opzichten als doel overname van huidige Pinkster- en charismatische stromingen.**

De beweging laat geen ruimte voor het natuurlijke; alles is ofwel goddelijk of demonisch. Hoewel schijnbaar academisch in hun geschriften, interpreteert men historisch kritisch onderzoek ofwel op eigen wijze of verwerpt men simpelweg de conclusies hiervan, waarbij men zich uitsluitend baseert op eigen ervaring. 'We zijn succesvol,' zeggen ze, 'dus waarom vragen stellen?'

Tegenstanders van dit concept stellen dat Jezus geen ophef maakte over demonen; in het Nieuwe Testament exorcisme geen teken van geloof was; er in de Schrift geen geestelijke oorlog is tussen de gelovigen en demonen; en de uitdrijving door deze derde golf-evangelisten meer lijkt op de praktijk van heidense exorcisten; het lijkt in ieder geval niet op de gevallen van demonenuitdrijving in het Nieuwe Testament, waar de strijd al gewonnen is.

In 2002 verwoordde de Assemblies of God haar standpunt ten opzichte van de derde golf leer als volgt: 'We keuren Latter Rain doctrines (leringen) en praktijken af, zoals 'impartatie' (overbrengen van een 'zalving'; meestal door handoplegging), 'geboorte', 'Joëls Leger' en de 'vijfvoudige ministeries' geacht als 'bedieningen' met 'voorspellende profetie', en andere vreemde leringen 'die schriftuurlijk zijn opgericht, maar enkel dienen om eensgezindheid af te breken... en neigen naar het stichten van verwarring en verdeeldheid.'

('That we disapprove of Latter Rain doctrines and practises such as 'impartation', 'birthing', 'Joël's Army' and the 'five fold ministries' thought as 'offices' with 'predictive prophecy' and other extraneous teachings 'which being founded scripturally, serve only to break fellowship...and tend to confusion and division'.')

De vierde golf:

de Toronto Blessing en de Word of Faith beweging

Een verdere ontwikkeling en invulling van de derde golf theologie werd gedaan door de Toronto Blessing (Toronto Zegen) en de Word of Faith (Woord van Geloof) beweging. Dit noemt men wel 'de vierde golf'. De Toronto Blessing beweging oefent op dit moment (2014) wereldwijd een grote invloed uit binnen de verschillende charismatische stromingen. Zo hebben in Nederland naar schatting zo'n honderd (Pinkster- en evangelische) charismatische gemeenten de Toronto Blessing leer omarmd

Toronto Blessing beweging

De Toronto Blessing beweging is begonnen in januari 1994 in een Vineyard gemeente in het Canadese Toronto. De stroming is vooral bekend geworden door de extatische (een verlies van controle over zichzelf) manifestaties (lichamelijke of emotionele uitingen) die aan de werking van de Heilige Geest worden toegeschreven, zoals het 'lachen in de geest', 'dronken in de geest', het 'vallen en rusten in de geest' en zelfs het maken van dierengeluiden (brullen, blaffen, krijsen '...in de geest'). Minder komt voor het 'dansen in de geest' (een soort van tap- of balletdansen).

Op de eigen site schrijft men: 'De Toronto Blessing is een overdraagbare zalving (zegen). In zijn meest zichtbare vorm overwint het aanbidders met uitbarstingen van lachen, huilen, kreunen, schudden, vallen, 'dronkenschap' en met zelfs gedragingen die zijn beschreven als een 'kruising tussen een jungle en een boerderij'.'

'In de geest' manifestaties

Het 'lachen in de geest' ('heilig lachen' of 'holy laughter') komt er op neer dat de gelovige zo vol is van de 'Heilige Geest' dat deze een enorme lachkick krijgt. Het gaat soms zover dat men er 'dronken van wordt in de geest'. Men zou dan zo vol van Gods glorie zijn, dat men niet meer op de benen kan blijven staan en als een dronken persoon rondloopt.

‘Vallen en rusten in de geest’ gaat letterlijk om ‘vallen’: iemand legt een ander de handen op en het gevolg is dat degene die de handen wordt opgelegd, achterover valt. Sommigen maken schokkende bewegingen en de meesten blijven een tijd in zwijm op de grond liggen. Tijdens die tijd zou God een ‘diep werk’ in deze personen doen. De oorzaak van deze manifestaties zou dan ook, volgens de beweging, de Heilige Geest zijn. John Arnott (zie verder) legde tijdens een predikantenmeeting (19 oktober 1994) uit: ‘Er gebeurt een overdracht van Zijn zalving die je niet alleen ziet, die je niet alleen zelf ervaart, maar die je ook mee naar huis neemt naar je eigen mensen.’

Critici stellen echter dat deze ‘in de geest’ ervaringen het gevolg zijn van beïnvloedingspraktijken door de voorgangers en de sfeer tijdens de diensten (zie hoofdstuk 10.5. en 10.6.).

Begin Toronto Blessing

John en Carol Arnott

Het voorgangersechtpaar John en Carol Arnott van de Airport Church, bij het vliegveld van Toronto, raakten geïnspireerd door opwekkingen in Argentinië en Zuid-Afrika. Ze nodigden Randy Clark van de Vineyard kerk te Saint Louis (VS) uit in januari 1994, waarna deze drie maanden predikte in Toronto. Clark was in augustus 1993 in Tulsa (VS) beïnvloed door Rodney Howard-Browne (1962) (foto links); een Zuid-Afrikaanse Word of Faith prediker met een ‘ministry’ (bediening) in Louisville (VS). De Zuid-Afrikaan was de vroegst bekende voorstander van het ‘heilig lachen’ en wordt de ‘Heilige Geest barkeeper’ genoemd, door de vele ‘dronken in de geest’ manifestaties tijdens zijn diensten. In Toronto introduceerde Clark de aanpak van Howard-Browne en de daarmee gepaard gaande manifestaties en ervaringen. Tijdens dat jaar groeide de kerk naar duizend leden.

Randy Clark

Bezoekers van de opwekking namen de aanpak en methoden weer mee naar hun eigen gemeenten. Meldingen van soortgelijke opwekkingen kwamen daarna uit Atlanta, Anaheim, Saint Louis, een aantal Canadese steden, Cambodja en Albanië. Grootschalige opwekkingen als de Toronto Blessing hebben later ook plaatsgevonden in Pensacola, Florida, VS (de zogeheten Brownsville Revival, 1995-2000) en Bath (Engeland).

In 1995 plaatste Wimber de Toronto Blessing buiten het verband van de internationale Vineyard beweging. Hij vond dat de Toronto stroming veel te veel de nadruk legde op de vreemde manifestaties en de Vineyard beweging was niet bij machte hier goed toezicht op te houden. Wimber spreekt in zijn brief aan de 550 wereldwijd verspreide Vineyard kerken van ‘exotische (door een ander klimaat voortgebrachte) praktijken die buiten-Bijbels zijn’. Gelijktijdig schrijft hij in dezelfde brief: ‘Dat gezegd hebbende, ben ik persoonlijk niet van mening dat dit demonisch of perse goddelijk is. Ik breng dit onder in de categorie ‘ik weet het niet’.’

De kerk in Toronto ging zelfstandig verder als Toronto Airport Christian Fellowship (TACF) en heet tegenwoordig ‘Catch The Fire Toronto’. In 1996 stichtte de TACF ‘Partners in Harvest’, met als doel alle door de opwekking geraakte groeperingen te verenigen. Later werd ook nog ‘Friends in Harvest’ opgericht.

Bevrijdingspastoraat

Door de beweging hebben de bevrijdingsdiensten een grote stimulans gekregen, maar werden ze ook extremer dan daarvoor. Bevrijdingspastoraat is de geestelijke verzorging waarin mensen bevrijd worden van vermeende demonische gebonden- of bezetenheid. Men stelt dat gebondenheid kan ontstaan vanuit je voorgeslacht (generatievloeken), door dingen die je hebt meegemaakt (verwondingen aan ziel en geest) of doordat je ergens zonde je leven hebt binnengelaten (bindingen vanuit ongeloof). Daarnaast leert men dat ook een christen demonisch gebonden of bezeten kan zijn. (Zie ook hoofdstuk 10.1. ‘Bevrijdingspastoraat’.)

Naast de ‘in de geest’ ervaringen legt de beweging de nadruk op openbaringen ‘vanuit het vaderhart van God’: gelooft wordt dat gelovigen nog steeds bijzondere openbaringen ontvangen. Men onderwijst hoe je kunt ‘opereren in het bovennatuurlijke’: tongentaal, profeteren, leren wat God in dromen en visioenen tegen je zegt, onderricht in genezing en geestelijke oorlogsvoering (waaronder bevrijding van demonische gebonden- of bezetenheid).

Word of Faith beweging

De Word of Faith deed, naast de Toronto Blessing, tevens een concrete invulling van de derde golf theologie. De beweging wordt in het volgende hoofdstuk behandeld.

Word of Faith

Word of Faith (Woord van Geloof) is een wereldwijde beweging die uitgaat van een meer **letterlijke** interpretatie van wat God heeft gezegd in de Bijbel, in het bijzonder de woorden van Jezus. Het deelt enkele overeenkomsten met Pinkster- en charismatische gelovigen, maar is een andere theologie. **Veel Word of Faith leraren zijn echter ook aanhanger van de Latter Rain en het powerchristendom (krachtevangelisatie door 'wonderen en tekenen')**. De basisleer van de Word of Faith predikt redding door de verzoening* en wat die redding inhoudt. Dit omvat de leer over wedergeboren gelovigen in een nieuw wezen door het geloof in Jezus Christus (gevonden in de Bijbelse passages 2 Korintiërs 5: 17** en Galaten 6: 15***). **De centrale doctrine (leer) is dat gezondheid en voorspoed beloofd zijn aan alle gelovigen, en beschikbaar zijn door geloof.**

* De verzoening is het herstel van de relatie tussen de mens en God. Traditionele christenen geloven dat Jezus het door Zijn dood aan het kruis mogelijk heeft gemaakt om deze relatie te herstellen, nadat de mens deze door zondig te zijn verbroken had.

** 2 Korintiërs 5: 17: 'Daarom ook is iemand die één met Christus is, een nieuwe schepping. Het oude is voorbij, het nieuwe is gekomen.'

*** Galaten 6: 15: 'Het is volkomen onbelangrijk of men wel of niet besneden is, belangrijk is dat men een nieuwe schepping is.'

Geschiedenis Word of Faith

Phineas Quimby

De oorsprong van de Word of Faith is een andere dan die van de charismatische beweging. De Word of Faith theologie heeft haar wortels liggen bij de Amerikaanse paranormaal genezer/podium hypnotiseur en bedenker van de New Thought leer **Phineas Parkhurst Quimby** (1802-1866). De mentale (psychische, geestelijke) genezer Quimby geloofde dat ziekte en kwalen genezen konden worden door positieve gedachten en gezonde attitudes (instellingen, houdingen), door je opvattingen over ziekten te veranderen. De centrale doctrine (leer) is dat gezondheid en voorspoed beloofd zijn aan alle gelovigen en beschikbaar zijn door geloof. Als men positief denkt en belijdt kan men zijn eigen positieve gezondheid en voorspoed scheppen. Het is hiermee een welvaartsevangelie (of voorspoedevangelie of succesevangelie). Een welvaartsevangelie duidt een christelijke leer aan die een grote mate van materiële rijkdom en gezondheid in dit leven belooft aan wie gelooft.

Wat geschiedenis van Science of Mind

In het midden van de 19de eeuw ontdekte de Amerikaan Pheneas Quimby in zijn praktijk een nieuwe genezingsmethode. Deze was gebaseerd op de kracht van de gedachte en het woord. Zie Spiritual Mind Treatment.

Quimby werd de grondlegger van de bekende metafysische stroming, de 'New Thought Movement'. Hij claimde de geneeswijze van de Wereldleraar Jezus te hebben herontdekt. De positieve resultaten die hij in zijn praktijk van Metafysisch Genezer zag, waren verbluffend.

Vele filosofen en schrijvers hebben zich inmiddels aan de lijst van de New Thought toegevoegd zoals:

Ralph Waldo Emerson

Ernest Holmes

Corey Van Loon

Thomas Troward

Joseph Murphy

Manley Hall

Gerald Jampolsky

Joel Goldsmith

Charles Fillmore

Eric Butterworth.

Zie Omni Store

Schrijvers die een belangrijk deel van hun denkbeelden ontleend hebben aan New Thought en de Science of Mind zijn bijvoorbeeld:

Vincent Peale

Wayne Dyer

Louise Hay

Deepak Chopra

Marianne Williamson

Byron Katie

Robert H. Schuller

de auteurs van 'Course of Miracles' / 'Cursus in Wonderen'

de auteurs van 'The Secret'

en vele anderen.

"Het vermogen om meester te zijn van jouw ervaringen en deze te laten leiden naar geluk voorspoed en succes ligt besloten in je eigen denken en in het gebruik ervan" Ernest Holmes

Ernest Holmes had het vermogen om door elke verschijningsvorm heen te zien en de waarheid daarachter te aanschouwen. Hij wist dat een zieke persoon in waarheid volmaakt is. Zie Filosofie / Omni Science of Mind Filosofie

Hij wist dat noch hij, noch iemand anders ooit alle antwoorden zou weten op tijdloze vragen.

De **Christian Science**-kerk (Nederlands: 'christenwetenschap'; ook wel: *Church of Christ, Scientist*) is een vertakking van het christendom met ongeveer 2.000 kerken in meer dan 70 landen. *Christian Science* is niet hetzelfde als *Scientology*.

De kerk werd in 1879 gesticht door Mary Baker Eddy (1821-1910) in de Verenigde Staten, die zelf herstelde van ziektes zonder doktershulp, zij geloofde dat dit door haar christelijke geloof kwam. De Bijbel en Mary Bakers eigen boek *Science and Health met Key to the Scriptures* zijn samen de sleutel van de "christenwetenschap". Mary Baker Eddy stamde uit het Amerikaanse puritanisme van New England, maar verwierp de calvinistische leer van de predestinatie.

Ellel is een andere versie van het inner-healing (innerlijke genezing) fenomeen gebaseerd op Freuds leer van het diepere onderbewustzijn en de noodzaak om mensen terug te voeren naar de verborgen binnenste regio's van de zogenoemde onderbewuste geest en het genezen van huidige schijnbaar onverklaarbare gewoonten en geestelijke letsels.

Ruth Carter Stapleton, Ann White en Rita Bennett publiceerden voor het eerst over inner healing en maakten dit fenomeen populair in christelijke kringen. Gebaseerd op Freudiaanse diepte-psychotherapie hebben Stapleton en White Freudiaanse en Jungiaanse ideeën geïmplementeerd en deze ideeën in praktijk gebracht in de vroege charismatische beweging

The teachings of Christian Science are similar to and partially based on Quimby's teachings, as its founder, Mary Baker Eddy, was a student of Quimby's. However, it is considered distinct from the New Thought movement in its explicit theism and its attempt to position itself as a return to Early Christianity.

Essek Kenyon

De Word of Faith beweging is ontstaan in de vorige eeuw. De oprichter was de Amerikaanse Bijbelleraar Essek William Kenyon (1867-1948) die de metafysische (bovenzinnelijke, bovennatuurlijke) New Thought leringen van Quimby bestudeerde. Deze wetenschap combineerde hij met de Pinksterleer, wat resulteerde in een mengeling van orthodox christendom en mystiek (geheimzinnig en onverklaarbaar, occult). De term 'Word of Faith' is afgeleid van Romeinen 10: 8 die spreekt van 'het Woord des geloofs, dat wij prediken'. (HSV)

De Amerikaanse Pinksterprediker Kenneth Hagin (1917-2003) was sterk beïnvloed door de leer van Kenyon. Hagin wordt gezien als de geestelijk vader van de Word of Faith beweging. Hij maakte de beweging tot wat deze nu is. Op

22 april 1933 onderging hij zijn bekeringservaring. Hagin vertelde dat hij in een tijdsbestek van tien minuten driemaal gestorven is (uit zijn lichaam getreden) en iedere keer de poort van de hel zag, maar steeds weer tot leven kwam. De derde keer vroeg hij om vergeving van zijn zonden. Hagin claimde ook dat hij in 1934 door een openbaring van God opstond van het sterfbed. Hij beweerde nog meerdere malen directe openbaringen van Christus te hebben ontvangen.

Kenneth Hagin Benny Hinn

Prominente Word of Faith aanhangers zijn de Amerikaanse tele-evangelist Kenneth Copeland (1936) en de Canadese (maar in Jaffa, Israël, geboren) gebedsgenezer Benny Hinn (1952). Vooral Hinn staat bekend om de 'vallen in de geest' uitingen tijdens zijn genezingsdiensten. Hinn wordt bekritiseerd om zijn extravagante en luxueuse levensstijl.

Joseph Prince

Op dit moment is Joseph Prince (Singapore, 1963), hoofdvoorganger van de New Creation Church in Singapore (Zuidoost-Azië), een invloedrijke maar ook fel bekritiseerde aanhanger van de beweging. Prince was één van de stichters van de megakerk in 1983 en schopte het van ICT'er tot een wereldwijd veelgevraagd spreker met – naar verluidt – tientallen miljoenen euro's op de bankrekening. Hij heeft nauwe banden met de Hillsong Church (Australië) en in Nederland met de Jong en Vrij kerk. In ons land worden sinds april 2015 iedere werkdag tussen 7.30 en 8.00 uur op RTL 5 de 'welvaartspreken' van Prince uitgezonden onder de noemer 'New Creation Church TV' (zie uitzending Eén Vandaag, 28 maart 2015).

7.2. Uitgangspunten Word of Faith leer

De Word of Faith beweging staat ook bekend als de 'gezondheid, rijkdom en voorspoed beweging' door haar leer dat Christus gelovigen van de vloek van armoede en ziekte zou hebben verlost. Deze worden gezien als kwade machten waaruit Christus ons heeft bevrijd door Zijn werk van verzoening, zodat gelovigen in een staat van perfecte gezondheid en materiële welvaart kunnen leven. Dit is echter slechts één aspect van wat de beweging leert.

Kracht van geloof

Het geloof wordt vergeleken met een kracht naar aanleiding van Marcus 11: 22-23:

En Jezus antwoordde en zei tegen hen: 'Heb geloof in God. Want, voorwaar, Ik zeg u: wie tegen deze berg zal zeggen: Word opgeheven en in de zee geworpen, en niet zal twijfelen in zijn hart, maar zal geloven dat wat hij zegt, gebeuren zal, het zal hem gebeuren wat hij zegt.' (HSV)

'Geloof' is een onafhankelijke spirituele kracht en een fundamentele wet van het universum. God zelf is een 'geloof God'. Hij schiep het universum door zijn geloof. God visualiseerde het universum in zijn verbeelding en sprak het toen tot bestaan door 'gelovige woorden' uit te spreken. 'Laat het zo zijn' en geloven dat het zou zijn.

De basis van de leer betreft dit 'woord van geloof' ('word of faith'). Er wordt aangenomen dat woorden van geloof kunnen worden gebruikt om te creëren wat men gelooft met betrekking tot gezondheid en rijkdom. Wetten inzake deze kracht van geloof worden verondersteld onafhankelijk te zijn van Gods soevereine wil en dat God zelf onderworpen is aan deze wetten.

Positieve belijdenis

Een centraal element binnen de Word of Faith leer is dat van de positieve belijdenis. De beweging wordt dan ook wel de 'positive confession' of de 'name it and claim it' ('benoem het en maak er aanspraak op') beweging genoemd. De mens kan de kracht van geloof gebruiken om zijn eigen werkelijkheid creëren. Het gaat om het visualiseren van wat je wilt en het dan in het bestaan spreken met het geloof in uw creatieve woorden, de zogenaamde positieve belijdenis: 'name it and claim it'. Deze kracht van het geloof is zo'n fundamentele levenswet dat de mensen van elke godsdienstige overtuiging het kunnen gebruiken en resultaten kunnen boeken. Christenen moeten gewoon leren te doen wat anderen (bijvoorbeeld in de New Age beweging) al doen.

Mensen hebben het vermogen door middel van een 'positieve belijdenis' zaken te bewerkstelligen. De belijdenis kan bijvoorbeeld bestaan uit het citeren van een belofte van de Schrift. Dit zal energie opwekken om zo het beoogde doel te verwezenlijken. Met andere woorden: mensen beschikken, evenals God, het vermogen om dingen te scheppen door het gesproken gelovige woord: 'Word of Faith'.

Een 'negatieve bekentenis' kan negatieve resultaten opleveren; gelovigen moeten dus bewust zijn van hun woorden. Zij halen hierbij Spreuken 18: 21 aan: *'Leven en dood zijn in de macht van de tong, en zij die van hen houden zal de vrucht eten,'* (HSV) en ook Numeri 14: 28: *'... zegt de Heer, zoals u in mijn oren gesproken hebt, dus zal ik doen.'* (HSV)

Kleine goden

De Word of Faith leiders leren dat de gelovigen 'kleine goden' zijn. Een veelvoorkomende uitspraak binnen de beweging is dat God de mens heeft gemaakt als een 'exact duplicaat van God'.

Adam was in het paradijs Gods gelijke, hij was 'God geopenbaard in het vlees': de god van de planeet aarde. De mens heeft geen onafhankelijke aard van zichzelf, het enige wat hij kan doen is delen in ofwel Gods aard of dat van Satan. Door toe te geven aan Satan (de zondeval), verloor Adam zijn godheid aan de duivel. Deze werd daarmee (terecht en legaal) 'de god van deze wereld'. Dus nadat Adam gezondigd had is God zijn autoriteit over de aarde kwijtgeraakt aan Satan (dit is ook de basis van de Kingdom Now leer).

Door de zondeval kende Adam een duivelse wedergeboorte en verwierf hiermee Satans natuur. Maar door Christus kan een mens zijn verloren godheid terugwinnen en wordt deze evenzeer een incarnatie van God als Jezus Christus was. De gelovige is een andere Christus. Overigens, veel Faith leraren, bijvoorbeeld Rodney Howard-Browne, menen dat Christus Zijn ware godheid verlaten heeft toen Hij mens werd. Op aarde nam Hij slechts deel aan Gods natuur in dezelfde zin als de onschuldige Adam dat deed, als een perfect man. Jezus was niet God in het vlees, maar een van de Geest vervulde 'profeet onder het verbond met Abraham'.

Verzoening: Jezus stierf geestelijk

De meeste Faith leraren ontkennen dat de dood van Christus aan het kruis zondaars redt. Wat er volgens hen echt gebeurde aan het kruis was dat Jezus daadwerkelijk zondig werd. Hij nam de spirituele aard van Satan op Zich en werd zo omgevormd van een goddelijk naar een demonisch wezen; hetzelfde als wat Adam was gebeurd in Eden. Deze leer van het kruis wordt vaak in steno aangeduid als JDS (Jesus died spiritually: Jezus stierf geestelijk). De echte verzoening vond niet plaats aan het kruis, maar na Jezus' dood in de hel. Want de gedemoniseerde geest van Jezus ging letterlijk naar de hel zelf, waar hij werd gemarteld door demonen gedurende drie dagen en drie nachten. Daarna werd Jezus geestelijk herboren in de hel en versloeg Satan door Zijn herstelde goddelijkheid. De consequentie van deze 'geestelijke dood' is dat de Word of Faith leert dat Jezus opnieuw geestelijk geboren moest worden (bij de opstanding). Dezelfde wedergeboorte wordt nu verleend aan een gelovige, die dan bevrijd wordt van zijn satanische natuur en een god wordt.

Welvaartstheologie (rijkdom en geven)

Word of Faith stelt dat God wil dat zijn volk financieel welvarend is, een goede gezondheid heeft, evenals een goed huwelijk en goede relaties, en in het algemeen over een welvarend leven beschikt. Het lijden komt niet van God, maar van Satan. Als iemand geen welvaart ervaart, is dat omdat diegene Satan gezag heeft gegeven over zijn of haar leven. Het is hiermee een welvaartstheologie.

Armoede is een onderdeel van de vloek van de wet, waarvan Christus de gelovigen heeft verlost. Jezus was een miljonair toen hij op aarde was. Hij had zoveel geld dat hij Judas moest benoemen als zijn boekhouder. De reden dat niemand merkte dat Judas aan het stelen was, was dat er zoveel geld 'in kas' was. Er wordt gesteld dat Jezus en de apostelen financieel rijk waren, met het bezit van huizen, met monetaire middelen en bedrijven. Dit baseren ze op de volgende vijf argumenten:

- 1 . Het vermogen van Jezus te reizen zonder te werken om de kost te verdienen voor drie jaar.
- 2 . Referenties door Jezus en de apostelen aan het bezitten van huizen.
- 3 . Jezus had een penningmeester (Judas Iskariot).
- 4 . Jezus omgang met de hogere klassen van de samenleving.
- 5 . De bedrijven die elke apostel blijkbaar bezat of in werkte.

Dit is in tegenstelling tot de traditionele opvatting van Jezus, die vaak wordt gezien als een arme, zwervende leraar. Gebaseerd op het concept dat Jezus en zijn apostelen misschien wel rijk waren, evenals de historische voorbeelden dat Zijn volgelingen grote rijkdom bezaten, en de beloften voor financiële welvaart in het Oude en Nieuwe Testament, leert de Word of Faith dat de moderne gelovigen ook toegang hebben tot die zegen en ook financieel rijk mogen worden.

Kenneth Copeland

Leraren zoals Kenneth Copeland (1936) beweren dat het welvaartsevangelie wordt gevalideerd door de leer van de apostel Johannes : *'Geliefden, ik wens boven alle dingen, dat gij welvaart en gezond zijt, gelijk uw ziel welvaart'* (3 Johannes: 2, HSV). Copeland poneert dat 'als de zaden van de welvaart worden geplant in je hart, in je wil en in je emoties ... ze uiteindelijk een grote financiële oogst zullen voortbrengen'.

Veel Faith leraren eisen dat hun volgelingen hen geld geven met de belofte dat God hen het veelvoudige zal terugbetalen. Dergelijk geven heet 'het zaaien van een zaad van geloof' ('sowing a seed of faith').

Leer over genezing (ziekte en lijden)

De positieve belijdenis is duidelijk herkenbaar in de leer over genezing. Word of Faith leert dat volledige genezing

(van geest, ziel en lichaam) onderdeel is van Christus' verzoening (waardoor de relatie tussen de zondige mens en God hersteld is). Vaak wordt Jesaja 53: 5 aangehaald: *'door zijn striemen is ons genezing geworden'*, (HSV) en Matheus 8: 17, die zegt dat Jezus de zieken genas, zodat *'... vervuld zou worden, hetgeen gesproken is door Jesaja de profeet: 'Zelf nam Hij onze zwakheden en droeg onze ziektes.'* (HSV)

Ziekte en lijden zijn demonische machten, waarvan Christus de gelovigen heeft verlost. We kunnen onze genezing opeisen door geloof: het tot stand spreken van onze gezondheid door een positieve belijdenis. Omdat de mens in feite een geest is die enkel in een lichaam woont, zijn ziekte en genezing hoofdzakelijk geestelijke en niet lichamelijke realiteiten (werkelijkheden). Dus als de fysieke symptomen van de ziekte aanhouden nadat we onze genezing hebben opgeëist, is dit alleen wat onze lichamelijke zintuigen ons vertellen. We moeten deze zintuiglijke kennis ontkennen door de hogere geest-kennis van het geloof, welke weet dat de genezing echt is opgetreden in het geestelijke rijk. Het is echter niet het ontkennen van de pijn of ziekte. Volgens de aanhangers is ziekte een poging van Satan om gelovigen te bestelen van hun recht op totale gezondheid.

Andere onderwerpen

Verder leert de Word of Faith:

– Profeteren.

– Bijzondere ervaringen (buiten het lichaam treden, 'in de geest' manifestaties, opgenomen worden in de hemel of zelfs de hel; om later je ervaringen te delen met anderen).

7.3. Critici met betrekking tot de Word of Faith leer

In 1979 was één van de eerste critici Oral Roberts University professor Charles Farah (1926-2001). Hij stelde dat de Word of Faith leer meer uitging van vooronderstellingen en vermoedens dan het geloof.

In datzelfde jaar schreef Pinkstergeleerde Gordon Fee (1934) een serie artikelen waarin hij zowel de gezondheid- als de rijkdomevangelieën aan de kaak stelde.

Christelijke auteur Robert M. Bowman jr. (1957) stelt dat de Word of Faith beweging 'noch degelijk orthodox, noch grondig ketters' is.

In 1982 stelde één van Farah's studenten, Daniel Ray McConnell, dat Kenyon de vader was van de leer, dat Hagin plagiaat had gepleegd ten opzichte van Kenyon, en dat er sprake was van een ketterij. McConnell stelt dat Kenyon de leer van de New Thought heeft geadopteerd en van een nieuw label heeft voorzien. Hij noemt de Word of Faith leer een 'Trojan Horse' en een ander evangelie.

Vergelijkbare kritiek werd gemaakt door William De Arteaga, vroeger van het Christian Research Institute (evenals Bowman). DeArteaga stelt dat Kenyon geen nieuwe Bijbelse waarheden heeft ontdekt.

In 1990 werd 'The Agony of Deceit' gepubliceerd; een samenstelling van kritieken op de Word of Faith leringen. Één van de auteurs, Christian Research Institute oprichter Walter Ralston Martin (1928-1989), stelde dat Kenneth Copeland een valse profeet was en dat de beweging als geheel als ketters was te beschouwen.

Hank Hanegraaff

In 1993 beschuldigde Hank Hanegraaffs 'Christendom in Crisis' de Word of Faith beweging van ketterij en het introduceren van allerlei cults (beoefening van rituelen, magie en andere religieuze nalevingen) binnen de kerk. Hanegraaff (1950) wordt ook wel 'The Bible Answer Man' genoemd. Hij beschuldigde de Word of Faith leraren van het 'degraderen' van God en Jezus, en 'vergodelijken' van de mens en Satan.

Andere critici, zoals Norman Geisler (1932), Dave Hunt (1926-2013) en Roger Oakland, hebben de Word of Faith theologie betiteld als afwijkend en in strijd met de leer van de Bijbel. Ook veroordelen zij de welvaartsleer door er op te wijzen dat de Bijbel het bezit van veel geld en goederen afwijst.

De gezondheid- en welvaartsleerstellingen kregen veel kritiek met als argument dat Word of Faith leraren ertoe neigen sommige waarschuwingen in de geschriften tegen de nadruk op materiële welvaart en het vertellen van het belang van het helpen van de armen niet te benadrukken.

Baptistenvoorganger John Piper (1946) wijst erop dat Jezus de apostelen voorspelde dat zij grote vervolging zouden lijden ter wille van Zijn naam. Piper verklaarde onomwonden dat 'het welvaartsevangelie niet zal aanzetten Jezus te prijzen, maar zal aanzetten welvaart te prijzen'.

De 'kleine goden' overtuiging wordt door critici afgedaan als ketterij. Zelfs Mormoongeleerde Stephen Edward Robinson (1947)(wiens religie leert dat mensen goden kunnen worden na eeuwen van verheffing) heeft het kleine goden onderwijs als ketters verklaard. (Het christendom beschouwt de Mormoonse leer echter ook als ketterij.) Veel evangelische critici beweren dat het onderwijs in feite sektarisch is. Hank Hanegraaff betoogt dat de doctrine van de 'kleine goden' op een lijn is met de leer van de Maharishi Mahesh Yogi (1918-2008), de grondlegger van de Transcendente Meditatie-techniek, en Jim Jones (1931-1978), de Amerikaanse sekteleider van de kerk People's Temple (Indianapolis, VS, 1953).

De christelijke auteur en Christian Apologetics and Research Ministry (CARM) oprichter Matthew J. Slick en Bijbelse

kritiek auteur W. Gary Phillips stellen dat de geschriften Psalmen 82: 6 en Johannes 10: 34, waar gezegd wordt dat mensen zijn als goden, uit hun context worden gehaald door de Word of Faith leer. Deze teksten zijn gericht tot de rechters van Israël, waar ze goden werden genoemd; niet omdat ze goddelijk waren, maar omdat zij de ware en enige God vertegenwoordigden wanneer zij oordeelden over het volk. Het Hebreeuwse en Griekse woord voor 'goden' gebruikt in beide Schriftgedeeltes, kan ook worden toegepast op magistraten en om iemand te beschrijven als 'mchtig'.

McConnell beschouwt de leer dat Jezus ook geestelijk stierf ('JDS') als ketterij .

Bill Hybels at Willow Creek (above), spring of 2013; Pictures on Flickr.

The 2009 Global Leadership Summit's guests at Willow Creek Community Church included:

1. BONO
2. TONY BLAIR
3. JIMMY CARTER
4. DAVID GERGEN: Esoteric New World Order on video interview

Lakeland Revival

De laatste opwekking genoemd in bovenstaande lijst, is de Lakeland Revival (of Florida Healing Outpouring). Dit was een religieuze opleving die begon op 2 april 2008. De Canadese evangelist en gebedsgenezer Todd Bentley (1976) zou voor de duur van vijf dagen in de Ignited Church in Lakeland (Florida, VS) verblijven, maar bleef uiteindelijk zes maanden. De religieuze opleving staat bekend om zijn charismatische uitingen met extatische en lichamelijke manifestaties, gebedsgenezing en geclaimde wonderen.

Door uitzendingen op internet (van met name God-tv, een internationaal evangelisch televisienetwerk) werd de opwekking binnen korte tijd over de hele wereld bekend onder Pinkstergelovigen en charismatische christenen, die in grote getale naar Lakeland afreisden.

Todd Bentley

In veel opzichten is de Lakeland Revival vergelijkbaar met opwekkingen uit de jaren negentig, zoals de Toronto Blessing (Canada, 1994) en de Brownsville Revival in Pensacola (Florida, VS, 1995-2000). De nadruk van de Lakeland Revival lag echter meer op goddelijke genezing en de roep tot evangelisatie. Daarnaast was de Lakeland Revival nauwelijks los te zien van de persoon Todd Bentley en duurde de opwekking veel korter dan de eerder genoemde opwekkingen.

Tijdens de opwekking gingen volgens de verhalen blinden weer zien, stonden lammen op uit hun rolstoelen en verdwenen tumoren. Een meisje getuigde op de site God-tv dat zij was gebeten door een vampier en weer opstond uit de dood. In totaal herrezen volgens de verhalen dertien mensen uit de dood. Zowel op internet als op de podia werden getuigenissen van bezoekers en kijkers getoond. Bentley genas ook via de digitale snelweg en satelliet. Terwijl hij zijn handen zegenend op de laptop hield, kwamen er via de chat berichten over genezingen binnen vanuit de hele wereld. Gelovigen meenden ook gouden tanden te hebben verkregen na hun bezoek aan de Lakeland Revival.

Wetenschappelijk gezien is hier sprake van 'ostension': volkskundigen hebben herhaaldelijk laten zien hoe een bestaand verhaal door een verteller wordt getransformeerd tot een zelfbeleefde 'ik-vertelling'. Deze tijdens en na de Lakeland Revival geuite volksverhalen worden wetenschappelijk als moderne exemplen aangeduid: exemplarische verhalen (voorbeelden) die een spiritueel bewijs zouden moeten leveren.

Sceptici vonden de christelijke bewijzen van de tijdens de Lakeland Revival geuite 'distant healing' te mager en getuigen van een gebrek aan wetenschappelijk inzicht. Bij distant healing wordt de lichamelijke en emotionele toestand van anderen op afstand beïnvloed. Het gaat volgens deze zienswijze vooral om de verwachtingen van patiënten en de persoonlijke aandacht die ze van gebedsgenezers ontvangen. Godsdienstpsycholoog Joke van Saane (Nederland, 1968) zegt dat als er sprake is van genezingen, het vooral om vage, psychische aandoeningen gaat. Saane kreeg vooral bekendheid door haar boek 'Gebedsgenezing. Boerenbedrog of serieus alternatief?' (2008). Ook onder christenen was de kritiek op de Lakeland Revival hevig. Meerdere christenen spraken niet over een opwekking, maar over genezingscampagnes.

De opwekking in Lakeland ging als een nachtkaaars uit. Bentley bleek een buitenechtelijke relatie te hebben met een vrouwelijk staflid (met wie hij later trouwde) en hij viel voor velen van zijn voetstuk. Bentley is inmiddels weer in ere hersteld en vervult tegenwoordig weer een prominente rol binnen de neo-charismatische beweging.

Charismatische invloed in Nederland

Het evangelisch christendom in Nederland

Het evangelisch christendom is een stroming binnen het orthodox-protestantisme. Het is ontstaan uit de opwekkingsbewegingen binnen het Amerikaanse en Engelse protestantisme in de achttiende en negentiende eeuw. In de twintigste eeuw heeft deze christelijke stroming zich ook over de rest van de wereld verbreid. Deze christenen worden in het Engels 'evangelicals' genoemd, en in het Nederlands spreken we over 'evangelischen', 'evangelische christenen' en ook wel 'evangelicalen'. Gemeenten die tot de evangelische beweging worden gerekend zijn de Baptisten, Pinkstergemeenten, Vergadering van gelovigen en verschillende evangelische gemeenten. Evangelische gemeenten zijn protestantse gemeenschappen die niet behoren tot de traditionele protestantse kerkgenootschappen. Zij hechten grote waarde aan de plaatselijke zelfstandigheid van de gemeente en minder aan een centraal orgaan als een synode (kerkelijke vergadering).

Het ichtusteken*

Een belangrijke rol in de verbreiding van het evangelische gedachtegoed (ook binnen de traditionele kerken) in Nederland werd in de jaren zeventig en tachtig gespeeld door de Evangelische Omroep (EO) en de Evangelische Hogeschool (gevestigd te Amersfoort); instellingen waarin evangelische christenen samenwerkten met christenen uit de orthodox-gereformeerde kerken. De evangelischen profileren zich vooral rond een drietal onderwerpen: de onfeilbaarheid (of zelfs foutloosheid) van de Bijbel, de strijd tegen de evolutietheorie (en in het verlengde daarvan propaganda voor het creationisme) en medisch-ethische onderwerpen, zoals abortus en euthanasie. Omdat de meeste evangelische kerken een congregationalistisch karakter hebben (elke gemeente is onafhankelijk) met weinig bevoegdheden voor het centrale kerkverband, staan veel ondersteunende organisaties, zoals opleidingen, zendings- en diakonale organisaties, doelgroepgerichte organisaties, congrescentra en dergelijke, meestal geheel los van de gemeenten.

* *Ichtusteken*: zie voor uitleg [http://nl.wikipedia.org/wiki/Ichthus_\(symbol\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Ichthus_(symbol)).

Het is lastig om een duidelijke omschrijving te geven van de evangelische leerstellingen. De evangelische beweging wordt dan ook niet zozeer gekenmerkt door een gemeenschappelijke theologie, maar veeleer door een gemeenschappelijke geloofsbeleving en liedcultuur.

De Bijbel is van God ingegeven, geïnspireerd door de Heilige Geest. Daardoor heeft de Schrift goddelijk gezag als Woord van God en als norm voor verleden, heden en toekomst. Met deze visie neemt de evangelische beweging duidelijk afstand van andere visies volgens welke de Schrift een feilbaar menselijk religieus document zou zijn, of slechts gedeeltelijk van God ingegeven. In het Bijbelgebruik is het evangelisch christendom orthodox-protestant. Evangelische christenen leggen een grote nadruk op het belang van het gezin en wijzen veelal het praktiseren van homoseksualiteit en abortus af. Afwijzing van de zogenaamde vervangingstheologie, die de Christelijke Kerk als vervanging en voortzetting van het Jodendom ziet, hangt samen met de opvatting dat de eindtijd nabij is. Er wordt daarbij in het bijzonder gewezen op het ontstaan van de staat Israël als een teken van de wederkomst van Jezus, waar binnen de eigen opvattingen van de eindtijd soms invloeden merkbaar zijn van het chiliasme. Volgens chiliastische opvattingen komt Jezus aan het eind van de geschiedenis terug op aarde om zijn tegenstanders te vernietigen, alle macht van de menselijke 'koninkrijken' en machten over te nemen en het Duizendjarig rijk te stichten. Onder meer Zevendedagsadventisten en Pinkster- en Volle Evangeliebewegingen hangen deze opvatting aan.

De Pinksterbeweging is ontstaan vanuit het evangelisch christendom (zie hoofdstuk 2). Het aantal gelovigen behorend tot de Pinksterbeweging in Nederland wordt geschat op honderdtwintigduizend. Het aantal gemeenten op negenhonderd. In Nederland bestaat het Landelijk Platform van de Pinkster- en Volle Evangeliebeweging. Hierbij zijn een zevental geloofsgenootschappen aangesloten: Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten, Rafaël Nederland, Bethel Pinksterkerk Nederland, Volle Evangelie Bethel Kerk, Bethel Pentecostal Temple Fellowship Nederland, Newfrontiers en Victory Outreach Nederland. Een aantal groepen, waaronder de Vineyard, de Morgenstondgroep en Stichting Johan Maasbach Wereldzending zijn hier niet bij aangesloten. Ook zijn er veel (schattingen gaan uit van ongeveer vijftig procent) plaatselijke evangelische- en Pinkstergemeenten die niet zijn aangesloten bij één van deze genootschappen, maar onafhankelijk zijn.

Er is een breed scala van namen die gemeenten binnen de Pinksterbeweging gebruiken. De meest gangbare zijn: Pinkster-, Volle Evangelie-, Evangelische, Evangelie-, charismatische en Christengemeente. Meestal worden deze namen gevolgd door een plaatsnaam of een referentie naar een persoon of plaats uit de Bijbel.

De naam Pinkstergemeente bestaat het langst, maar omdat deze term op de lange duur bij veel mensen negatieve associaties oproep, kozen veel (nieuwe) gemeenten voor een andere naam. Met name vanaf de jaren vijftig kwam de naam Volle Evangeliegemeente in zwang. Veel gemeenten zijn daar inmiddels ook weer van teruggekomen, omdat deze naam te veel pretenties zou hebben.

De naam 'charismatisch' is tegelijk met de charismatische beweging opgekomen. Vanaf de jaren negentig is de term 'Christengemeente' populair geworden. Deze is met name in gebruik bij groepen die zijn ontstaan ten tijde van de derde golf. Zij rekenen zich niet tot een bepaalde groep.

(Bronnen: http://nl.wikipedia.org/wiki/Evangelisch_christendom, <http://nl.wikipedia.org/wiki/Pinksterbeweging>, <http://nl.wikipedia.org/wiki/Chiliasme>)

Omdat de charismatische beweging (binnen de kerken) in de eerste plaats een stroming is, is het soms lastig aan te duiden wat er precies wel en niet onder valt, maar de hieronder genoemde organisaties zijn er in Nederland duidelijke voorbeelden van:

De Katholieke Charismatische Vernieuwing is een vernieuwingsbeweging binnen de Rooms-Katholieke Kerk.

De organisatie New Wine van de Nederlands Gereformeerde dominee Dick Westerkamp oefent met name binnen gereformeerd Nederland invloed uit. New Wine is geïnspireerd door de internationale New Wine beweging die haar oorsprong heeft in Engeland. In vele landen is New Wine actief.

De Charismatische Werkgemeenschap Nederland (CWN), opgericht in 1972 door ds. W.W. Verhoef en dr. K.J. Kraan, heeft een oecumenische basis (streven naar toenadering tussen de verschillende christelijke kerken).

De Vrije Universiteit te Amsterdam bezit de bijzondere leerstoel 'Theologie van de Charismatische Vernieuwing', gefinancierd door het CWN.

In Nederland hebben naar schatting zo'n honderd (Pinkster- en evangelische) charismatische gemeenten de Toronto Blessing leer omarmd, waaronder Jeugd met een Opdracht en de vroegere Beréa beweging, die weer uiteengevallen is. De Beréa (naar Handelingen 17: 11) beweging was een van 1996 tot 2006 bestaand verband, waarbij 46 gemeenten in Nederland en België met in totaal zo'n 5500 leden waren aangesloten. Rond 1997-1998 werd in Beréa Amsterdam een omstreden methode van demonenuitdrijving (afkomstig van Ken Thornberg) geïntroduceerd. In 2005 viel de Beréa beweging uit elkaar na financieel wanbeleid, waarna zij in februari 2006 besloot zich op te heffen. Een aantal gemeenten is zelfstandig verder gegaan en/of heeft zich (later) aangesloten bij de Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten (VPE).

Vanuit de Toronto Blessing kwam een nieuw kerkgenootschap voort, genaamd Partners in Harvest (PIH). Ook in Nederland (2013) zijn diverse gemeenten daarvan deel uit gaan maken (Ermelo, Montfoort, Mijdrecht, Den Haag en Rotterdam). Daarnaast werd Friends in Harvest (FIH) opgericht. Nederland telt drie leden van FIH (2013): twee gemeenten (Den Haag, Maastricht) en een organisatie (Ommen).

Ondanks het feit dat de discussie rondom de Toronto Blessing heeft geleid tot scheuring in diverse (Pinkster- en evangelische) charismatische gemeenten, zijn in veel gemeenten elementen hieruit als gemeengoed aanvaard. Zo is het 'vallen en rusten in de geest' in veel gemeenten een geaccepteerd verschijnsel.

In Nederland zijn in sommige neo-charismatische kringen bepaalde elementen te zien van de Word of Faith leer; met name het welvaarts-/voorspoedevangelie en het positief belijden. Dit gebeurt al dan niet door directe invloed van buitenlandse sprekers. Voorbeelden van kringen waar dit voorkomt is de conferentie Eurospirit, de DoorBrekers, Jong en Vrij, de Hillsong Church te Amsterdam, de City Life Church (aangesloten bij het Hillsong Network) (extra link Wikipedia) en de organisatie TRIN .

TRIN

Touch, Reach, and Impact the Nations (TRIN) is een in 2002 opgerichte Nederlandse extreem charismatische organisatie. TRIN wil op internationaal gebied mensen bereiken met het evangelie van Jezus Christus door het ondersteunen van lokale organisaties, het zenden van teams, en de organisatie van evangelisatiecampagnes en –avonden. TRIN is onder andere actief in Brazilië, Indonesië, India, Kosovo, Mozambique, Nederland, Oeganda en Pakistan. Het hoofdkantoor is gevestigd in Harderwijk.

TRIN omarmt de Toronto Blessing leer met al haar manifestaties en richt zich op wonderen en tekenen, profetische gaven, genezingen, bevrijding (bevrijdingspastoraat) en geestelijke oorlogsvoering. Daarnaast leert de organisatie een welvaarts-/voorspoedevangelie als dat van de Word of Faith.

TRIN krijgt veel kritiek op haar charismatische extremiteiten. De evangelische theoloog Henk Bakker verweet TRIN in een artikel in het tijdschrift CV-Koers (nu 'De Nieuwe Koers') dat zij een 'succes-Jezus' creëert die weinig te maken heeft met de gekruisigde Jezus uit de Bijbel. Hij stelde dat TRIN vooral een welvaartsevangelie brengt. De reformatorische evangelist Arjan Baan waarschuwde ervoor dat sommige mensen via TRIN 'occultisch belast' kunnen worden. Volgens Baan is bepaalde toegepaste handoplegging niet Bijbels.

Een deel van de kritiek werd verwoord door Goedgelovig.nl, waar TRIN regelmatig in de rubrieken voorkwam. Directeur Mattheus Van der Steen claimde in 2008 en 2009 verschillende keren goudstof te hebben aangetroffen in zijn Bijbel en op zijn schoenen. De goudstof wordt vaak in verband gebracht met Mozes die, volgens het Bijbelboek Exodus, na veertig dagen met God te hebben doorgebracht, zijn gezicht verborg omdat Gods heerlijkheid van hem af straalde. De satirische blog Goedgelovig.nl beweert een deel van het 'goud' via een bezoeker in handen te hebben gekregen en liet dit onderzoeken. Waarborg Holland, de keuringsinstantie voor edelmetalen in Nederland,

stelde na onderzoek vast dat de stof 'in geen enkel opzicht gouden elementen' bevatte. Wel werd er koper aangetroffen.

In 2010 bestempelde Goedgelovig.nl het getuigenis van Rebekah Krell, de echtgenote van Van der Steen, als een hoax (bedrog). Zo beweerde ze in een interview met EO-Visie dat zij in de Satanskerk was opgegroeid en tot Satans bruid was uitverkoren. In die tijd zou ze diverse gruwelijkheden hebben meegemaakt, waaronder babyoffers. Na haar bekering zou ze zijn achtervolgd door geweld en zou er een dubbele moord gepleegd zijn door leden van de Satanskerk. Onderzoek heeft nooit aangetoond dat de gedane beweringen waar zijn.

Journalist Karel Smouter heeft in 2010 samen met drie andere onderzoekers een journalistiek onderzoek gedaan naar 'de methodes van Mattheus'. Één van de zaken die aan de orde werden gesteld was de claim dat zeven blinden waren genezen in Birma (Myanmar of Burma) na gebed door betrokkenen bij TRIN. Deze genezingen hadden niet plaatsgevonden. Ook stelt Smouter in het genoemde artikel dat de volgelingen van Van der Steen de hoop en het geloof dat een wonder kan gebeuren belangrijker vinden dan de vraag of het daadwerkelijk is gebeurd. Verder worden volgens Smouter mensen die vraagtekens hebben over wat er bij TRIN gebeurt, weggezet als ongelovigen.

In november 2012 berichtte Smouter in 'De Nieuwe Koers' over de seksuele escapades van Joseph Lubega. Deze leider van het door TRIN gesponsorde weeshuis Bulamu in Oeganda (Afrika) zou zich aan de opgevangen jongens hebben vergrepen. TRIN bleef erbij dat ze geen hard bewijs zagen dat hij kinderen zou hebben misbruikt.

TRIN is lid van het Revival Alliance Network (RAN). Dit is een groeiend netwerk van leiders in Nederland en België die verlangen naar opwekking en transformatie (verandering). Men meent dat er een opwekking gaande is onder twintigers en dertigers. Het doel van RAN is het bouwen van een charismatische apostolische cultuur. Het neigt naar de leer van Kingdom Now. Men wil de charismatische boodschap 'verenigen, verkondigen en vermenigvuldigen'. In deze campagne staan grote wonderen en tekenen centraal, zelfs (geclaimde) dodenopwekking.

Vele (bekende) namen zoals Willem Ouweneel, Herman Boon, David Vos, Bert Piet en Jaap Dieleman ondersteunen TRIN (zie 9.2.). Ook buitenlandse sprekers verlenen soms medewerking aan de Nederlandse organisatie.

Voor een kritische beschouwing van TRIN-meetings in Nederland, zie 'Spelen met vuur'.

Bijbel- en discipelscholen

Een Bijbelschool is een onderwijsinstelling waar de Bijbel en de christelijke leefregels worden bestudeerd en gedoceerd. Niet elke theologische opleiding is daarentegen een Bijbelschool. Studenten van een Bijbelschool worden namelijk niet alleen geacht de Bijbel te bestuderen, maar ook de lessen er in zich eigen te maken. Een discipelschapschool richt zich ook op Bijbelstudie, maar heeft daarnaast een belangrijk praktisch element. Door de overeenkomsten wordt een discipelschapschool ook vaak een Bijbelschool genoemd.

Iedereen in Nederland heeft het recht om een eigen Bijbelschool op te richten. Er zijn deeltijd- en voltijdopleidingen. Het niveau verschilt onderling. In Nederland zijn er Bijbelscholen die bij internationale netwerken zijn aangesloten. Ook is er vaak sprake van overkoepelende organisaties of Bijbelscholen die met universiteiten samenwerken. In tegenstelling tot de HBO's en universiteiten hebben studenten bij particuliere Bijbelscholen geen recht op studiefinanciering en een OV-Studentenkaart. Om de opleiding te financieren wordt dan vaak gewerkt, geleend of wordt men gesponsord door bekenden.

De twee grootste internationale Bijbel- of discipelschapscholen zijn DTS (Discipleship Training School) van Jeugd met een Opdracht (of YWAM: Youth With A Mission) en Master's Commission van de Assemblies of God. De meeste DTS-en zijn geregistreerd bij YWAM University of the Nations, welke actief is in vijfhonderdvijftig vestigingen in honderdzestig landen (2014).

Waar DTS zich vooral richt op drie maanden training en drie maanden evangelisatie en zending, legt Master's Commission (Master's Commission International Network, MCIN, VS) de nadruk op het negen maanden dienen in een christelijke gemeente. Hierin brengt de student het geleerde gedurende het hele jaar in de praktijk, maar zijn evangelisatie en zending ook onderdelen van het programma. Door samenwerking met West Coast Bible College & Seminary worden de bij Master's Commission behaalde studiepunten ook erkend bij een bachelor opleiding. Of zoals men schrijft op de eigen site: 'Kun je je voorstellen dat terwijl je een Master Commissie bijwoont in de wereld, je in staat zult zijn om een bachelor diploma te voltooien?' [1]

De International School of Ministry (ISOM) is 's werelds grootste video Bijbelschool met meer dan veertienduizend opleidingscentra met tweehonderdduizend studenten in kerken in 142 landen (2014). ISOM gaat uit van Good Shepherd Ministries International (GSMI, San Bernardino, VS).

Nederland kent ongeveer 22 Bijbelscholen, waarvan sommige parttime en andere fulltime zijn. Soms worden beide mogelijkheden aangeboden. Sommige scholen hebben interne huisvesting. Bekende Pinkster- en/of charismatische Bijbelscholen in Nederland zijn onder andere Christformation (Rotterdam), Foundation 4 Life (Ermelo), De Katapult (Den Helder), Royal Mission School (Drachten) en de Vrij Zijn Bijbel- en de Vrij Zijn trainingschool (Ede; 2014-

2015),

‘Afgestudeerden’ van een Bijbelschool moeten zich realiseren dat het behaalde diploma niet erkend is. Er wordt gesteld dat een Bijbelschool een voorbereiding kan zijn op zendingswerk, kinderwerk in een gemeente, leiderschap in een gemeente, en als voorbereiding op een studiekeuze en loopbaanbegeleiding. [2]

Global Mission School Europe

De Global Mission School Europe (GMSE) is een initiatief gestart in september 2013. GMSE heeft als locatie gospelcentre De Betteld te Zelhelm (Gelderland, Nederland). Het betreft een wereldwijde Bijbelschool met nationaal en internationaal bekende charismatische Bijbelleraren. De Engelstalige school kan men in drie maanden doorlopen. GMSE wil tevens werken via Europese bijeenkomsten. Speerpunten zijn aanbidding, voorbede, bevrijding en onderwijs. Men streeft naar een 24-3 gebedsbijeenkomst voor een heel weekend, met aan het einde een grote bijeenkomst voor ‘...ongelovigen om Jezus als hun Redder te accepteren’.

Mattheus van der Steen, Herman Boon, Wilkin van de Kamp, Martin Koonstra, Willem Ouweneel, Gerard de Groot, Jan Pool, Lodewijk van Eerden, Jan Sjoerd Pasterkamp, Daniel Renger en Christian Tan hebben nauwe banden met de Global Mission School Europe. Ook internationale namen ondersteunen GMSE, waaronder John en Carol Arnott, de hoofdvoorgangers van Catch The Fire Toronto (Canada; Toronto Blessing).

De wens is om spiritueel ontwaken te brengen in Europa en overal waar God leidt. Men gaat hierbij uit van de Kingdom Now- en de Toronto Blessing leer. De school is onafhankelijk en heeft relaties met Iris Ministries (Rolland en Heidi Baker, missionarissen in Mozambique), ISOM Bible School, De Call2All en YWAM (Mark Anderson), The Call (Stacey Campbell), IHOPKC (Daniel Lim), TRIN/Ran (Mattheus van der Steen) en Stem in de stad (Suzette Hattingh).

Bronnen: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Bijbelschool>, <http://www.mcin.org/>, [1] <http://www.mcin.org/page/college>, <https://westcoastbible.squarespace.com>, <http://www.ywam.org/dts/>, <http://www.ywam.org/training/university-of-the-nations/>, <http://www.isom.org/>, <http://goedgelovig.wordpress.com/2012/10/18/wonderbaarlijke-genezing-op-bijbelschool/>, [2] <http://www.bijbelschool-vergelijker.nl/alle-bijbelscholen-van-nederland/>, <http://globalmissionschooleurope.org>, <http://www.betteld.nl/nc/vakanties-algemeen/nieuws/nieuwsartikel/article/de-betteld-start-wereldwijde-bijbelschool/>.

Nederlands onderzoek: ‘Ooit evangelisch’

(Bronnen: <http://www.trouw.nl/tr/nl/4324/Nieuws/article/detail/1131292/2009/04/03/Ooit-evangelisch-nu-afgeknapt-De-ervaringsverhalen-zijn-schokkend-pijnlijk-en-schrijnend.dhtml>, <http://www.eo.nl/magazines/visie/artikel-detail/ooit-was-ik-evangelisch/>, <http://www.vergadering.nu/boekbruijne-ooit-evangelisch.htm>)

Evangelische gemeenten etaleren graag bekeringsverhalen. Maar de afscheidsverhalen van teleurgestelden worden verzwegen. Met het boek ‘Ooit evangelisch’ (2009) komt die achterdeur voor het eerst in beeld. Pijnlijke verhalen met een krachtig appèl, en een tegengeluid tussen de succesverhalen over evangelische gemeenten in Nederland. Opvallend is dat het argument om lid te worden meestal ook de reden is van vertrek.

Theoloog en evangelisch prediker Otto de Bruijne (1949) deed het onderzoek samen met de ex-evangelische drs. Peter Pit (1967), nu predikant in de Protestantse Kerk in Nederland (PKN), en Karin Timmerman (1974), redacteur van het dagblad Trouw en lid van een evangelische gemeente in Amsterdam. Prof. dr. Hijme Stoffels, prof. dr. Pieter Boersema en drs. Miranda Klaver, deskundigen op het gebied van de evangelische beweging, hebben het rapport van commentaar voorzien.

In het boek zijn enquêtes van 103 ex-evangelischen geanalyseerd die samen 186 gemeenten bezochten. Dat is zeker tien procent van de evangelische gemeenten in Nederland. Onder evangelische gemeenten worden verstaan ‘de breedte van Vergadering der gelovigen, Baptisten, christengemeenten, Pinkster- en Volle Evangeliegemeenten, Rafaël, Beréa, Vineyard en soortgelijke gemeenten’. Niet wetenschappelijk representatief, wel een eerste verkenning en voer voor vervolgonderzoek. Alle geënuquêteerden zijn langer dan twee jaar lid geweest van een evangelische gemeente en daar minstens twee jaar geleden uit vertrokken. Hun verhalen zijn niet zelden schokkend, pijnlijk en schrijnend. Alsof er een beerput opengaat. Vaak hoorden de onderzoekers: ‘Hier heb ik op gewacht, ik wil mijn verhaal kwijt.’

Natuurlijk zijn verhalen van ex-leden vaak eenzijdig en negatief, toch zijn deze ‘niet op oppervlakkige waarneming gebaseerd’, schrijft Hijme Stoffels, hoogleraar godsdienstsociologie aan de Vrije Universiteit, in een analyse. Dat de vertrekkers gemiddeld achttien jaar lid zijn geweest, is voor hem veelzeggend. Dit onderzoek laat ruimschoots zien dat het ‘beslist geen lichtvaardige zaak’ is.

Uit ‘Ooit evangelisch’ blijkt dat vooral de zeer betrokken en actieve gemeenteleden vertrekken. Ze zijn meestal hoogopgeleid en veertigplus. Een tweede vertrekpiek is rond het 23ste jaar, wat aantoont dat ontkerkelijking toch ook toeslaat onder evangelische jongeren. Uit het rapport: ‘Zij hebben het evangelische jongerenwerk meegemaakt, de

beste muziek gehoord, alles meegekregen over 'de waarheid', maar zijn toch afgehaakt.'

Redenen van vertrek

Wat De Bruijne opvalt: de vertrekredenen waren ooit juist het argument om lid te worden. Mensen kwamen af op de geborgenheid, het enthousiasme, de ruimte voor emotie, de losse structuur en de aangeboden geloofs zekerheden. Diezelfde sterke kanten worden later ervaren als beklemming, dwang, oppervlakkigheid, onveilige willekeur en gebrek aan openheid. De Bruijne: 'Veel ex-leden kwamen met hoge verwachtingen en hadden relatief weinig zelfkritiek. Ze zijn er jaren ingestonken, zozeggd. Bij enkelen zie ik een soort messiasyndroom: God redt het niet zonder mij.'

De meesten haken af door verschillen in geloofsvisie. Ze noemen gebrek aan theologische diepgang, 'overaccentuering van de menselijke keuze voor God' en 'onbeperkt vertrouwen in de zogenaamde woorden van God'. Er was volgens hen ook geen ruimte voor vragen, twijfel, nuchterheid en toetsing. Kortom: 'geen vrijheid om jezelf te zijn of te denken hoe je dacht'. Ook hoge en verplichtende maatstaven speelden een rol bij vertrek, een constante druk om mee te doen met activiteiten en ervaringen. De eenzijdige muziekkeuze en nadruk op beleving en ervaring in de samenkomsten is een veel genoemde afknapper.

Veel mensen vertrokken mede na een harde confrontatie tussen geloof en realiteit, zoals een zieke die na veel gebed niet geneest, terwijl genezing verwacht werd. 'Niet de overwinningstheologie of de leiders die het uitdragen krijgen de schuld, maar de gemeenteleden die al lijden aan de gebrokenheid. Zij krijgen de last van de schuld er nog eens bij,' aldus de auteurs. Ook worden sektarisme en onrealistische visies op bijvoorbeeld het lijden en het werk van de Heilige Geest genoemd.

Slecht en manipulatief leiderschap is in de meeste gevallen de druppel: sterke charismatische leiders die met 'dictatoriaal gezag' en 'op gezag van de Heer' bepaalden wat mocht. Uit het rapport: 'De neiging om alles voor te leggen aan de leiding, maakte mensen pastoraal afhankelijk. Mensen werden gebeld met onheuse aantijgingen of met de oproep om sneller hun tienden te betalen.' De manipulatie ging volgens de onderzoekers soms zo ver dat er emotioneel, financieel en seksueel misbruik van de macht werd gemaakt. Kritiek werd veelal afgeserveerd met doofpotregels: 'Praat niet over de negatieve dingen, geef geen kritiek, bedek alle problemen met de mantel der liefde, vergeef alles, ook als er hele nare gebeurtenissen plaatsvinden.'

Alle vertrekredenen zijn volgens de onderzoekers te vangen in het begrip geslotenheid, geuit in groepsdwang. 'Er is een 'als het je niet bevalt, ga je maar weg'-houding. Daarbij wordt niet gekozen voor samenwerking en openheid naar elkaar, maar voor uitsluiting van andersdenkenden. Er is zo'n stelligheid in de eigen ware visie, dat andere opties geen kans krijgen.'

Terecht meldt De Bruijne dat 'Ooit evangelisch' niet representatief is, waardoor de uitkomsten mogelijk een vertekend beeld schetsen. Zo is 75 procent van de respondenten hoger opgeleid, terwijl dat landelijk onder de vijftig procent ligt in evangelisch Nederland. 'Toch geeft deze groep, die langere tijd zeer betrokken is geweest in een gemeente, een duidelijk signaal af waar we iets mee moeten. Zo is een andere belangrijke reden voor vertrek het structurele gebrek aan prikkels voor het verstand, met oppervlakkigheid als vrucht. 'Altijd weer dat op emotie gerichte verhaal en een standaard abc'tje gericht op nieuwelingen', zou een reactie kunnen zijn. Waar blijft dat pittige debat over fundamentele thema's?'

Slechts een kwart van de bevroegde kerkverlaters weet iets positiefs te vertellen over het afscheid, al is dat vaak een reactie van iemand die later ook vertrok. De rest heeft negatieve tot zeer negatieve ervaringen. 'De leiding gedroeg zich destructief, schijnheilig, verwijtend en boos. De vertrekkers werden doodgezwegen, uitgescholden, nagetrapt, veroordeeld en vervloekt. Bij meerderen werd gezegd dat ze bezeten waren, dat ze gekozen hadden voor Satan en dat God hen zou veroordelen: 'God zal met je afrekenen'.'

Na het vertrek

Is er een (geloofs)leven na de evangelische gemeente? Ja en nee. Meer dan de helft voelt zich opgelucht en bevrijd. Hun geloof heeft zich verbreed en verdiept. Maar net zo'n grote groep vertelt over grote problemen, angst voor God en mensen, zeer groot verdriet, rouw, depressiviteit, verdeeldheid in het gezin. Een aantal is langdurig in de problemen geraakt door nare gebeurtenissen in hun oude kerk. Vijf respondenten noemen seksueel misbruik, zelfdoding bij anderen of dat ze zelf geen zin meer hebben in het leven na alles wat ze hebben meegemaakt. Bijna zestig procent is nu lid van een andere kerk, meestal een traditionele kerk zoals PKN, of een kerk met een evangelisch tintje. Tien procent zei het geloof vaarwel.

Opvallend is dat velen terugkeren naar de kerk waar ze vandaan kwamen. De rust, orde, diepgang en ingetogen sfeer spreekt hen aan. Opmerkelijk detail: in hun opvattingen over God, Jezus en het gebed veranderde bij veel ex-evangelischen weinig. Goede herinneringen aan de evangelische tijd zijn de ontwikkelde persoonlijke relatie met God en de sociale contacten.

Bezinning

Otto de Bruijne

‘Ooit evangelisch’ is niet bepaald een visitekaartje voor de evangelische beweging, beaamt De Bruijne. ‘Wat hier naar voren komt, is niet uniek. Het is een spiegel. Ook voor mijzelf. Dat vrije en gedrevene van mij bijvoorbeeld, kan zich dus ook tegen je keren.’

De onderzoeker roept op tot bezinning in evangelische gemeenten, want op den duur krijgen ook zij te maken met krimp. Volgens onderzoek in Nieuw-Zeeland vertrekt jaarlijks tien procent van de evangelische leden. Onderzocht moet worden of dat voor Nederland ook geldt. Wel is bekend dat de aanwas niet komt door het werven van buitenkerkelijken, maar uitsluitend door leegloop van traditionele kerken en dus eindig is.

De Bruijne: ‘Ik doe een krachtig appèl op evangelische gemeenten om zich meer te richten op zorgvuldigheid, inhoudelijkheid, structuur, lange adem en meer verantwoordelijkheid gaan afleggen.’ Dergelijke gemeenten danken hun succes aan activiteiten, zoals bruisende conferenties. ‘De evangelische beweging is ontstaan als reactie op de traditionele kerken. Er is geen kerkconcept maar een conferentieconcept. De sprong van conferentie naar plaatselijke gemeente blijkt in de praktijk een buiteling te zijn en soms een salto mortale. Wat men in de conferentie op de bergtop beleeft, wil men 52 keer per jaar herhalen op plaatselijk niveau. Als het gaat om lange adem, herderlijke zorg en prediking schiet dit kerkbeeld te kort.’

Het onderzoek legt een aantal prangende vragen bij de evangelische kerken neer. De vragen liggen vooral bij het type leiderschap, de gemeentecultuur rond levensvragen, en de theologische diepgang. Deze aandacht voor de keerzijde van de evangelische signatuur is overigens beslist niet nieuw. In zijn artikel ‘Hartenbrekers voor evangelischen’ (blad Reveil 21/147, april 1985) signaleerde Martinus Sterkhout bijna dezelfde verstikkende sfeer in een aantal evangelische kerken als De Bruijne. Toen werd al gesproken over het ‘stuklopen op leiders’, de leider die ‘God achter zich’ heeft staan, en de drogredenering ‘rebellie tegen de leider is rebellie tegen God’. In de afgelopen vijftientig jaar is blijkbaar niet zoveel veranderd rond de ‘evangelische leider’, en waarschijnlijk zal dit in de komende vijftientig jaar niet anders zijn.

Alle antwoorden van dit onderzoek zijn te lezen op Icchoreb.nl

9.2. Namen binnen de moderne (neo-)charismatische beweging in Nederland

Onderstaande personen zijn bekende namen in ‘charismatisch Nederland’. De lijst is in willekeurige volgorde en niet uitputtend.

Willem Ouweneel

Willem Johannes Ouweneel (1944) is een Nederlandse bioloog, filosoof en theoloog. Vanaf 1975 was Ouweneel freelance medewerker bij de Evangelische Omroep (EO), waar hij programma’s op radio en tv begeleidde en produceerde. Ouweneel stond aan de wieg van de Evangelische Hogeschool te Amersfoort waar hij lange tijd les gaf, naast professoraten aan theologische hogescholen in België en Nederland. Nadat hij al in 1970 was gepromoveerd als bioloog, promoveerde Ouweneel in 1986 aan de Universiteit van Amsterdam als doctor in de wijsbegeerte. In 1993 promoveerde hij in de theologie aan de Universiteit van Oranje Vrijstaat te Bloemfontein in Zuid-Afrika.

Ouweneel geeft lezingen en onderwijs over Bijbelse onderwerpen, en publiceert over hoofdzakelijk godsdienstige thema’s. Hij heeft in orthodox-christelijke en evangelische kringen jarenlang in aanzien gestaan. Dit is veranderd sinds hem vanuit diezelfde kringen verweten werd met Bijbelse waarheden op de loop te zijn gegaan.

Ouweneel keerde zich in het begin fel tegen de charismatische beweging en vond tongentaal demonisch. Hij bekritiseerde met name de oppervlakkigheid van de beweging. De laatste jaren begeeft hij zich echter veel meer op charismatisch terrein en heeft spijt dat hij dit gezegd heeft.

Ouweneel had een cessationistische visie (de opvatting dat de Heilige Geest nadat Paulus in Rome aankwam niet meer openlijk zichtbaar is, met wonderen en tekenen zoals in de eerste gemeente, totdat Jezus terugkomt), nu gelooft hij in de wonderen en tekenen zoals dat geleerd wordt in de (neo-)charismatische beweging. Hij is een tijdlang pleitbezorger geweest van T.B. Joshua, een bekritiseerde Nigeriaanse gebedsgenezers (zelfs in de Pinkstergemeente). Ook heeft hij meer radicale standpunten ingenomen in de leer van gebedsgenezing en werkt hij soms nauw samen met TRIN.

Blinden in Birma (Myanmar of Burma) zouden zijn genezen na een bezoek van TRIN en Ouweneel. ‘We hebben het op film!’, blogt Ouweneel. Gevraagd naar de bewuste video’s houdt hij de boot af. ‘Jullie zijn toch te sceptisch om er een bewijs in te kunnen zien.’ Nederlandse journalisten reisden voor onderzoek naar het land, maar ontdekten geen genezingen. Zo traceerden ze enkele kinderen van wie Van der Steen (directeur van TRIN) eind 2010 meldde dat ze weer konden zien. In werkelijkheid bleken ze net zo slechtziend als voorheen. [1]

In reactie op toegenomen kritiek van een aantal christenbloggers plaatste Ouweneel eind 2010 een lijst met 36 van de in totaal 229 ingevulde formulieren op zijn site, waar bezoekers van het Gospel Music Festival van dat vorige jaar hun genezingsverhaal op kwijt konden. Hieronder zijn vier wonderbaarlijke genezingen in Birma. Op alle vier de adressen

waar genezingen zouden hebben plaatsgevonden, blijkt de waarheid toch anders te liggen. [1] [2] Ouweneel werd in 2011 genomineerd voor 'De Gouden Bikini': de prijs die de satirische website Goedgelovig.nl uitreikt aan de persoon, kerk of christelijke organisatie die zich het afgelopen jaar in Nederland op de meest wereldvreemde manier heeft onderscheiden. 'Deze in tout kerkelijk Nederland bekende opinieleider gooit zijn wetenschappelijke reputatie te grabbel door zich onverbloemd te profileren als spindoctor van de extreem-charismatische organisatie TRIN (winnaar Gouden Bikini 2008). Hij hielp juichende wonderverhalen over in Birma genezen blinde kinderen de wereld in, schoffeerde in het openbaar mensen die hier kritische kanttekeningen bij zetten, en viel uiteindelijk door de mand door een onthullende reportage van journalist Karel Smouter. In plaats van karakter te tonen en zijn ongelijk toe te geven, kreeg de journalist de zwarte piet toegespeeld.' [3]

Onder 'gangbare' wetenschappers en theologen vindt Ouweneel weinig weerklank voor zijn theorieën. In het algemeen wordt hij niet aangehaald in theologische academische publicaties. Het is door de grote hoeveelheid boeken (zo'n honderdvijftig) die Ouweneel heeft geschreven, niet eenvoudig een duidelijk beeld te krijgen van de plaats van Ouweneel ten aanzien van (theologische) onderwerpen. Daarbij nuanceert of herroept hij soms wat hij in eerdere publicaties geschreven heeft.

Bronnen: http://nl.wikipedia.org/wiki/Willem_Ouweneel, <http://www.rejoicenow.nl/page/kritiek-op-willem-j-ouweneel>, [1] <http://www.trouw.nl/tr/nl/5091/Religie/article/detail/2957963/2011/10/08/Blinden-Burma-zijn-helemaal-niet-genezen-door-Nederlander.dhtml>, [2] <https://goedgelovig.wordpress.com/2011/10/05/bewijs-birma-blinden-niet-genezen/>, <https://goedgelovig.wordpress.com/2010/12/28/opwekking-in-birma/>, [3] <http://goedgelovig.wordpress.com/2011/12/20/gouden-bikini-2011-eerste-stemronde/>.

Mattheus Van der Steen

M.A.P. (Mattheus) van der Steen (1975) (eerder bekend als 'Mattieu') is voorganger en evangelist, met name bekend van de Nederlandse extreem charismatische organisatie TRIN (Touch, Reach, and Impact the Nations), waarvan hij oprichter en directeur is. Naast dat Van der Steen de Toronto Blessing leer aanhangt, omarmt hij ook elementen van de Word of Faith leer. Mattheus is schrijver van verschillende boeken en zijn boek 'Durf te dromen – wandel in je bestemming' heeft de christelijke publieksprijs gewonnen in 2009. De NCRV zond op 30 december 2013 de documentaire 'Mattheus en ik' [7] uit, waarin filmmaker Victor Vroegindewij onderzoekt wat hij als atheïst kan leren van zijn vriend en evangelist Van der Steen.

In 2002 is TRIN door, onder andere, Mattheus van der Steen opgericht. TRIN wil op internationale schaal het evangelie verkondigen door middel van het ondersteunen van lokale organisaties, het uitzenden van teams, en het organiseren van evangelisatiecampagnes en –avonden in zowel Nederland als daarbuiten. Het hoofdkantoor is gevestigd in Harderwijk (Gelderland).

Van der Steen bezocht twee samenkomsten in Lakeland; de opwekking met Tod Bentley in 2008. Hij betitelt deze bijeenkomsten als 'teleurstellend', er gebeurde daar immers hetzelfde als bij de toenmalige activiteiten van TRIN, zoals firenights. 'Als dat een opwekking was, mochten wij ons ook zo noemen,' aldus de TRIN-directeur.

In 2009 was Van der Steen samen met Lodewijk van Weerden initiatiefnemer van de geloofsgemeenschap ARCH (Apostolic Revival Center Holland) in Harderwijk, waarvan hij ook voorganger is. De gemeente heet anno 2014 'House of Heroes' en is gevestigd in hetzelfde gebouw als TRIN.

Van der Steen is getrouwd met de Amerikaanse Rebekah Krell, welke niet onomstreden is. Zo beweerde zij in een interview met EO-Visie dat zij in de Satanskerk was opgegroeid en tot Satans bruid was uitverkoren. In die tijd zou ze diverse gruwelijkheden hebben meegemaakt, waaronder babyoffers. Na haar bekering zou ze zijn achtervolgd door geweld en zou er een dubbele moord gepleegd zijn door leden van de Satanskerk. Onderzoek heeft nooit aangetoond dat de gedane beweringen waar zijn. [1]

Volgens zijn biografie reisde Mattheüs al op veertienjarige leeftijd als matroos over de wereldzeeën. Zes jaar later studeerde hij af als Maritiem Officier. Op één van zijn vele reizen met het schip de m/v Anastasis van Mercy Ships, kwam hij in Afrika waar hij werd getroffen door de nood van aidsbaby's en straatkinderen. Hij nam ontslag om zich in te kunnen zetten voor kwetsbare groepen. Hij reist en spreekt internationaal, is veelvuldig in arme en rampgebieden en is al in zeventig landen geweest. Hij heeft een jaar in Afrika gewoond en anderhalf jaar in Kosovo vlak na de oorlog.

Er zijn veel kanttekeningen te plaatsen bij alle beweringen die Van der Steen doet. Goedgelovig.nl concludeert naar aanleiding van zijn boek 'Durf te dromen' dat Mattheüs zijn CV heeft 'gepimpt'. Hij was onder andere geen varende kapitein op de wereldzeeën, maar een matroos die stil lag in de haven. Het verhaal is duidelijk geconstrueerd om geestelijk en toegewijd over te komen. [2]

Van der Steen claimde in 2008 en 2009 verschillende keren goudstof te hebben aangetroffen in zijn Bijbel en op zijn schoenen. De goudstof wordt vaak in verband gebracht met Mozes die, volgens het Bijbelboek Exodus, na veertig dagen met God te hebben doorgebracht, zijn gezicht verborg omdat Gods heerlijkheid van hem af straalde. Goedgelovig.nl beweert een deel van het 'goud' via een bezoeker in handen te hebben gekregen en liet dit onderzoeken. Waarborg Holland, de keuringsinstantie voor edelmetalen in Nederland, stelde na onderzoek vast dat de

stof 'in geen enkel opzicht gouden elementen' bevatte. Wel werd er koper aangetroffen. [3] [4] Journalist Karel Smouter heeft in 2010 samen met drie andere onderzoekers een onderzoek gedaan naar 'de methodes van Mattheus'. Één van de zaken die aan de orde werden gesteld was de claim dat zeven blinden waren genezen in Birma na gebed door betrokkenen bij TRIN. Deze genezingen hadden niet plaatsgevonden. [5] [6] Volgens Mattheus zijn er ook meerdere doden opgewekt. Hij was er zelf niet bij toen het gebeurde, maar hij heeft met dertien mensen gesproken die uit de dood zouden zijn opgewekt. 'Dit is niet verwonderlijk, het gebeurt wereldwijd,' aldus van der Steen. [7]

Mattheus van der Steen krijgt veel kritiek vanuit christelijke hoek. Hij claimt veel wonderen die volgens critici aantoonbaar geen wonderen zijn. Daarnaast berusten vele beweringen van hem niet op waarheid. Het is opmerkelijk en verbazingwekkend dat na al deze onthullingen er nog steeds mensen zijn die in Mattheus van der Steen een 'ware' christelijke voorman zien.

Bronnen: http://nl.wikipedia.org/wiki/Mattheus_van_der_Steen, <http://www.rejoicenow.nl/page/kritiek-op-mattheus-van-der-steen>, [1] <http://goedgelovig.wordpress.com/2010/09/13/met-de-kennis-van-nu/>, [2] <http://goedgelovig.wordpress.com/2010/02/18/andere-tijden-van-matroos-tot-ceo/#more-17195>, [3] <http://goedgelovig.wordpress.com/2013/01/14/mattheus-van-der-steen-stoft-koperwonder-af/#more-34472>, [4] <http://goedgelovig.wordpress.com/2009/11/15/trin-goud-officieel-onderzocht/#more-14872>, [5] <http://www.trouw.nl/tr/5091/Religie/article/detail/2957963/2011/10/08/Blinden-Burma-zijn-helemaal-niet-genezen-door-Nederlander.dhtml>, [6] <https://goedgelovig.wordpress.com/2011/10/05/bewijs-birma-blinden-niet-genezen/>, <https://goedgelovig.wordpress.com/2010/12/28/opwekking-in-birma/>, [7] http://www.refdag.nl/kerkplein/kerknieuws/mattheus_van_der_steen_christenen_zijn_bang_voor_de_geest_1_620109, <http://www.houseofheroes.nl/>, [7] http://www.npo.nl/mattheus-en-ik-ncrv-dokument/30-12-2013/NCRV_1652809

Martin Koornstra

Martin Koornstra (1967) werd geboren in België in een gezin van zendelingen. Hij was al op jonge leeftijd betrokken bij christelijk werk, vooral onder de jeugd. Na zijn opleiding als vliegtuigbouwkundig ingenieur ging hij bij een Japans bedrijf aan de slag, maar na twee jaar nam hij ontslag om naar een Bijbelschool te gaan. Koornstra heeft eerst elf jaar in Vlaanderen gewerkt in een bediening, waarna hij met zijn vrouw in 2004 naar Drachten (Friesland) is verhuisd. Hier hebben ze vijf jaar leiding gegeven aan het kinder- en jeugdwerk van de Vrije Baptisten Gemeente Bethel. Vanaf september 2009 hebben ze in Drachten 'Royal Mission' opgezet om zo anderen te onderwijzen en te trainen. Tegenwoordig (2014) wonen ze in Veenendaal (Utrecht) waar ook een kantoor van Royal Mission is gevestigd.

Koornstra verkondigt het evangelie met extra's, zoals de charismatische leer over de Heilige Geest, het leren dat mensen bevrijd moeten worden van demonen en vloeken, een leer van wonderen, tekenen en ervaren. Hij is een veelgevraagd spreker in kerken, op conferenties, op weekenden en in jeugddiensten. Hij werkt ook mee aan de vernieuwingsbeweging WAKE UP! Veenendaal. Dit is een stichting die niet aan een kerk gebonden is en als doel heeft het Koninkrijk van God zichtbaar te maken in Veenendaal. Hier werken verschillende bekende sprekers aan mee, zoals Wilkin Van de Kamp, Willem Ouweneel, Herman Boon, Gerald Troost en David Sörensen. Koornstra organiseert vele genezings- en bevrijdingsdiensten in heel Nederland. Hij zegt woorden door te krijgen over mensen die genezing nodig hebben.

Koornstra is verbonden aan de Royal Mission School in Drachten. De visie is dat men droomt van een reformatie in de kerk, zodat de 'koninklijke kerk' ontstaat. Men gelooft dat discipelschap hierbij een belangrijke sleutel is. De doelgroep is personen van zestien tot en met 25 jaar. Op de site schrijft men dat men vakken geeft aan de hand van de vijf bedieningen (Efeziërs 4). 'Dit betekent niet dat we alle studenten willen opleiden als profeet, herder, leraar, evangelist of apostel. Het gaat ons om de competenties die achter deze bedieningen liggen, waardoor de vijf bedieningen een didactisch kader vormen.' [1] Docenten die les kunnen geven zijn onder andere Martin Koornstra, Martin Dol, Jan Pool, Willem Ouweneel, Paulien Vervoorn, Gerlof Wiersma en Erica Deunk. De school wordt momenteel (2014) geleid door Martin Dol.

Elke zomer verzorgt de Royal Mission School gedurende zeven weken het tienerprogramma Royal Adventure en het kinderprogramma MEGAKIDS op conferentie- en vakantiecentrum De Betteld in Zelhem (bij Doetinchem, Gelderland). In 2014 wil men ook starten met (Royal Adventure) weekenden (RAW) in dit licht.

Bronnen: <http://www.rejoicenow.nl/page/kritiek-op-martin-koornstra>, <http://www.heartbeatweekend.nl/sprekers/martin-koornstra>, <http://royalmission.nl/>, [1] <http://royalmission.nl/school/fulltime-vormingsschool/>

Jan Sjoerd Pasterkamp

Jan Sjoerd Pasterkamp (1944) is een voormalig voorganger en zending uit de Pinksterbeweging. Binnen deze groepering is hij een bekend spreker en een invloedrijk persoon. Vanaf 1966 stond zijn leven, samen met zijn vrouw, in het teken van zendingswerk. Zo hebben ze gewerkt in Australië (twee jaar), Papoea-Nieuw-Guinea (veertien jaar),

Japan (vier jaar) en weer Australië (zes jaar).

Na eind 1992 in Nederland te zijn teruggekomen, zette hij zich in voor de Beréa-gemeenten in Haarlem en Amsterdam. Na in 1998 een jaar interim voorganger te zijn geweest bij het Evangelisch Centrum Europoort (voorheen De Kandelaar), was hij van 1999 tot 2007 voorganger van deze (internationaal georiënteerde) Pinkstergemeente te Rotterdam.

In Nederland geniet Pasterkamp bekendheid door zijn werk voor het charismatische blad 'Herstel' en van de daaraan verbonden Herstelweken, waar gelovigen onderwijs krijgen en hun gebedsgenezing en bevrijding van demonen wordt aangeboden. Ook geeft hij spreekbeurten op allerlei conferenties van de charismatische en Pinksterbeweging.

Pasterkamp is ex-vice-voorzitter van de Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten (VPE) en hij was eveneens bestuurslid van de Derek Prince Ministries in Nederland (speerpunten van de Britse theoloog en evangelist Derek Prince (1915-2003) zijn bevrijding van demonen, gebedsgenezing, discipelschap, de toekomst van Israël en gebed voor overheden en naties). Op dit moment (2013) is Pasterkamp bestuurslid bij TRIN.

Regelmatig duikt Pasterkamp op bij conflicten in (charismatische en) Pinkstergemeenten. Daarbij worden echter de gangbare regels van mediation, onder meer vertrouwelijkheid en neutraliteit, nogal eens geschonden. [1] [2] [3]

Bronnen: http://nl.wikipedia.org/wiki/Jan_Sjoerd_Pasterkamp, [1] <http://goedgelovig.wordpress.com/2013/05/14/het-pasterkamp-effect-mediation-door-overname/>, [2] <http://goedgelovig.wordpress.com/2013/05/13/pasterkamp-wordt-geestelijk-overziener-van-zijlstra/#more-36446>, [3] <http://goedgelovig.wordpress.com/2013/06/12/open-brief-aan-vpe-voorzitter-peter-sleebos/>

David Sörensen

David Sörensen (1972) is geboren in Diksmuide (Vlaanderen, België) en onderhoudt de websites 'Real Life' ('Ontdek God'), 'Sound of Heaven', '1Stap' en 'God is real'. Via deze sites wil hij mensen onderwijzen en in contact brengen met de Bijbelse boodschap.

In 2000 ging Sörensen voor vijf maanden naar een School van Bediening in Engeland. De laatste maand verbleef hij met een team in Mozambique (Afrika), waar hij diende in de weeshuizen en de Bijbelschool van de Amerikaanse Heidi (1959) en Rolland Baker, welke sterke banden hebben met Catch The Fire Toronto en lid zijn van de profetische beweging. Op dit moment (2014) woont Sörensen in Wilp (Gelderland), waar hij onder andere Word of Faith evangelist en gebedsgenezer Benny Hinn verdedigt. [1]

Veel van Sörensens onderwijs gaat over 'ervaren en voelen'. Ook krijgt hij veel 'profetische boodschappen'. Hij verstuurt 'Lifeletters' naar mensen die zich hier voor opgeven. Hierin staat een kort stukje onderwijs, maar worden ook 'profetische' boodschappen en dromen (van Sörensen) besproken en uitgelegd.

In zijn artikel 'Manifestaties en vallen in de geest' [2] verdedigt Sörensen de leer van het 'vallen in de geest' en dergelijke manifestaties als een Bijbels gebeuren. Hij haalt hierbij Bijbelteksten uit de context en leert dat we boven het geschreven Woord uit moeten gaan om dingen te toetsen. [3]

Sörensen en zijn vrouw functioneren volgens henzelf samen in een apostolische-profetische bediening. Sörensen schrijft op zijn site: 'Profeet zijn betekent dat je Gods hart vertolkt naar mensen toe, op alle mogelijke manieren. Een apostel is iemand die doorbraak brengt en nieuwe gebieden inneemt.' [4] Dit zijn echter niet de definities van een profeet en apostel (zie hoofdstuk 10.1.).

Sörensen had het verlangen om in Nederland een huis te kopen. Om dit te realiseren riep hij via zijn Lifeletters op om geld te storten. Nadat hij door vrienden erop gewezen was dat zijn Lifeletters erg manipulerend waren, heeft hij vergeving gevraagd en geschreven dat men alleen moest geven als men dat echt deed uit liefde. Het gezin verhuisde in 2011 naar een riante villa in Almere. Hierna wilde hij graag een tv-studio in zijn nieuwe huis. In november 2013 arriveerde een volbloed Arabier (paard) in huize Sörensen in Wilp (dat jaar is het gezin naar dit dorp in Gelderland verhuisd). Februari 2014 verzocht Sörensen zijn lezers om 'een grote gulle gift van hemelse kwaliteit' om zodoende tienduizend euro bijeen te krijgen voor de lancering van zijn (vierde) website 'God is real'. [7]

Goedgelovig.nl beschreef dit alles zeer kritisch. Sörensen ageerde tegen Goedgelovig.nl en noemde dit een 'haat-site': 'De mensen achter Goedgelovig zetten zich al vele jaren met hart en ziel in om vele oprechte dienaars van God in Nederland door het slijk te halen en ze allerlei kwaad in de schoenen te schuiven. Ze beweren dat het humoristisch bedoeld is, als een soort christelijke satire, maar de waarheid is dat christenen alleen maar haatdragender worden na het lezen van de artikels op Goedgelovig. Het is een bron van bitter gif die vele harten vergiftigt...' [5]

Goedgelovig.nl reageerde hierop met: 'Als Sörensen meent dat Goedgelovig leugens over hem verkondigt zonder dat we daar bewijs voor hebben, dan dient hij met concrete voorbeelden te komen waaruit dat blijkt. Alles wat Goedgelovig publiceert wordt feitelijk gecheckt en onderbouwd. Het meeste wat we over Sörensen hebben gepubliceerd komt zelfs letterlijk uit zijn eigen nieuwsbrieven. (...) Sörensen liegt dus over Goedgelovig zonder dat hij daar bewijs voor heeft. Dat is laster. Daarom noemen we hem eens zonder satirische kwinkslag wat hij feitelijk is: een lasteraar die anderen ten onrechte beschuldigt van laster.' [6]

David de Vos

David de Vos en zijn vrouw zijn de oprichters van de stichting Go and Tell (2004). Sinds november 2011 werkt Go and Tell vanuit Zeewolde (Zuid-Flevoland). Het echtpaar wil de wereld ingaan om de boodschap van Jezus te laten klinken tot in alle uithoeken van de aarde. Hiervoor organiseren zij in Nederland en daarbuiten spreekbeurten, conferenties, trainingen in evangelisatie, en (evangelie)campagnes. De charismatische evangelist is een veel gevraagd spreker in binnen- en buitenland. Hij sprak in het buitenland al voor een publiek van tienduizenden mensen. Inmiddels heeft hij ook meerdere boeken op zijn naam staan. David de Vos ondersteunt TRIN en heeft dezelfde inslag: wonderen, tekenen, profetische gaven, genezingen, bevrijding en geestelijke oorlogsvoering.

David de Vos is, naast Martin Koornstra en Mattheüs van der Steen, initiatiefnemer van de G500: vijfhonderd 'christenen' die een visie hebben voor de toekomst van de kerk die, wat hen betreft, past bij de tijd waarin we leven én rekening houdt met de uitdagingen waar we nu, maar vooral ook in de toekomst, tegenaan lopen. 'We zetten de Kerk op z'n kop'. De speerpunten zijn onderwijs, zorg en werken. In het kader van onderwijs wordt Hosea 4: 6a aangehaald: 'Mijn volk gaat te gronde door het gebrek aan kennis.' De Vos zegt: 'Emotie speelt wel degelijk een grote rol, maar we zien dat het fundament, onderwijs, op een steeds lager pitje komt te staan.' Vlaggen zwaaien is prima, maar wat ben je aan het doen als je niet eens weet wat de Bijbelse (!) boodschap is van bijvoorbeeld de paarse vlag? [1] 'Bijbelleraar' De Vos heeft er blijkbaar totaal geen kennis van dat het 'vlaggen' zijn oorsprong kent in oosterse religie en niet in de Bijbel!

Bronnen: <http://www.heartbeatweekend.nl/sprekers/david-de-vos>, <http://www.rejoicenow.nl/page/trin-dwaalleer-beweging>, <http://www.goandtell.nl/index.php>, <http://goedgelovig.wordpress.com/2009/03/03/de-nederlandse-reinhard-bonnke/>, <http://goedgelovig.wordpress.com/2012/08/25/hoe-wonderen-mensenmassas-trekken/>, [1] <http://goedgelovig.wordpress.com/2012/04/13/g500-wil-grote-veranderingen-in-de-kerk/>

Korte samenvatting hoofdstuk 1 tot en met 9

Hoofdstuk 1: De charismatische gaven of Geestesgaven

De charismatische gaven (letterlijk 'genadegaven') of Geestesgaven zijn geestelijke en soms bovennatuurlijke vaardigheden die bedoeld zijn voor de gelovigen, voor hun eigen geloofsleven als voor het effectief functioneren van de gehele kerkelijke geloofsgemeenschap. Er wordt gesproken over 'Geestesgaven', omdat ze worden beschouwd als gegeven door en het werk van de Heilige Geest van God. Het betreft een bovennatuurlijk vermogen, een bekwaamheid. Sommigen menen dat er meer dan 25 zijn, anderen beperken de gaven tot de negen genoemd in 1 Korinthiërs 12.

De vijfvoudige bediening betreft de ambten met betrekking tot apostelschap, profetie/profeteren, evangelisatie, herderschap en leraarschap.

Hoofdstuk 2: De eerste golf: het ontstaan van de Pinksterbeweging

Een 'golf' staat (volgens de voorstanders) voor een opwekking (religieuze ervaring) onder invloed van de Heilige Geest.

Aan het begin van de twintigste eeuw begonnen kleine groepjes christenen te onderwijzen dat de Geestesgaven ook tegenwoordig actief zijn. Deze christenen zouden bekend worden als de Pinkstergemeente(n). Zij zien de bekering als de eerste ervaring en de 'doop' (waarin men het ontvangen van én het vervuld raken met de Heilige Geest gelijkstelt) als de tweede ervaring. Het spreken in tongen beschouwt men als het bewijs van (het hebben verkregen van) de 'doop'. Men begon met handoplegging om zo deze doop te ontvangen.

De eerste Pinkstergelovigen beseften dat hun tongentaal geen aardse talen waren, zoals de Bijbel dat beschrijft. Hierna werden ze bestempeld als hemelse talen: een onverstaanbare, niet-bestaande taal, waarin de gelovige op directe wijze met God communiceert.

Hoofdstuk 3: Latter Rain

Het belangrijkste uitgangspunt van de Latter Rain leer is dat men meent dat de christenen tegenwoordig op de rand van een nieuw tijdperk staan; één waarin de Heilige Geest Zijn kracht zal demonstreren op een nog grotere manier dan de wereld ooit gezien heeft, zelfs niet ten tijde van de apostelen. In het kader hiervan gelooft men ook in de theologie van Joëls Leger: de manifestatie van de 'zonen van God'; een (eindtijd)leer die buiten deze beweging als ketters wordt beschouwd.

Veel van de elementen van de Latter Rain leer, samen met elementen van de genezingsbeweging Healing Revival, zijn opgegaan in de veel grotere moderne (neo-)charismatische beweging.

Hoofdstuk 4: De tweede golf: de charismatische beweging

Na de Tweede Wereldoorlog kwamen delen van de oude kerkgenootschappen onder invloed van de Pinksterleer,

waaronder de Rooms-Katholieke Kerk en protestantse kerkgenootschappen. Het was de 'Pinkstergemeente binnen de kerken'. Deze stroming noemt men de charismatische beweging.

Het kenmerkende van de charismatische beweging is de leer over de 'doop' door de Heilige Geest als tweede ervaring. Tweede kenmerk is de overtuiging dat alle Geestesgaven er nog zijn en dat een gemeente alleen optimaal kan functioneren als die gaven uitgeoefend worden. Men is hierbij vooral gericht op de meer wonderlijke gaven, zoals het spreken in tongen, profetie, genezing (door handoplegging), en het ontvangen van bijzondere openbaringen van God. Beide kenmerken gaan uit van de Pinksterleer.

Hoofdstuk 5: De derde golf: de neo-charismaten: krachtevangelisatie door 'wonderen en tekenen', de Nieuwe Apostolische Reformatie, geestelijke oorlogsvoering

Vanaf de jaren tachtig van de vorige eeuw heeft zich een grote verandering voorgedaan in evangelische theologie met ingrijpende gevolgen: de 'derde golf'. Het bleek een voortzetting te zijn van de Latter Rain. Men spreekt ook wel van de neo (nieuwe)-charismaten of het powerchristendom.

In tegenstelling tot de charismatische beweging bleven de neo-charismaten niet meer binnen de gevestigde kerken werken om deze zo te vernieuwen, maar leggen ze juist de nadruk op kerkgroei door middel van het stichten van eigen gemeenten. In de theologie staan wonderen en tekenen centraal (vooral door krachtevangelisatie door tongentaal, uitdrijving van demonen en genezing door handoplegging). Tevens leert deze stroming dat er tegenwoordig weer nieuwe apostelen en profeten zijn (herstel vijfvoudige bediening: de Nieuwe Apostolische Reformatie; NAR), en dat christenen een 'geestelijke oorlog' moeten/kunnen voeren met de duivel en zijn demonen. .

Wagner is de bedenker van de term 'derde golf' en is ook bekend geworden door zijn visie op de NAR en 'geestelijke oorlogsvoering', in navolging van de Kingdom Now leer.

Hoofdstuk 6: De vierde golf: de Toronto Blessing en de Word of Faith beweging

De Toronto Blessing beweging (nu 'Catch the Fire Toronto') is bekend geworden door de bijzondere massale manifestaties die aan de werking van de Heilige Geest worden toegeschreven, zoals het 'lachen in de geest', 'dronken worden in de geest', het 'vallen en rusten in de geest' en zelfs het maken van dierengeluiden (brullen, blaffen, krijsen... 'in de geest'). Minder komt voor het 'dansen in de geest'. Critici stellen dat deze 'in de geest' ervaringen het gevolg zijn van beïnvloedingspraktijken door de voorganger(s) en de sfeer tijdens de diensten (zie hoofdstuk 10.5. en 10.6.).

Door de beweging hebben de bevrijdings- en genezingsdiensten een grote stimulans gekregen, maar werden ze ook extremer dan daarvoor.

Hoofdstuk 7: Word of Faith

De Word of Faith beweging staat ook bekend als de 'gezondheid, rijkdom en voorspoed beweging'. Een centraal element binnen de Word of Faith leer is dat van de positieve belijdenis. De beweging wordt dan ook wel de 'positive confession' of de 'name it and claim it' ('benoem het en maak er aanspraak op') beweging genoemd.

Veel neo-charismatische leraren hangen tevens (elementen van) de Word of Faith leer aan, en omgekeerd.

De beweging kent veel kritiek uit christelijke hoek; sommige leringen worden zelfs als kettters (niet-christelijk) betiteld.

Hoofdstuk 9: Charismatische invloed in Nederland

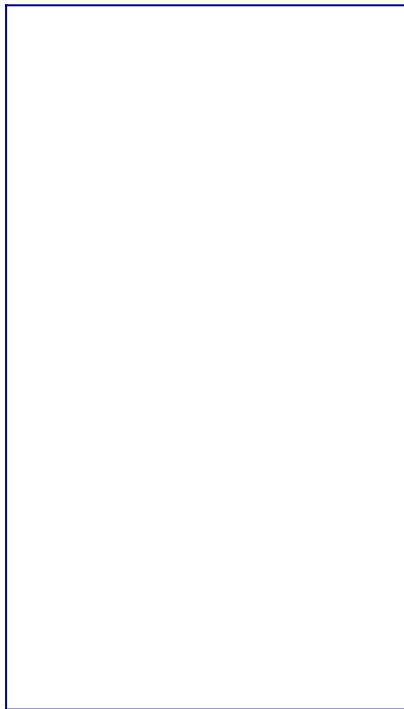
In Nederland hebben naar schatting zo'n honderd (Pinkster- en evangelische) charismatische gemeenten de Toronto Blessing leer omarmd. Daarnaast zijn in Nederland in sommige neo-charismatische kringen bepaalde elementen te zien van de Word of Faith leer; met name het welvaarts-/voorspoedevangelie en het positief belijden. Een voorbeeld hiervan is TRIN (Touch, Reach, and Impact the Nations). TRIN is een in 2002 opgerichte Nederlandse extreem charismatische organisatie welke al veel kritiek te verduren heeft gehad, zowel de organisatie zelf als haar oprichter en huidige directeur Mattheus Van der Steen.

Hoofdstuk 10: Kritiek op de (neo-)charismatische beweging

Binnen de (neo-)charismatische beweging komen onderwerpen als genade, vergeving en zonde veelal voor. Hierdoor

is men snel geneigd al het onderricht te zien als Bijbels correct. Is dit echter wel het geval?

Grondtekst

Gedeelte van de Septuaginta: de Codex Vaticanus, met 1 Ezra 2: 1-8

In de behandeling van de Bijbelteksten gaan we soms in op een Grieks woord. Dit heeft als reden dat de schrijvers van het Nieuwe Testament verwijzen naar de Septuaginta en niet naar de Tenach.

De Tenach of Hebreeuwse Bijbel (het Oude Testament) is vrijwel geheel in het Hebreeuws geschreven. Slechts enkele gedeelten zijn in het Aramees: Daniël 2: 4b en 7: 28, Ezra 4: 8-68 en 7: 12-26, en Jeremia 10: 11. In het boek Genesis en in de vier evangeliën (Nieuwe Testament) vinden we nog hier en daar enkele Aramese woorden. Toen het Grieks in het Oost-Romeinse Rijk de voertaal werd, maakten de Joden tussen circa 250 en 50 v.Chr. de Septuaginta. Dit is de eerste Griekse vertaling van de Hebreeuwse Bijbel, gemaakt in Alexandrië (Egypte). In eerste instantie was deze vertaling bedoeld voor de Griekstalige Joden in Egypte. Deze spraken namelijk niet meer Hebreeuws als moedertaal. De Septuaginta (of Septuagint, of LXX) wordt door de schrijvers van het Nieuwe Testament vaak geciteerd, omdat zij in het toen alledaags (Koinè) Grieks schreven.

Twee eeuwen later begonnen de Joden de Hebreeuwse Bijbel eveneens naar het Aramees te vertalen. Deze vertalingen, Targomim genaamd, zijn verklarende vertalingen die inzicht geven in hoe de Bijbel in de eerste eeuw werd geïnterpreteerd. De Targomim bevat veel concepten die we kennen uit het Nieuwe Testament: het evangelie, het koninkrijk Gods, de Messias van het koninkrijk, het Levende Woord en de gemeente van Sion.

Toen de jonge kerk zich naar het westen uitbreidde, waar Latijn de belangrijkste voertaal was, werden er van de Septuaginta en het Nieuwe Testament Latijnse vertalingen gemaakt: de Vetus Latina. Deze vertalingen zijn echter aan kritiek onderhevig. Tussen 390 en 405 werd er door Hiëronymus van Stridon een nieuwe Latijnse vertaling gemaakt die niet de Septuaginta, maar de Tenach als brontekst voor het Oude Testament gebruikte. Deze vertaling kreeg de naam Vulgata (of Vulgaat). De Rooms-Katholieke Kerk stond niet toe dat er nog een andere Bijbel werd gebruikt of dat de Vulgata werd vertaald. Hierdoor bleef Gods Woord voor de gewone man, die geen Latijns kende, onbereikbaar. Het was de Duitse protestantse theoloog en reformator Maarten Luther (1483-1546) die als eerste de Bijbel vanuit de oorspronkelijke talen naar het Duits vertaalde. Hij zei over de brontekst van de Bijbel: 'De Hebreeën drinken rechtstreeks uit de bron (de Tenach), de Grieken drinken water uit de stroom die uit die bron komt (de Septuaginta), maar de Latijnstaligen drinken uit de modderpoelen.' In 1534 voltooide hij zijn werk. Later werd het in andere talen overgezet, waaronder het Nederlands.

Een andere bekende vertaler was de Engelse theoloog William Tyndale (1494-1536) die aan het begin van de zestiende eeuw de Bijbel vanuit de oorspronkelijke talen naar het Engels vertaalde. De officiële Engelse King James Bible (1611) is gebaseerd op zijn werk.

De Statenvertaling (1637) is de eerste officiële Nederlandstalige Bijbel die rechtstreeks uit het oorspronkelijke Grieks

en Hebreeuws is vertaald. Men gebruikte voor de vertaling van het Nieuwe Testament de Textus receptus, een niet-optimale variant van de Byzantijnse tekst. Het was echter de beste tekst die de Statenvertalers toen ter beschikking hadden. De Herziene Statenvertaling (2010) is wat het Nieuwe Testament betreft een rechtstreekse vertaling van de Statenvertaling in hedendaags Nederlands. Er werd geen gebruik gemaakt van na 1637 ontdekte oudere manuscripten.

Binnen de goede vertalingen bestaan er toch verschillen. Dit heeft onder andere als reden dat de vertalers een keuze moesten maken bij het vertalen van een Grieks of Hebreeuws woord. De betekenis van het grondtekstwoord is vaak uitgebreider dan we in het Nederlands kunnen weergeven. Hierdoor kan een deel van de betekenis gemist worden in de vertaling (of zelfs aanleiding geven voor een verkeerde uitleg). Om goed te begrijpen wat er door de originele schrijver is bedoeld, zullen we meer dan een vertaling moeten gebruiken en is het van belang om de Bijbelteksten te bestuderen in de originele grondtekst (lees bijvoorbeeld ook:

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Bijbelvertaling>, <http://nl.wikipedia.org/wiki/Schriftkritiek>, http://nl.wikipedia.org/wiki/Tekstkritiek_van_de_Bijbel, http://nl.wikipedia.org/wiki/Herziene_Statenvertaling#Kritiek, http://nl.wikipedia.org/wiki/NBG_1951#Kritiek_en_acceptatie en http://nl.wikipedia.org/wiki/Nieuwe_Bijbelvertaling#Kritiek). Een hulpmiddel hierbij is het gebruik van de ‘concordantie van Strong’.

James Strong (1822-1894)

Met behulp van de ‘Strongnummers’ kunnen we een studie doen om de betekenis van het originele woord in de grondtekst op te zoeken. Toch is hierbij terughoudendheid geboden, want om teksten in de Bijbel goed te kunnen begrijpen is in de meeste gevallen de context van en het verband in een bepaalde tekst, kennis van de taal, de cultuur of de geografie van belang. Hiervoor zijn dan ook gedegen theologische opleidingen (universiteiten en hogescholen) opgericht.

Dwaalleer

Soms worden evangelisten en leraren binnen de charismatische beweging verweten een dwaalleraar te zijn. Een dwaalleer of heterodoxie – uit het Grieks ἕτερος ‘heteros’ (anders) en δόξα ‘doxa’ (leer, verering) – is een leer die afwijkt van de officiële of orthodoxe (zich stipt houdend aan de bepalingen en voorschriften, rechtzinnige) leer. De term komt voornamelijk voor in christelijke kerken, het katholicisme, de orthodoxe kerk, het protestantisme en het jodendom, maar bestaat ook in de Islam en in enkele andere godsdiensten. Een heterodoxie of dwaalleer wordt ook wel aangeduid als ketterij: het verkondigen van afwijkende geloofsopvattingen.

Een dwaalleer is een verkeerd geachte leer. ‘Dwalen’ wordt onder andere vertaald als ‘vergissen’, ‘dolen’ en ‘verkeerd gaan’. De persoon die de dwaalleer predikt wordt een dwaalleraar genoemd en verkondigt een niet juiste leer met betrekking op de gehele leer of tot enkele onderwerpen.

Er zijn genoeg Bijbelteksten die ons vertellen dat we te maken zullen krijgen met valse profeten, spirituele dwaling en afval van het geloof (Matt. 24: 11, 24; 1 Tim. 4: 1; 2 Tim. 4: 3-4; 1 Joh. 4: 1). We zullen dus op moeten letten waarmee we onszelf inlaten en steeds de dingen die op ons af komen moeten toetsen. ‘Onderzoek alles, behoud het goede’ (1 Tess 5: 21).

De apostel Paulus schrijft met wat ironie (milde spot waarbij iemand het tegenovergestelde meent van wat zegt of schrijft) over schijnapostelen aan de christelijke Griekse gemeente te Korinthe in 2 Kor. 11: 3-4: *‘Alleen vrees ik dat, zoals Eva door de slang op sluwe wijze bedrogen werd, uw gedachten worden weggevoerd van de oprechte en zuivere toewijding aan Christus. U hebt er immers geen enkel bezwaar tegen dat iemand u een andere [allon*] Jezus verkondigt dan wij hebben gedaan, of dat u een andere [heteron**] Geest of een ander [heteron**] evangelie ontvangt*** dan u ontvangen hebt.’*

Naar aanleiding van deze Bijbelpassage wordt door critici gesteld dat de Word of Faith leer heel duidelijk een ‘ander evangelie’ is en een ketterij betreft (zie 10.7.).

* *Het Griekse ‘allon’ (afgeleid van ‘allos’) duidt op ‘een ander van dezelfde soort’, een andere uitleg met hetzelfde fundament.*

** *Het Griekse ‘heteron’ duidt op ‘een ander van een ander soort’ of ‘andersoortig’: een evangelie met een menselijke of demonische oorsprong; een dwaalleer, heterodoxie of ketterij.*

*** *Hiermee doelt Paulus op beïnvloeding. ‘Een andere Geest ontvangen’ betekent (evenals een ander evangelie ontvangen) beïnvloed worden door een niet correcte leer door middel van deze schijnapostelen; het betekent niet ‘gebonden of bezeten worden door een demon’ (iets wat soms wordt beweerd). Er is maar één Jezus, één (Heilige) Geest en één evangelie, als gepredikt door Paulus aan deze christenen ‘uit de volken’ (de heidenen, de niet-Joden).*

Beoordeelt u zelf of de (neo-)charismatische leer de toets der kritiek kan doorstaan...

Uitgangspunten (neo-)charismatische beweging

We moeten duidelijk onderscheiden dat de vroege Pinkstergemeenten (zie hoofdstuk 2.1.) en de charismatische beweging binnen de kerken (zie hoofdstuk 4) niet uitgaan van de Latter Rain theologie, hoewel de Latter Rain beweging van na de Tweede Wereldoorlog ook gelooft in de ‘doop’ en tegenwoordige Geestesgaven. Maar de Pinksterchristenen en gelovigen binnen de charismatische beweging in de kerken verkondigden verder in hun leer in alle opzichten het Bijbelse evangelie, zoals gepredikt in hun eigen kerken.

Na de ‘derde golf’ (zie hoofdstuk 5) zijn echter veel Pinkster- en charismatische gemeenten beïnvloed door de neo-charismatische leer (de ‘derde golf’) en worden ze geschaard onder de noemer ‘moderne charismatische beweging’ of ‘extreem charismatisch’; hieronder vallen de (evangelische) gemeenten die de neo-charismatische theologie, welke is gebaseerd op de Latter Rain, aanhangen. (Zie voor meer uitleg hoofdstuk 5.)

De charismatische beweging (de ‘tweede golf’, zie hoofdstuk 4) is een stroming binnen de christelijke kerken die de Heilige Geest meer op de voorgrond stelt (1). De beweging wordt gekenmerkt door het geloof in de ‘doop door de Heilige Geest’ (2) en in de gaven van de Heilige Geest (de Geestes- of charismatische gaven) in navolging van de Pinksterleer. Men leert dat je de ‘doop’ (het ontvangen én vervuld raken met de Heilige Geest) een tweede ervaring is (naast de bekering) en kunt verkrijgen door handoplegging (3). Bij de charismatische gaven is men vooral gericht op de meer wonderlijke gaven: het spreken in tongen (4), genezing door handoplegging (5), profeteren (6) en het ontvangen van bijzondere openbaringen (visioenen, dromen) van God (7).

Punt 6 en 7 worden binnen de neo-charismatische stroming (de ‘derde en vierde golf’, zie hoofdstuk 5 en 6) tevens geleerd naar aanleiding van de Latter Rain uitleg van Joël 2: 23b en 28-29 (8). Daarnaast geloven de neo-charismaten in het herstel van de bedieningen (ambten) van apostel en profeet (herstel vijfvoudige bediening) (9). Men brengt een ‘mix’ van twee verschillende evangeliën (10) en gelooft in hedendaagse krachtevangelisatie naar aanleiding van Marcus 16: 17-18 (11). Men gaat uit van een ‘hersteltheologie’ in navolging van de Kingdom Now leer (12) en meent dat een gelovige de strijd moet aanbinden met ‘territoriale demonen’; men noemt dit ‘geestelijke oorlogsvoering’ (13). Op het persoonlijk vlak is deze ‘geestelijke strijd’ zichtbaar in het bevrijdingspastoraat (14). Tijdens de diensten kent lofprijs en aanbidding (de ‘Sacrifice of Praise’) (15) een hoge prioriteit.

Bovenstaande staat in schril contrast met de traditionele christelijke leer die onder andere leert dat het ontvangen van de Heilige Geest (de wedergeboorte) onlosmakelijk verbonden is met de bekering (maar los staat van vervuld worden met de Heilige Geest) en uitgaat van de cessationistische visie (de opvatting dat de Heilige Geest nadat Paulus in Rome aankwam niet meer openlijk zichtbaar is, met wonderen en tekenen zoals in de eerste gemeente, totdat Jezus terugkomt).

10.1. Kritiek op de (neo-)charismatische leer

In dit gedeelte behandelen we in onderstaande volgorde de hierboven genoemde punten van kritiek op de (neo-)charismatische beweging:

– De Heilige Geest op de voorgrond (1)

- De ‘doop’ en de tongentaal (2) (4)
- Handoplegging (3)
- Genezingen (5)
- Nieuwe apostelen en profeten (9), profetieën (6) en bijzondere openbaringen (7)?
- De uitleg van Joël 2: 23b en 28-29 (8)
- Een mix van twee verschillende evangeliën (10)
- Hedendaagse krachtevangelisatie naar aanleiding van Marcus 16: 17-18 (11)
- Kingdom Now (12)
- Geestelijke oorlogsvoering (13)
- Bevrijdingspastoraat (14)
- Aanbidding en lofprijzing: de ‘Sacrifice of Praise’ (15)
- Vasten en bidden (geen kritiek)

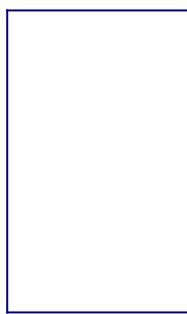
De Heilige Geest op de voorgrond (1)

Binnen de charismatische beweging lijkt de Heilige Geest tot de hoofdpersoon van het evangelie te worden gemaakt. Dit terwijl Jezus zelf zegt dat Hij de enige weg tot God is. De Heilige Geest is degene die ons op deze weg leidt en ons bijstaat in moeilijke situaties die we tegenkomen in ons dagelijks leven.

Soms wordt binnen de moderne beweging de Heilige Geest zelfs aangeropen (powergebed): ‘Kom Heilige Geest. Kom in ons midden en toon ons Uw kracht, laat Uw vuur vallen, kom met de zalving!’ Er staat echter nergens in de Bijbel dat we moeten bidden tot de Heilige Geest; je bidt tot God de Vader in de naam van Jezus*.

* In het Jodendom staat iemands naam voor hoe een persoon bij de mensen bekend staat. Het gaat er dus om te vragen hoe je Jezus kunt navolgen, want zo kun je zelf iets van God zichtbaar maken in de wereld, zoals Jezus dat deed. ‘In de naam van Jezus’ betekent dus ‘in navolging van Jezus om het goede te doen’.

Uit: ‘Genoeg! Of is er ‘meer’?’ *, een theologische overdenking over een ‘vurig’ verlangen naar ‘meer’, in het bijzonder naar ‘meer van de Geest’, naar een ‘ervaring’ van God of een ‘Geestervaring’ met bepaalde Geestesgaven: ‘...Overigens doet de naam ‘pinkster’-beweging al vermoeden dat de Heilige Geest en ‘Geestesdoop’, al of niet gepaard met tongentaal, in het centrum staan. Zo ook de naam ‘charismatische’ beweging, waarin de Heilige Geest en

een selectie van bijzondere gaven centraal staan, waarvan dan ‘vernieuwing’ verwacht wordt. Wordt die alarmerende verschuiving niet ook duidelijk aan het pinkster-charismatische herkenningsteken: een duif (de Geest)? Komt de duif daarmee feitelijk niet in de plaats van het lege kruis als hét kenmerk van de voor onze zonden gekruisigde en voor onze rechtvaardiging opgestane Christus? In Bijbels christendom is en blijft echter Jezus Christus, de Here: begin, middelpunt en doel tot Gods eer!’

‘De Geest spreekt immers ‘niet uit Zichzelf’, maar neemt uit Jezus Christus wat Hij van Hem gehoord heeft (Joh. 16: 13-15). Hij helpt ons de Schrift verstaan en toe te passen.’ *Johannes 16: 13-15: ‘De Geest van de waarheid zal jullie, wanneer hij komt, de weg wijzen naar de volle waarheid. Hij zal niet namens zichzelf spreken, maar hij zal zeggen wat hij hoort en jullie bekendmaken wat komen gaat. Door jullie bekend te maken wat hij van mij heeft, zal hij mij eren. Alles wat van de Vader is, is van mij – daarom heb ik gezegd dat hij alles wat hij jullie bekend zal maken, van mij heeft.’*

* Dit is een bewerking (2012) van een lezing uit 2006: ‘Het getuigenis van de Reformatie en het charismatisch denken’. Onderwerpen zijn het ‘sola scriptura’, ‘solus Christus’, ‘sola fide’ en ‘sola gratia’. Het gaat in op het

verschil tussen het traditioneel protestantse denken en het tegenwoordige charismatische.

Manifestatie van de Heilige Geest

(Ingekort artikel 'Manifestatie van de Heilige Geest'. Bron:

<http://www.eo.nl/magazines/visie/artikel-detail/manifestatie-van-de-heilige-geest/>)

De laatste jaren is er zoveel aandacht voor verschijnselen die toegeschreven worden aan de kracht van de Heilige Geest, dat de genade in Pinkster- en charismatische kringen ondergesneeuwd dreigt te raken. Tot die conclusie komt de Koreaan dr. S.Y. Lee. Hij promoveerde (...) aan de Christelijke Gereformeerde Universiteit van Apeldoorn op het thema: 'Genade en kracht in de Pinkster- en charismatische theologie'. Lee heeft tijdens zijn zesjarig verblijf in Nederland geen Pinkster- of charismatische diensten bijgewoond. Lee: 'Mijn proefschrift is geen ervaring uit de eerste hand. Het was een dogmatische studie van de Pinkstertheologie over het aspect 'Kracht van de Heilige Geest'.'

Lee merkt op dat de genade in de Pinkster- en charismatische theologie meer en meer op de achtergrond komt. Wel is er voortdurende nadruk op het thema 'kracht'. Het is Lee in zijn onderzoek opgevallen dat de Pinksterbeweging van na 1960 het belang van de genade uit het oog verloor ten gevolge van een opsplitsing van de Christus van de genade en van de Geest van de kracht. Een ingewikkeld verhaal.

Een dieptepunt ervaart Lee in de Torontozegen: 'De fascinatie met kracht marginaliseerde de genade geheel en al.' Lee's conclusie is staalhard: 'De Pinkster- en charismatische theologie heeft in het algemeen verzuimd om de eerste plaats van de goddelijke genade boven geestelijke kracht naar waarde te schatten.'

Verschuiving

Wie een willekeurig nummer van een Nederlands charismatisch tijdschrift doorbladert, komt veel advertenties tegen van gemeenten die hun diensten aanprijzen met als belangrijkste trekker de voelbare aanwezigheid van de Geest. 'Zelfs doden staan op.' Daaruit zou je kunnen concluderen dat de praktijk aansluit bij de theorie van Lee's proefschrift. En ook Hans Frinsel, die regelmatig in evangelische- en Pinkstergemeenten voorgaat, signaleert eenzelfde 'verschuiving' als hij de charismatische beweging over de volle breedte bekijkt. 'Gelukkig doen niet alle Pinkstergemeenten er aan mee, maar sommige gemeenten zijn helemaal gericht op wat van de Heilige Geest ervaren wordt. Dat men nagaat hoe de gaven functioneren, vind ik op zich positief. Wat men manifestaties noemt, zoals vallen en lachen, heeft op zich niet met de gaven te maken. Dat kan ik Bijbels niet duiden. Er vindt een verschuiving plaats van Christus in het middelpunt naar een eenzijdige focus op de kracht van de Heilige Geest. Dit terwijl de Heilige Geest de geest van Christus is.'

Frinsel is bang dat die nadruk op de 'manifestatie' van de Heilige Geest ertoe leidt dat de bijbehorende verschijnselen als het vallen in de geest afgedwongen worden. 'Soms staan er al mensen klaar om degene die valt op te vangen. Die emoties worden dan dus gewoon georganiseerd en gebruikt als handelsmerk. Dat is echt verkeerd en je geestelijk leven schiet er niets mee op.'

Volgens dr. Samuel Lee is de plaats van het aspect 'kracht' wat onduidelijk in de traditionele kerken. 'De Pinksterbeweging heeft daar gebruik van gemaakt door zich sterk te richten op een terrein dat door de kerken onderbelicht werd. Veel christenen houden er geen rekening mee dat hun geloof de kracht van de Geest steeds weer nodig heeft. Voor te veel christenen is de kracht van de Geest helemaal geen realiteit. In Pinksterkringen ziet men dat ze de Heilige Geest nodig hebben. Vervolgens wordt de Geest soms 'geclaimd'. Dan vraag ik me af of deze kracht het resultaat is van hun zoeken of gegeven uit Gods hand.'

Frinsel: 'De Pinkstergemeenten uit het begin accepteerden de manifestaties als bijverschijnsel. Het ging om de prediking en om getuigen. Het is niet goed om te gaan streven naar de bijverschijnselen, want dan gaat het al snel niet meer om Christus. Ik zie het dan ook niet als een bewijs dat iemand dicht bij God leeft als hij op de grond valt. Te gemakkelijk wordt zoiets toegeschreven aan het werk van de Heilige Geest. Door deze heftige ervaringen komen sommige mensen zelfs in psychische problemen. Het weerwoord is dan dat deze mensen al labiel waren. Het is toch te erg dat je dus als labiel mens niet naar Jezus zou kunnen komen. Als je genade nodig hebt, hoef je niet bang te zijn of je wel sterk genoeg bent.'

Oordelen

Peter Sleebos, voorzitter van de Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten (VPE), was toch wat ‘verbaasd’ toen hij de oordelen uit Lee’s proefschrift vernam. De conclusie dat in Pinksterkringen de nadruk ligt op de kracht van de Heilige Geest boven het verlossingswerk van Jezus Christus, is volgens hem niet van toepassing voor de gemeenten die bij de VPE zijn aangesloten. Sleebos is van mening dat Pinkstergemeenten oorspronkelijk juist heel sterk gericht zijn op het uitvoeren van de grote opdracht uit Mattheüs 28: 18,19, en Handelingen 1: 8. Daarin staat het getuigen van het verlossingswerk van Christus centraal, dat is bekrachtigd door de Heilige Geest. ‘Het werk van de Heilige Geest neemt over de volle breedte een belangrijke plaats in. Maar dan niet vervangend, maar juist ondersteunend.’ Wanneer Sleebos de Pinksterbeweging ‘op zijn breedst’ overziet, constateert hij echter ‘inderdaad een hang naar geestelijke ervaringen, zoals vallen in de geest’. Volgens hem gaat het dan om ‘mensen die het verlossingswerk van de Here Jezus in hun eigen leven kennen, maar bovendien verlangend zijn naar de ervaring van de kracht van de Heilige Geest in hun leven. De Heilige Geest echter verwijst altijd naar Jezus Christus, Die Zijn Lichaam, de gemeente, toerust voor haar taak in deze wereld. Gaven van de Geest zijn niet voor onszelf, maar werken door ons heen tot zegen voor anderen. De valkuil is, dat we zó gericht zijn op onze ervaringen dat we het zendingskarakter van het werk van de Heilige Geest uit het oog verliezen. Dan zijn we naar binnen gericht in plaats van naar buiten. Als dit zich voordoet, maak ik mij er zorgen over.’

De ‘doop’ en de tongentaal (2) (4)

De ‘doop’ (2)

Binnen de charismatische beweging gaat men ervan uit dat ‘het spreken in tongen’ het bewijs is van de ‘doop’: het ontvangen van én vervuld raken met de Heilige Geest. De *vroege* Pinkstergemeente en charismatische beweging binnen de kerken leren hierbij dat de ‘doop’ een tweede ervaring is apart van de bekering. Men stelt dat de ‘doop’ ontvangen kan worden door middel van handoplegging. De weg om de ‘doop’ te ontvangen: er in geloof om bidden, naar voren komen in een samenkomst en je de handen op laten leggen. Degene die je de handen oplegt, bidt dat je gedoopt mag worden door de Heilige Geest. De ‘doop’ kan al of niet met een extatische (een verlies van controle over zichzelf) ervaring gepaard gaan.

De Bijbel leert echter niet dat je de Heilige Geest kunt ontvangen door handoplegging (ondanks twee unieke situaties, zie verder). De Heilige Geest wordt gegeven *door uw geloof (Ef. 1: 13b) in het evangelie van uw redding (Ef. 1: 13a): dat Christus voor onze zonden is gestorven, zoals in de Schriften staat (Oude Testament), dat Hij is begraven en op de derde dag is opgewekt, zoals in de Schriften staat (Oude Testament) (1 Kor. 15: 3-4).*

Twee unieke situaties

Als bewijs dat de ‘doop’ een aparte ervaring is (onafhankelijk van de bekering) en ontvangen kan worden door handoplegging, wordt vaak Handelingen 8: 12-17 aangehaald:

12 Maar toen Filippus hen door zijn verkondiging van het Koninkrijk van God en de naam van Jezus Christus tot geloof had gebracht, lieten ze zich dopen, mannen zowel als vrouwen. [13 Ook Simon aanvaardde het geloof, en na zijn doop bleef hij voortdurend bij Filippus; en hij stond versteld van de tekenen en de machtige wonderen die hij zag gebeuren.] 14 Toen de apostelen in Jeruzalem hoorden dat de inwoners van Samaria het woord van God hadden aanvaard, stuurden ze Petrus en Johannes naar hen toe. 15 Nadat ze waren aangekomen, baden ze dat ook de Samaritanen de heilige Geest mochten ontvangen, 16 want deze was nog op niemand van hen neergedaald; ze waren alleen in de naam van de Heer Jezus. gedoopt. 17 Na het gebed legden Petrus en Johannes hun de handen op, en zo ontvingen ze de heilige Geest.

Toch is deze aangehaalde passage geen bewijs of onderbouwing dat de bekering en de zogenaamde ‘doop’ twee losstaande feiten zijn (vers 13 valt buiten deze beschouwing; de tekenen en machtige wonderen werden – voor alle duidelijkheid – door/via de zending Filippus verricht).

De apostelen Petrus en Johannes gingen op in gebed voor de Samaritaanse gedoopten, zodat zij ook de Heilige Geest zouden ontvangen. Het valt op – als we goed lezen – dat **deze waterdoop (onderdompeling in of besprenkeling met water) van de Samaritanen zonder het ontvangen van de Heilige Geest** (de wedergeboorte) met eventuele uitingen van bepaalde tekenen en wonderen, **iets bijzonders is**. Het was dus een uitzondering op de regel. Waarom is dit toen in dit speciale geval echter zo gebeurd?

Er is geen enkele reden om te twijfelen aan de geldigheid van de waterdoop door de zending Filippus, en het is dus helder dat de handoplegging en het vragen om de Heilige Geest hier duidelijk onderscheiden is van de (water)doop. De baanbrekende opmars van het christendom buiten de grenzen van Judea in de stad Samaria (hernoemd door koning Herodus 1 'de Grote' in 30 v.Chr. tot 'Sebaste' of 'Sebasta'), in de regio Samaria, mocht niet worden uitgevoerd zonder tussenkomst van de directe bediening van de apostelen. Daarom werd het ontvangen van de Geest (de wedergeboorte) met daarbij eventuele gaven van de Geest, gereserveerd tot de komst van Petrus en Johannes uit Jeruzalem. Het was ter teken (vooral aan de Joodse christenen) dat de Samaritanen ook toegelaten waren tot het christendom.

Er is geen twijfel dat dit vergezeld werd met bepaalde tekenen, zoals het spreken in vreemde talen en het doen van profetieën. Het waren de uiterlijke tekenen van een innerlijke geestelijke genade. De apostelen maken duidelijk door het vooraf opgaan in gebed, dat het geschenk van bepaalde gaven van de Geest niet aan hen was om te geven of te weigeren, maar dat dit een beslissing was van God.

'Na het gebed legden Petrus en Johannes hun de handen op, en zo ontvingen ze de heilige Geest.' (Hand. 8: 17)
Ongetwijfeld zijn er gevallen van de waterdoop (bijvoorbeeld Hand. 2: 41; Hand. 16: 15; Hand. 16: 33) waar niet wordt verwezen naar eventuele bijkomstige tekenen, maar in deze gevallen moet worden bedacht dat degene die doopte een apostel was. Dat hierbij toch tekenen te aanschouwen waren, is aannemelijk.

(Bron: <http://biblehub.com/commentaries/egt/acts/8.htm>)

De ongeveer twaalf leerlingen van Johannes de Doper te Efeze die in Handelingen 19: 1-7 worden genoemd, hadden ook nog niet de Heilige Geest ontvangen, evenals de Samaritaanse gelovigen van Filippus. Paulus vraagt in vers 2: *'Hebben jullie de heilige Geest ontvangen toen jullie het geloof aanvaardden?'* Ze antwoordden: *'Nee, we hebben zelfs niet gehoord van het bestaan van een heilige Geest.'*

Hoewel gelovig en ge(water)doopt door Johannes of een van zijn discipelen, hadden deze gelovigen nog niet de Heilige Geest ontvangen. Ze hadden zelfs nog nooit gehoord van de Heilige Geest. Het is daarom dat de apostel Paulus hen de handen oplegt, waarna zij de Geest ontvangen, gelijk de Samaritaanse gelovigen. De handoplegging door Paulus (door deze gelovigen geaccepteerd en gerespecteerd als een apostel van Jezus Christus) was ten teken dat zij daadwerkelijk de Heilige Geest waarvan Paulus sprak, maar waarvan zij nog nooit hadden gehoord, ontvingen. De klanktaal en het profeteren waren daarvan het bewijs. Het gebruik in beide gevallen van de handoplegging is echter een duidelijke uitzondering op de regel; zie bijvoorbeeld Handelingen 10: 1-18 waar de Romein Cornelius en allen in zijn huis die geloofden de Heilige Geest ontvangen tijdens de verkondiging door de apostel Petrus. Petrus maakt hier echter geen gebruik van de handoplegging.

De Amerikaanse christelijke auteur Miles J. Stanford (1914-1999) (foto links) gaat in zijn boek 'The Line Drawn' (1972) in op de 'doop' (met eventuele extatische ervaringen) in de vroege Pinkstergemeente en charismatische beweging binnen de kerken (pas in de jaren tachtig is er sprake van de 'derde golf'): 'De 'doop door de Heilige Geest' is een lichamelijke ervaring die voortgebracht wordt door een combinatie van super-emotionalisme, hypnotisme en religieuze hysterie, hoofdzakelijk op gang gebracht door de kracht van psychologische suggestie. De ervaring kan intens zijn of minder. In deze 'hypnotische crisis' accepteert het subject alles wat gesuggereerd of gecommandeerd wordt. De gelovige gelooft dat hij/zij de 'doop door de Heilige Geest' ervaart en dat hij/zij de gave van tongentaal heeft... De geest is onderbewust afgestemd op deze fouten en kan niet bijsturen door middel van redenering en Schriftuurlijke waarheid. Er worden een aantal middelen gebruikt om deze neurologische situatie te bewerkstelligen, zoals bepaalde muziek, repetitief handgeklap en zingen, sensationele getuigenissen, vermaning en manipulatie.' (Zie ook 10.6..)

Neo-charismaat John Wimber (de bekendste naam binnen de 'derde golf' beweging, zie hoofdstuk 5) was echter van mening dat de 'doop' geen tweede ervaring is en plaatsvindt bij de bekering. Wel zag hij de 'doop' nog steeds als het ontvangen én vervuld raken met de Heilige Geest, waarbij de tongentaal een kenmerk is van de 'doop' (naast genezing door handoplegging en uitdrijving van demonen). Daarnaast beweerde hij dat iedere gelovige na de 'doop' over elke Geestesgave kan beschikken.

Tongentaal (4)

Het spreken in tongen zoals dat in de huidige charismatische- en Pinksterbeweging veelvuldig gepraktiseerd wordt

(glossolalie), kan vanuit antropologisch (menskunde, mensleer) gezichtspunt benaderd worden als een extatische (een verlies van controle over zichzelf) toestand, maar kan ook beschouwd worden als een linguïstisch (taalkundig) spel dat iedereen kan leren.

Binnen de Pinkster- en charismatische beweging zijn de volgende definities van tongentaal algemeen aanvaard:

1. De gave van het spreken in tongen is een bijzondere bekwaamheid, die God aan sommige leden van het lichaam van Christus geeft, om ze in staat te stellen (a) met God in een andere taal te spreken die ze nooit geleerd hebben en (b) een rechtstreekse boodschap van God te ontvangen en deze aan de gemeente in een door de Geest gegeven uiting door te geven in een taal die ze nooit geleerd hebben.
2. Spreken in tongen betekent spreken in onbegrijpelijke klanken. Het is een uiting van godsdienstige extase.

Parham (zie hoofdstuk 2.1.) meende dat de tongentaal het bewijs is van de 'doop'. Dit is één van de belangrijkste leerstellingen geworden binnen de Pinkster- en charismatische beweging.

In Handelingen 2: 1-5 wordt de komst van de Heilige Geest beschreven (Pinksterdag). De gehele groep van de discipelen werd vervuld met de Geest en allen spraken in tongen. Hierop baseren de Pinkster- en charismatische christenen dat als je vervuld wordt met de Heilige Geest je **altijd** in tongen gaat spreken. Maar als je goed leest zie je dat dat er helemaal niet staat. Er staat dat een aantal mensen vervuld werden met de Heilige Geest en dat ze daarbij in tongen spraken. Dat is alles.

In tegenstelling tot 1 Korintiërs 12: 4-11, waarin Paulus in vers 10 en 11 duidelijk schrijft dat **niet iedereen** in deze vroege christelijke gemeente de gave kreeg in klanktaal (tongentaal) te spreken ('*En weer anderen... om in klanktaal te spreken...*'), leren Pinkster- en (neo-)charismatische christenen dat het kunnen spreken in tongen het/een bewijs is dat iemand de 'doop' heeft ontvangen. Dit is ook het heikele punt: iedereen probeert alles om in tongen te spreken ter bewijs, want dan 'hoor je er bij'. Men gaat op zoek naar de ervaring...

Newton

Andrew Newton, een deskundige op het gebied van hypnose, suggestie en groepsgedrag, schrijft in zijn artikel 'Hypnosis in Religion' (<http://www.newtonhypnosis.com/hypnosis-in-religion-part-1/>):

'Neurowetenschapper Richard J. Davidson (1951) van the University of Wisconsin en collega's gebruikten in 2002 fMRI-scans om te kijken naar de hersenen van mediterende boeddhisten van over de gehele wereld. Tijdens meditatie is de hersenactiviteit meer geconcentreerd in gebieden met het vermogen om te concentreren en aandacht te vestigen. Dit baanbrekende onderzoek werd gedupliceerd en daarna bevestigd door Newberg en D' Aquili in 2003, toen ze op Franciscaanse nonnen gelijke testen uitvoerden.'

De wetenschappers ontdekten een ander patroon van hersenenactiviteit in het geval van 'in tongen spreken'. Newton: 'Omdat de frontale kwabben worden gebruikt voor zelfcontrole, concludeerden de onderzoekers dat de afname van de activiteit daar, de weg opende voor het *verlies van de controle* die nodig is voor een dergelijke praatzieke uitbarsting. Het is onmogelijk niet de overeenkomsten te zien tussen dit gedrag en dat veroorzaakt door hypnose, met name die uitgeoefend wordt op het podium waar personen 'Marsiaans' (de taal van de planeet Mars) laten praten, één van de oude voorraadjes is van de doorgewinterde showman.' Newton noemt de gebezigde tongentaal 'babbelende onzin' (zie ook 10.6.).

Bestaande talen

De tongentaal zoals de Bijbel dit leert, waren echt bestaande (buitenlandse, niet-Joodse) talen, zie Handelingen 2: 4-11; ieder hoorde tijdens die Pinksterdag de discipelen spreken in hun eigen taal: '*Parten, Meden en Elamieten, inwoners van Mesopotamië, Judea en Kappadocië, mensen uit Pontus en Asia, Frygië en Pamfylië, Egypte en de omgeving van Cyrene in Libië, en ook Joden uit Rome die zich hier gevestigd hebben, Joden en proselieten, mensen uit Kreta en Arabië – wij allen horen hen in onze taal spreken...*' (vers 9-11).

Ook de apostel Paulus behandelt tongentaal als zijnde echte bestaande (buitenlandse) talen (zie verder 'Glossolalie (tongentaal) versus 1 Korinthiërs 14').

'Tongen' betekent 'talen' en tongentaal is eigenlijk dubbelop: 'talentaal'. 'Spreken in een vreemde taal' lijkt dus een betere definitie. De brabbeltaal zoals deze geleerd wordt in de charismatische en Pinksterbeweging, heeft echter niets hiermee te maken.

Het rare is dat in de vroege Pinksterbeweging men in eerste instantie dacht dat de gebezigde tongentaal echte

bestaande talen waren, ergens op de wereld gesproken. Parham (zie hoofdstuk 2.1.) dacht dan ook dat men deze taal verkregen had om zo (in deze gebieden) te kunnen evangeliseren. Men onderbouwde dit met Handelingen 2 en hieruit is de naam 'Pinksterbeweging' ontstaan. Pas toen men realiseerde dat het geen echte bestaande talen waren maar een brabbeltaal, werd de leer ontwikkeld dat het de taal van engelen zou betreffen. Men paste dus achteraf de theologie aan om het gebruik van de brabbeltaal te legitimeren. Deze latere uitleg wordt echter niet in de Bijbel bevestigd, laat staan geleerd.

Hugh Marjoe Ross Gortner

De Amerikaan Hugh Marjoe Ross Gortner (1944), een ex-charismatische leider en gebedsgenezer in de VS, legt in het boek 'Knappen' (1978) uit hoe de 'doop' en het spreken in tongen ontstaan. Voor 'Marjoe', die het duizenden keren gezien heeft, is het goddelijke moment van religieuze extase niets mystieks. **Het is eenvoudig een kwestie van de groepshysterie die je in elke mensenmassa vindt.**

'Het is hetzelfde als een popconcert. Je hebt een openingsnummer met een heel sterk begin, dan werk je een heleboel vaste oude dingen af tot je aan het eind bij de tophit komt.'

De tophit is een geestelijke wedergeboorte, produkt van een beproefd religieus recept waaraan de predikant en elke deelnemer een klein maar actief ingrediënt aandragen. Verder is, volgens Marjoe, het enig passende vervolg op het indrukwekkende moment van het gered worden een persoonlijke demonstratie van de kracht van dat pas verworven geloof. Dit zet aan tot het spreken in tongen.

'Nadat je gered bent (de bekering, R.K.), is de volgende stap wat ze noemen 'het vervuld worden van de Heilige Geest' (de 'doop', R.K.). Dus kom je terug voor de ervaring met de talen. Sommigen krijgen die dezelfde avond, anderen doen er weken of jaren over. Dan ga je er een avond heen en proberen ze allemaal jou zover te krijgen dat je het krijgt en dan ga je in een behoorlijke trance – niet meteen iets hysterisch, maar het is wel een ongelooflijke ervaring.'

'De talen is iets dat je leert,' benadrukte hij. 'Je leert jezelf een soort van ontspanning. De eerste keer doe je misschien gewoon dut-dut-dut-dut en meer komt er niet uit. Dan hoor je anderen en misschien doe je de volgende avond dut-dut-dut-UM-dut-DIET-dut-dut en dat klinkt een beetje beter. Voor je het weet is het dutelahumdosateldietkondilimosandredut... en daar heb je een hele nieuwe taal.'

Alleen is het, volgens Marjoe, helemaal geen echte taal. Toch toonde Marjoe een enorme eerbied voor de ervaring als uiting van spiritualiteit en broederschap.

'Het is alleen zo dat ik het analyseer en er heel nuchter naar kijk. Ik zie het niet als iets van God afkomstig en ik zeg niet dat op een gegeven ogenblik de Heilige Geest je een tik op je hoofd geeft met een supertoverstaf, waarna je gewoon 'de talen induikt'. Glossolalie is een proces dat je opbouwt.'

(Bron: 'Knappen' (1978) – dr. Flo Conway en dr. Jim Siegelman, zie ook 10.6.)

Volgens de voorstanders van tongentaal moet men de klanktaal ontwikkelen. Toen de discipelen deze gave ontvingen spraken ze echter meteen in tongen. Nergens staat dat ze maar een paar woorden kenden en veel moesten oefenen om een uitgebreide woordenschat te vergaren.

Er bestaan technieken om het spreken in tongen (de brabbeltaal; glossolalie) te bevorderen. Sommige critici menen dat wanneer de tongentaal hiermee op gang is gekomen, het bijna zeker is dat het dan slechts menselijk gebrabbel ofwel occult (door een boze geest) is. Bovendien wordt gesteld dat als het spreken in tongen via handoplegging is verkregen, je extra waakzaam moet zijn in verband met demonische invloed.

Ozmans tongentaal

Door David Cloud, update 14 maart 2006 (<http://wayoflife.org/fbns/earlypentecostalconf.html>):

Bethel Bible College, Topeka (Kansas, VS)

'Tijdens een reis door het Midwesten in 2002 trok ik een dag uit voor een bezoek aan de Kansas State Research Society bibliotheek in Topeka. Daar vond ik belangrijke documenten die betrekking hebben op de vroegste geschiedenis van de Pinksterbeweging. In de Research Society bibliotheek in Topeka vond ik drie oude krantenartikels en andere documenten over Parhams Bijbelschool in Topeka. Één artikel beschrijft het getuigenis van S. J. Riggins, een student die de school verliet en beweerde dat de andere studenten louter 'gibberish' (gebrabbel) spraken. Het

volgende is zijn getuigenis:’

Ik was niet onder de invloed en kon zien dat de studenten tot deze extremititeit geleid werden door hun fanatisme, en tenslotte besliste ik de school te verlaten. Derhalve ging ik verleden zaterdagochtend weg, maar vooraleer te gaan, riep ik de internen van het gebouw bijeen en legde hen mijn redenen van vertrek uit. Ik zei hen dat zij onder de invloed van de Boze waren, en dat het beste wat zij konden doen was de school te verlaten, zoals ik deed. Zij lachten mij uit, en ik verliet de school, en ik heb niet de intentie terug te keren (Topeka State Journal, Jan. 7, 1901).

‘Beschouw volgende beschrijving door Parham van wat zijn studenten deden, de dag nadat Ozman haar tongensprekende loopbaan was begonnen:’

De volgende dag ging ik de stad in, en toen ik terugkwam vond ik alle studenten op de vloer zitten, sprekend in onbekende talen; geen twee spraken dezelfde taal, niemand begreep de speech van zijn of haar geboorteland (Topeka Mail and Breeze, Feb. 22, 1901).

‘Dit is geheel in strijd met de Bijbelse leer over de echte gave van talenspreken. Het tongenspreken van The Bethel Bible School in januari 1901 was een ontregelde, niet-stichtende verwarring, waarvan de Bijbel zegt dat dit niet uit God is (1 Kor. 14: 33). De Bijbel zegt dat talenspreken niet mag, tenzij ze uitgelegd worden, en zelfs dan moet de gave beoefend worden door slechts één spreker tegelijk (1 Kor. 14: 23-28). Bovendien beweerde Parham dat Ozman drie dagen lang na haar eerste tongenervaring niet meer in staat was Engels te spreken; terwijl de Bijbel zegt dat een echte profeet of tongenspreker zichzelf onder controle heeft (‘En wie profeteert heeft macht over zijn geest,’ 1 Kor. 14: 32). Het onbeheersbare tongenspreken van Ozman was niet uit God.’

Tongentaal: een uitleg over het ontstaan en beëindiging

Op Pinksterdag gebeurde wat de Joden niet hadden verwacht; God sprak niet meer als vanouds door Israël en de taal van Israël (het Hebreeuws), maar liet zijn Woord in de talen van heidenen (niet-Joden) horen. Vergissing was uitgesloten, want de talen werden herkend door de Joden die in de landen woonden waar die talen de volkstaal waren. Hiermee ging de profetie in vervulling die God door Jesaja had voorspeld:

Inderdaad, door mensen met een vreemde tongval, in een andere taal, spreekt de Heer tot dit volk. Ooit heeft hij tegen hen gezegd: ‘Hier is rust, hier vind je verpozing, laat wie vermoeid is hier rusten.’ (Jesaja 28: 11-12)

Wat wil dit zeggen? Dat God niet langer (aan het volk van) Israël de woorden Gods toevertrouwde, maar aan hen die in Jezus geloofden; de gemeente. Deze zou te zijner tijd grotendeels uit gelovigen uit verschillende volken bestaan, zodat in hun talen de waarheid van God voortaan verkondigd zou worden. Dat de discipelen in heidense talen spraken had niet ten doel de heidenen het Evangelie te laten horen, maar was als een teken voor ongelovig Israël bedoeld. Zo noemt de apostel Paulus het ook in 1 Korintiërs 14: 22: (21) *Er staat in de wet: ‘Ik zal tot dit volk spreken door mensen die vreemde talen spreken, door de mond van vreemdelingen, en zelfs dan zullen zij niet naar mij luisteren – zegt de Heer.’ (22) Klanktaal is dus een teken dat niet bestemd is voor gelovigen maar voor ongelovigen, ...’*

Op de Pinksterdag gaf God de discipelen de gave om in vreemde talen te spreken. Zij waren immers Joden die deze talen niet kenden. God heeft nog enige tijd die gave gegeven, maar na zekere tijd gebeurde wat Paulus in 1 Korintiërs 13: 8 heeft geschreven: ‘klanktaal zal verstommen’. Waarom zou God de gelovigen nog de gave geven om in niet-Joodse talen te spreken? Er waren immers in veel landen en streken gemeenten ontstaan en de leden van die gemeenten spraken hun eigen niet-Joodse talen. Reeds tientallen eeuwen wordt in allerlei talen door niet-Joden de boodschap van Jezus Christus verkondigd.

Wat de apostel Paulus schreef aan de Korintiërs heeft betrekking op de zeer vroege tijd van de gemeente, toen God de gave om in talen te spreken nog gaf. Het grootste deel van 1 Korintiërs 14 handelt daarover. Hetgeen Paulus over het spreken in talen schrijft heeft het karakter van een poging om dat af te remmen. Hij schrijft immers dat hijzelf meer dan zijn lezers in talen sprak, maar in de gemeente liever vijf woorden met zijn verstand sprak dan tienduizend in een taal (vers 18 en 19). We zouden kunnen zeggen dat Paulus er niet aan dacht in een gemeente ooit in talen te spreken. Er is reden te vermoeden dat de Korintiërs de gave om in andere talen te spreken mogelijk aangrepen om indruk te maken. Daarvoor gaf God zeker geen gave.

In vers 22 schrijft Paulus dat de talen een teken waren; niet voor de gelovigen, maar voor ongelovigen. Dit was een aansporing om hetzelfde doen als de apostel (Paulus) en in de gemeente niet in talen te spreken. Als er toch in een taal

gesproken werd, moest iemand het uitleggen voor de hoorders. Als dat niet gebeurde, moest de spreker zwijgen. Gebeurt dit tegenwoordig nog daar waar men meent in talen te spreken?

Men meent dat Paulus in de verzen 2, 3 en 4 van 1 Korintiërs 14 schrijft waartoe de gave om in talen te spreken diende: 'Tot God spreken, Verborgenheden spreken, Zichzelf stichten (geestelijk groeien).' Het doel van die gave noemt hij echter alleen in 1 Korintiërs 14: 22: een teken bestemd voor ongelovigen. In de verzen 2, 3 en 4 wil de apostel duidelijk maken hoe armelijk en zonder enig nut het was in talen te spreken waar niemand het kon verstaan. (Aandachtig lezen van hoofdstuk 14 kan niemand daarover in twijfel laten.)

Maar nogmaals, deze dingen moesten noodzakelijk onder de aandacht gebracht worden in de begintijd, toen God hier en daar de gave om in talen te spreken nog gaf. In later tijd was het geen onderwerp meer, aangezien die gave niet meer nodig was en daarom niet meer aangetroffen werd. In onze tijd is die gave zeer zeker niet nodig, zoals reeds betoogd.

Wat links en rechts in bepaalde kringen ten beste wordt gegeven is niet door de werking van de Heilige Geest, heeft geen nut en is negatief werkzaam tot bevrediging van het vlees (de mens en zijn zondige neigingen). Niemand wordt daardoor gesticht en er wordt niet voldaan aan wat Paulus in 1 Korintiërs 14 schrijft. Dan werkt de Geest van God niet.

Twee uitzonderingen

Dat Cornelius, de Romein, en allen in zijn huis die geloofden ook in talen spraken was om de Joodse christenen te laten begrijpen dat God hen als gelovigen aanvaardde, zodat zij geen bezwaar zouden maken als Romeinen in de gemeente binnen kwamen. Het was ter teken aan de Joden (Handelingen 10, 11: 1-18).

Handelingen 10: 45-46: 'De Joodse gelovigen die met Petrus waren meegekomen, zagen vol verbazing dat ook heidenen het geschenk van de heilige Geest ontvingen, want ze hoorden hen in klanktaal spreken en God prijzen.'

Handelingen 11: 1-4, 15-18: (1) De apostelen en de gemeenteleden in Judea hoorden dat ook de heidenen Gods woord hadden aanvaard. (2) Toen Petrus terugkwam in Jeruzalem, spraken de Joodse gelovigen hem hierover aan (3) en verweten hem dat hij onbesnedenen had bezocht en samen met hen had gegeten. (4) Daarop zette Petrus uiteen wat er precies gebeurd was. Hij zei: (...) (15) 'Ik was nog maar nauwelijks begonnen te spreken, of de Heilige Geest daalde op hen neer, zoals destijds ook op ons. (16) Ik herinnerde dat de Heer tegen ons zei: "Johannes doopte met water, maar jullie zullen gedoopt worden met de heilige Geest." (17) Als God hun wegens hun geloof in de Heer Jezus Christus hetzelfde geschenk wilde geven als ons, hoe had ik hem daar dan van kunnen weerhouden?' (18) Toen ze dat gehoord hadden, waren ze gerustgesteld en loofden ze God met de woorden: 'Dan geeft God dus ook de heidenen de kans om tot inkeer te komen en het nieuwe leven te ontvangen.'

De ongeveer twaalf leerlingen van Johannes de Doper die in Handelingen 19: 1-7 worden genoemd, beleefden hetzelfde als Cornelius. Zij immers waren gelijk aan de Joden op de Pinksterdag die in de vroegte nog niet de Heilige Geest ontvangen hadden, al waren zij gelovig en ge(water)doopt door Johannes of een van zijn discipelen. We zouden kunnen zeggen dat ze achter liepen. God gaf hun dat teken (klanktaal en profeteren) als bewijs dat zij door de apostel Paulus op dat moment de Heilige Geest hadden ontvangen.

Glossolie (tongentaal) versus 1 Korinthiërs 14

(Bronnen: http://www.apologetique.org/nl/artikelen/religie/heterodoxie/neomontanisme/BDG_glossolie_nl.htm, http://www.apologetique.org/nl/artikelen/religie/heterodoxie/neomontanisme/WV_tongentaal.htm)

Glossolie (of tongentaal), in de betekenis van het uiten van onverstaanbare en ongearticuleerde klanken in geestvervoering, is een fenomeen dat in vele godsdiensten voorkomt. Over glossolie en de interpretatie ervan wordt gesproken in het Oude Testament (Deut. 18: 9-11) aangaande religieuze heidense praktijken. Mozes zou hiertegen gewaarschuwd hebben*. Het is interessant op te merken dat in het Bijbelvers glossolie op hetzelfde niveau gesteld wordt als waarzeggerij en tovenarij, en streng verboden wordt. De gebruikte woorden in de Griekse versie (de Septuaginta) van het Oude Testament zijn:

- 'mantevomenos': degene die tongentaal uitoeft.
- 'mantian klidonizomenos': degene die tongentaal interpreteert.

* Deut. 18: 9-11: 'Wanneer u in het land komt dat de Heer, uw God, u geven zal, mag u de verfoeilijke praktijken van de volken daar niet navolgen. Er mag bij u geen plaats zijn voor mensen die hun zoon of dochter als offer verbranden, en evenmin voor waarzeggers, wolkschouwers, wichelaars, tovenaars, bezweerders, en voor hen die geesten raadplegen of doden oproepen.'

Zie in verband hiermee ook Jesaja 8: 19: 'Wanneer men jullie vraagt om de geesten van doden te raadplegen en naar fluisterende en mompelende waarzeggers te luisteren – elk volk raadpleegt toch zijn goden en vraagt de doden toch raad voor de levenden? – ga dan alleen af op dit onderricht, op mijn getuigenis. Spreek uitsluitend volgens deze woorden, waartegen geen bezwering bestand is.'

HSV: 'Wanneer zij dan tegen u zeggen: Raadpleeg de geesten van doden, en waarzeggers met hun gelispel en geprevel – zeg dan: Moet een volk zijn God niet raadplegen? Moet men voor de levenden de doden raadplegen?'

SV: 'Wanneer zij dan tot u lieden zeggen zullen: Vraagt waarzeggers en duivelskunstenaars, die daar piepen, en binnensmonds mompelen; zo zegt: Zal niet een volk zijn God vragen? Zal men voor de levenden de doden vragen?'

Nu is het een belangrijke vraag of tongetaal in het Nieuwe Testament ook te maken heeft met het uiten van bovengenoemde klanken. Zolang het antwoord hierop niet duidelijk is, moeten we onszelf ernstig afvragen op welk gebied we ons begeven als we ons hiervoor open willen stellen. De Bijbel is duidelijk over die terreinen die verborgen voor ons zijn. Denk bijvoorbeeld aan Saul die zich openstelt voor de geestenwereld en de geest van Samuël ontmoet. De God van de Bijbel is de God die Zich openbaart in Jezus Christus en in de schepping, en niet degene die zich verbergt.

Mystieke en occulte ervaringen zijn spirituele ervaringen, ontoegankelijk voor het verstand van degene die het uitoefent. Een ervaring van dit soort overschrijdt de begrip- of verwoordingsmogelijkheden; zij kan niet worden begrepen noch worden beschreven. Zo 'n ervaring blijft daarom 'verborgen' voor het menselijk verstand.

'Mystiek' en 'occult' zijn twee woorden stammend uit een wortel betekenend 'verborgen' ('mystiek' stamt uit een Griekse wortel, 'occult' uit een Latijnse). Glossolalie-ervaringen behoren tot deze categorie.

Charismatische bewegingen

Tijdens de tweede helft van de tweede eeuw, in Phrygia, het gebied van de stad Laodicea (nu Turkije), stichtte Montanus, een voormalige heidense priester, een charismatische beweging; het Montanisme. Veel praktijken van de montanisten (glossolalie, profetie, vasten, stuiptrekkingen) zijn opnieuw geïntroduceerd door de verschillende charismatische bewegingen in de twintigste eeuw. Net zoals de moderne charismatici hielden de montanisten vast aan de belangrijkste christelijke dogma's, maar weken af van het christendom door hun ervaringen, omdat zij dachten dat de bijzondere openbaring van God niet opgehouden was met de geschriften van de apostelen. De beweging kende een groot succes in Klein-Azië en verspreidde zich zodanig in de hele kerk. Er was ook sprake van beïnvloeding door de leer van de stoïcijnen. Het stoïcisme, een beweging die te vergelijken is met de New Age beweging, won veel aan belang in de tweede eeuw door toedoen van de Romeinse keizer Marcus Aurelius (121–180, keizer van 161 tot 180). Er is dus een vergelijkbare situatie met de huidige door een charismatische beweging in de kerk en een New Age beweging in het heidendom.

Men vindt vervolgens sporadisch (weinigere keren) sporen van glossolalie in de kerkgeschiedenis. Zo ook bij het Jansenisme (een ketterse beweging van katholieken die geloofden in de uitverkiezing) waarbinnen enkele personen glossolalie en profetie beoefenden, maar afgewezen en beschouwd werden als kettters door de andere jansenisten.

Men moet tot de twintigste eeuw wachten om opnieuw een charismatische beweging te vinden, meer dan zeventien eeuwen na het Montanisme. De eerste charismatische golf, oftewel 'Pinkster-opwekking' (de Pinksterbeweging), aan het begin van deze eeuw heeft in de eerste plaats de leer verspreid dat alléén diegenen die de gave van glossolalie hadden ontvangen waren gered ('gedoopt door de Heilige Geest'). Deze Pinksterleer was gebaseerd op een generalisatie van drie gebeurtenissen in het boek Handelingen: het in-vreemde-talen-spreken op wonderbaarlijke wijze ten tijde van Pinksteren, ten tijde van de bekering van de eerste heidenen en ten tijde van de bekering van de discipelen van Johannes de Doper.

Vanaf de zestiger jaren heeft de tweede opwekking, eigenlijk hier pas 'charismatisch' genaamd, glossolalie voorgesteld niet als het teken, de bevestiging van de redding, maar als het spirituele kenmerk van de 'volheid van de geest' (de 'doop'), wat de hoogste vorm van christelijke spiritualiteit zou zijn. Deze tweede beweging beriep zich op

een interpretatie van het veertiende hoofdstuk van de Eerste brief van Paulus aan de Korintiërs. Nog andere charismatische golven zijn nadien opgekomen, zonder echter belangrijke veranderingen met betrekking tot glossolalie.

De omvang van de charismatische beweging en de grote kans om blootgesteld te worden aan de charismatische bekeringsijver, maakt de glossolalie tot een belangrijk onderwerp dat iedere christen zou moeten bestuderen. Te meer omdat meerdere gedeelten in het Nieuwe Testament verbieden om zich te verbinden met christenen die occultisme bedrijven en dus lid zijn van dezelfde vergadering of christelijke gemeente. Het was daarom niet zonder reden dat de kerkvaders de charismatici in de tweede eeuw streng veroordeelden en uitsloten. In het einde van de twintigste eeuw zijn glossolalie en andere charismatische praktijken opnieuw erg belangrijke onderwerpen voor de christenen geworden.

Het charismatische argument gebaseerd op de Eerste brief aan de Korintiërs

Het is voornamelijk het charismatische argument gebaseerd op de Eerste brief aan de Korintiërs dat christenen overtuigt en daarom zullen we ons niet verdiepen in andere charismatische argumenten. Dit argument is gebaseerd op de interpretatie van het veertiende hoofdstuk van de Eerste brief aan de Korintiërs. Korinthe was een Griekse christelijke gemeente gesticht door de apostel Paulus.

1 Korintië 14: 1-28:

(1) 'Jaag de liefde na en streef naar de gaven van de Geest, vooral naar die van de profetie. (2) Iemand die in klanktaal spreekt, spreekt niet tot mensen maar alleen tot God. Niemand kan hem verstaan, want door toedoen van de Geest spreekt hij onbegrijpelijke taal. (3) Maar iemand die profeteert spreekt tot mensen, en wat hij zegt is opbouwend, troostend en bemoedigend. (4) Iemand die in klanktaal spreekt is daar alleen zelf bij gebaat; iemand die profeteert doet dat ten bate van de gemeente. (5) Ik zou willen dat u allen in klanktaal kon spreken, maar ik wil nog liever dat u profeteert. Iemand die profeteert is nuttiger dan iemand die in klanktaal spreekt, tenzij hij uitlegt wat hij zegt, zodat de gemeente er baat bij heeft.

(6) Broeders en zusters, welk nut zou ik voor u hebben als ik bij u in klanktaal zou spreken zonder u tegelijk iets te openbaren, zonder kennis door te geven of iets te profeteren, of zonder u te onderwijzen? (7) Het is als met een instrument, bijvoorbeeld een fluit of een citer. Als er geen verschil tussen de tonen is, hoe kan men dan horen welke melodie er wordt gespeeld? (8) En als een trompet een onduidelijk signaal geeft, wie maakt zich dan gereed voor de strijd? (9) Voor u geldt hetzelfde: hoe moet men u begrijpen als u in onverstanebare klanken spreekt? Uw woorden verdwijnen in het niets. (10) Er zijn ik weet niet hoeveel talen in de wereld en ze hebben allemaal betekenis. (11) Als ik de taal van iemand die tot mij spreekt niet ken, blijven we vreemdelingen voor elkaar. (12) Dit geldt ook voor u: als u zo graag geestelijke gaven bezit, moet u ernaar streven uit te blinken in de opbouw van de gemeente.

(13) Daarom moet iemand die in klanktaal spreekt bidden om de gave die te kunnen uitleggen. (14) Wanneer ik namelijk in klanktaal bidt, bid ik weliswaar met mijn geest, maar doe ik niets nuttigs met mijn verstand. (15) Dus wat moet ik doen? Ik moet bidden met mijn geest, maar ook met mijn verstand; ik moet zingen met mijn geest, maar ook met mijn verstand. (16) Als u God alleen maar dankzegt met uw geest, hoe zou dan iemand die net als een buitenstaander uw klanktaal niet verstaat, uw woorden met 'amen' kunnen bevestigen? Hij begrijpt niet wat u zegt. (17) Het is natuurlijk goed dat u God dankzegt, maar op die manier is een ander er niet bij gebaat. (18) Ik dank God dat ik meer dan u allen de gave heb in klanktaal te spreken; (19) maar om in de gemeente anderen te onderwijzen, gebruik ik liever een paar begrijpelijke woorden dan ontelbaar veel in klanktaal.

(20) Broeders en zusters, wees in uw denken niet als kinderen. Wees kinderen in het kwaad, maar wees in uw denken volwassen. (21) Er staat in de wet: 'Ik zal tot dit volk spreken door mensen die vreemde talen spreken, door de mond van vreemdelingen, en zelfs dan zullen ze niet naar mij luisteren – zegt de Heer.' (22) Klanktaal is dus een teken dat niet bestemd is voor gelovigen maar voor ongelovigen, en profeteren is niet voor ongelovigen maar voor gelovigen. (23) Wanneer namelijk de hele gemeente samenkomt en iedereen zich in klanktaal uit, zullen ongelovige buitenstaanders die de samenkomst bezoeken dan niet zeggen dat u krankzinnig bent? (24) Maar profeteert iedereen, dan zal een ongelovige buitenstaander door iedereen worden beoordeeld en terechtgewezen. (25) Alles wat hem heimelijk beweegt zal aan het licht komen en dan zal hij zich ter aarde werpen, God aanbidden en belijden:

‘Werkelijk, God is in uw midden.’

(26) Broeders en zusters, wat betekent dit voor uw samenkomsten? Wanneer u samenkomt draagt iedereen wel iets bij: een lied, een onderwijzing, een openbaring, een uiting in klanktaal of de uitleg daarvan. Laat alles tot opbouw van de gemeente zijn. (27) Er mogen twee, hoogstens drie van u in klanktaal spreken, ieder op zijn beurt en bovendien met iemand die uitleg geeft. (28) Is er niemand die dit kan, dan moeten ze zwijgen en alleen voor zichzelf tot God spreken.’

Dit zijn de belangrijkste punten in de beargumentering van charismatische kant:

1. Er is sprake in dit hoofdstuk van geestelijke uitingen (1 Kor. 12: 30; 14: 1) zonder begrip van de uitgesproken woorden (1 Kor. 14: 2, 14, 15); glossolalie dus.
2. Deze uitingen stichten degene die het uitoefent (1 Kor. 14: 4) en het is aan te bevelen voor alle christenen (1 Kor. 14: 5, 18).

De charismatici concluderen op basis van deze twee argumenten dat glossolalie een gave is van de Heilige Geest, en het daarom goed en wenselijk is om te bidden om deze gave te ontvangen en glossolalie te beoefenen.

Deze conclusie kan echter niet correct zijn vanwege talrijke redenen van filosofische, Bijbelse en psychologische aard. Hieronder staan kort enkele tegenargumenten:

Bijbelse argumenten:

- De Bijbel leert om God lief te hebben met alle intellectuele vermogens, wat deel uitmaakt van het grootste gebod (Matt. 22: 37). Glossolalie is een praktijk waarbij de rede, het verstand, uitgeschakeld is en is daarom een zonde tegen het grootste gebod.
- De Bijbel leert dat de Heilige Geest een geest is van wijsheid en verstand (Jes. 11: 2). Hij kan daarom geen occult fenomeen, zoals glossolalie, inspireren. Bovendien hebben alle, door God geïnspireerde, Bijbelse personen zich uitgedrukt in begrijpelijke taal, gebruik makend van analogieën (vergelijkingen, gelijkenissen).
- De Bijbel verbiedt de glossolalie en zijn interpretatie (Deut. 18: 10-11). Jezus zelf heeft de betekenisloze gebeden van de heidenen veroordeeld (Matt. 6: 7-13).
- De Bijbel leert dat, hoewel bepaalde activiteiten als gebed en Bijbelstudie goed zijn voor persoonlijke opbouw en welzijn, integendeel de gaven van de Heilige Geest goed zijn voor de opbouw en het welzijn van anderen (1 Kor. 12: 7; 1 Kor. 14: 12, 26; Ef. 4: 11-12; 1 Pe 4: 10; overeenkomstig met de leden van een lichaam in 1 Kor. 12). Het praktiseren van glossolalie door de charismatici is vooral bedoeld voor de persoonlijke opbouw van degene die het beoefent en niet voor anderen. Het kan daarom geen gave zijn van de Heilige Geest.

Filosofische (gedachten over de belangrijke dingen van het leven) argumenten:

- Logica en verstaanbaarheid zijn noodzakelijke grondslagen om de waarheid van het christendom aan te tonen. Als het christendom praktijken zou leren zoals glossolalie, dan zou het deze grondslagen verwerpen en dat zou een fatale tegenstrijdigheid zijn.
- Het goede en de zin van de taal, van de mondelinge uitdrukkingsvaardigheid, bestaat in het doorgeven van ideeën en betekenis. Zowel degene die in glossolalie spreekt als degenen die het horen, begrijpen niet wat er geuit wordt. Glossolalie is daarom zinloos.
- Zowel de filosofie als de Bijbel (Ps. 147: 5, Jes. 41: 28, Rom. 11: 33) leren dat God oneindig rationeel (verstandelijk, beredenerend, weldoordacht) is en dat Zijn wil in overeenstemming is met Zijn onveranderlijk karakter (zie ook Num. 23: 19; Mal. 3: 6; Jak. 1: 17). God wil daarom dat mensen rationeel zijn en de glossolalie niet uitoefenen (zie ook Spr. 10: 13).

Psychologisch (betrekking tot de menselijke geest en gevoelsleven) argument:

Universitaire studies met betrekking tot glossolalie hebben laten zien dat het hierbij niet gaat over een taal, maar over een psychologisch en sociolinguïstisch (verband tussen taal en een sociale groep) fenomeen. Bovendien hebben veel geloofwaardige en niet-bijgelovige christenen gedocumenteerde en verifieerbare gevallen van glossolalie-bedrijvende christenen die door demonen bezeten waren, en dat waargenomen in vele landen. *(Dit laatste is een stelling van de auteur waar ik (R.K.) het niet mee eens ben: (ware) christenen kunnen niet bezeten zijn door één of meerdere demonen (want dan zou de Heilige Geest in één huis wonen met een demon), ze kunnen hoogstens beïnvloed worden. Soms worden de begrippen ‘bezeten zijn’ en ‘beïnvloeding door’ door elkaar heen gebruikt, waardoor verwarring kan*

optreden. Daarnaast zou het ook kunnen zijn dat de aangehaalde mensen uiteindelijk niet gelovig waren, hoewel anderen dit wel meenden. Zie voor meer uitleg het onderwerp 'Bevrijdingspastoraat' verderop in dit hoofdstuk.)

Waarom is het argument zèlf niet correct?

We hebben enkele tegenargumenten gegeven die de onjuistheid van de conclusie van het charismatische argument voor de glossolalie aantonen. Het charismatische argument moet daarom onjuist zijn. Fouten in het charismatische argument:

1. Het woord 'glossa' slaat niet op glossolalie, maar op menselijke talen.

'Glossa' (glwssa), het gebruikte Griekse woord in dit hoofdstuk van de Brief aan de Korinthiërs om de spreken-in-talen-kwestie aan te duiden, verwijst óf naar het fysieke spraakorgaan (in onze mond) óf naar talen die toegankelijk zijn voor het menselijk begrip, zoals vreemde talen, maar nooit naar occulte fenomenen, zoals glossolalie. Het fenomeen van de glossolalie was goed bekend en werd vaak uitgeoefend in de hellenistische wereld. Het woord 'mantia' (manteia) werd door de Grieken het meest gebruikt.

'Glossa', het woord dat Paulus gebruikt in dit hoofdstuk, werd nooit gebruikt om te verwijzen naar glossolalie. Waarom zou Paulus zich zo weinig helder uitgedrukt hebben door het woord 'glossa' te gebruiken, terwijl hij beschikte over meerdere Griekse woorden met de juiste bedoeling? De charismatici kunnen antwoorden dat Paulus het woord 'glossa' heeft gebruikt om onderscheid te maken tussen de door God geïnspireerde glossolalie en de glossolalie die geïnspireerd werd door de in de andere religies vereerde demonen. Dit charismatische antwoord is desalniettemin niet aanvaardbaar, want Paulus heeft niet gearzeld om het woord 'prophitis' (profthV, dat ons het woord 'profeet' gegeven heeft) te gebruiken om te verwijzen naar diegenen die de Bijbelse openbaring doorgeven, terwijl 'prophitis' (ook) verwees naar de mediums van de heidense religies en in het bijzonder naar diegenen die glossolalie bedreven om orakels (raadselachtig antwoord) te uiten.

2. Deze talen konden geleerd worden door onderwijs.

Paulus betitelde diegenen die deze talen niet begrepen als 'idiotis' (1 Kor. 14: 16, 23, 24). 'Idiotis' (idiwthV, dat het woord 'idiot' voortgebracht heeft) verwijst naar een persoon zonder onderwijs, die niet geleerd, gestudeerd heeft (en wordt ook gebruikt in Hand. 4: 13 en in 2 Kor. 11: 6). Het betreft hier dus normale talen die men leert door onderwijs en verstand, en geen occulte uiting zoals de glossolalie.

3. Deze talen waren vertaalbaar

De woorden die Paulus gebruikt heeft om erop te wijzen dat deze talen vertaald konden worden (1 Kor. 14: 5, 13, 26-28; zie ook 1 Kor. 12: 10, 30) zijn afgeleid van de Griekse wortel die het woord 'hermeneutiek' (kunst waarmee je teksten interpreteert, uitlegt en begrijpt) heeft voortgebracht. Deze woorden betekenen 'vertalen, interpreteren, uitleggen' en impliceren (inhouden, behelzen, betekenen) het verstaan ervan door de vertaler en/of het uitleggen (deze woorden zijn overigens vaak gebruikt in het Nieuwe Testament duidelijk in de zin van 'vertaling', bijvoorbeeld in Hebr. 7: 2).

Ik (de auteur van deze tekst) heb geen voorvallen gevonden, waarbij deze Griekse woorden gebruikt worden in de context van het uitleggen van de glossolalie. Als het ging om vertalen van glossolalie, gebruikte men andere woorden, zoals 'sumballo', 'semaino' of werkwoorden afgeleid van 'krino'. Dit toont nog eens te meer aan dat het spreken in talen hier geen occult fenomeen als glossolalie betreft.

4. Waren deze talen onbegrijpelijk?

De theologen die in dit hoofdstuk een heidense praktijkuitoefening zagen, hebben het argument naar voren gebracht dat de Korinthiërs hun eigen uitingen niet verstonden (1 Kor. 14: 14-15) en dus daarom glossolalie beoefenden.

Ondersteunt een serieuze analyse van de tekst dit argument of maakt deze dit argument ongeldig?

Paulus zei in de verzen 14, 15 en 19 dat de Korinthiërs zonder 'verstand' spraken en gebruikte hiervoor het Griekse woord 'nous' (nouV), wat te maken heeft met het verstand en het tegenovergestelde is van domheid. De idee van Paulus is dus niet dat de Korinthische sprekers hun eigen uitingen niet verstonden, maar dat ze met domheid, zonder verstand, spraken. Dit is des te meer frappant, omdat Paulus het werkwoord 'ida' (weten, begrijpen) gebruikt heeft in vers 16; hij koos dus zijn woorden op een manier om nuances aan te brengen.

Bovendien heeft Paulus de werkwoorden 'akouo' (1 Kor. 14: 2) (akouw, waar het woord 'akoestiek' van afgeleid is), 'ginosko' (1 Kor. 14: 7, 9) (ginwskw) en 'ida' (1 Kor. 14: 11, 16) (oida, waar het woord 'idee' van afgeleid is)

gebruikt. Deze drie werkwoorden zijn geschikt om een gemis aan begrip of aan het kennen van een taal uit te drukken. Paulus zou ze dus gebruikt hebben (in de verzen 14, 15, 19) als hij bedoelde dat diegene die één van deze talen sprak, niet begreep wat hij zei.

Concluderend: de tekst van de verzen 14 en 15 toont aan dat deze talen werden uitgeoefend met domheid, maar niet zonder de eigen uitingen te verstaan, zoals in het geval van glossolalie.

5. Degene die deze talen sprak, begreep wat hij zei.

Paulus zei (1 Kor. 14: 28) dat diegenen die één van deze talen sprak, sprak tot zichzelf en tot God bij gebrek aan vertaling. Maar hoe kan men tot zichzelf praten zonder de eigen woorden te begrijpen?

Bovendien, bepaalde verzen (1 Kor. 14: 16-17; 11-12; 5-6) tonen duidelijk aan dat deze talen niet tot opbouw konden leiden als ze niet begrepen werden. Nu, Paulus heeft evenzeer ook geleerd dat diegene die één van deze talen sprak, werd opgebouwd (1 Kor. 14: 4). Dus degene die één van deze talen sprak, verstond wat hij zei. Dit punt kan ook bewezen worden met de verzen 16 en 17. Paulus zegt daar dat iemand geen 'amen' kon zeggen op een gebed in één van deze talen zonder die taal te kunnen verstaan, en dat degene die in een van deze talen bad 'amen' op zijn eigen gebed kon zeggen. Daaruit volgt dat degene die in één van deze talen bad die taal verstond.

Degene die deze talen sprak verstond dus wat hij zei, er is daarom geen sprake van een occulte ervaring, zoals glossolalie.

6. Het betrof normale talen.

Paulus zegt in 1 Kor. 14: 18 dat hij meer talen sprak dan alle leden van de kerk van Korinthe bij elkaar. Sommige theologen hebben hierin het bewijs gezien dat Paulus een groot aanhanger was van de glossolalie en het bovenmatig uitvoerende. Maar Paulus was buitengewoon druk met zijn missionaire en beroepsactiviteiten (dag en nacht: 1 Thess. 2: 9; 2 Thess. 3: 8) en was overstelpt met de zorg voor de gemeenten die hij had gesticht (2 Kor. 12: 23-28). Paulus kon niet meer tijd hebben dan elk gemeentelid van de kerk te Korinthe om de glossolalie uit te oefenen; des te minder kon hij het alléén méér uitvoeren dan alle kerkleden bij elkaar. Er kan daarom hier geen sprake zijn van glossolalie. Of zou Paulus meer tijd gehad hebben, omdat hij thuis glossolalie beoefende, terwijl de Korinthiërs het alleen in de kerk beoefenden? Opnieuw, Paulus was zeker te druk om het vaker te beoefenen dan de Korinthiërs. Bovendien is er in het hele Nieuwe Testament geen sprake van zo'n praktijk: waarom zou Paulus veel tijd aan zoiets wijden en er dan nooit melding van maken in zijn brieven? Deze uitleg is daarom niet aanvaardbaar. Zo'n praktijk zou temeer absurd en zelfs zondig zijn, omdat Paulus ook uitdroeg dat deze talen spirituele gaven zijn en dat deze daarom voor de opbouw van anderen gebruikt moeten worden en niet voor persoonlijke opbouw (1 Kor. 12: 7; 1 Kor. 14: 12, 26; Efez. 4: 11-12; 1 Petr. 4: 10).

Of zou het hier taalwonderen betreffen, zoals in de drie gevallen van op een wonderlijke manier spreken in vreemde talen die genoemd zijn in het boek Handelingen (hoofdstukken 2, 10 en 19)? Deze taalwonderen maakten het mogelijk een taalbarrière te overbruggen en de christelijke boodschap begrijpelijk te maken voor vreemdelingen. Maar, tegenovergesteld hieraan, de genoemde talen in deze brief aan de Korinthiërs waren juist niet begrijpelijk voor andere personen. Bovendien zijn deze taalwonderen éénmalige fenomenen geweest en geen geestelijke gaven die men ontwikkelt en regelmatig beoefent. En het boek Handelingen, dat verhaalt over de reizen en de wonderen van Paulus, geeft nergens aan dat Paulus zulke wonderen heeft verricht. Te meer, hoe zou Paulus kunnen weten dat hij deze vreemde talen vaker op wonderlijke wijze had gesproken (en dat heeft hij zeker nooit gedaan) dan de leden van de kerk te Korinthe? Deze derde verklaring is daarom ook niet aanvaardbaar.

De mogelijkheid die overblijft is dat deze talen normale vreemde talen waren, zoals al eerder beargumenteerd. En deze mogelijkheid is de enige tevredenstellende verklaring. Het is moeilijk om iemand te vinden die in zoveel plaatsen gewoond heeft als Paulus (zie Handelingen) en ook zo begaafd was met talen (Paulus sprak Aramees, Hebreeuws, Grieks en waarschijnlijk ook Latijn, Arabisch, Syrisch en talrijke dialecten uit Klein-Azië en Griekenland). Paulus had zeker de mogelijkheid gehad om meer vreemde talen te leren dan al de leden van de kerk te Korinthe en kon met zekerheid zeggen dat hij meer talen sprak dan zij allen bij elkaar.

Kortom, het betreft hier normale talen en niet de glossolalie.

7. Wat is dan de correcte uitleg van de ideeën van Paulus?

We kunnen nu begrijpen waarom Paulus zegt dat degenen die deze talen spraken, het deden zonder verstand (1 Kor. 14: 14 en 15). De personen die deze talen niet kenden, konden die niet verstaan zonder vertaling en werden dus niet

opgebouwd (1 Kor. 14: 4-6, 12, 17). Welnu, tegenovergesteld aan persoonlijke activiteiten, het doel van de gaven van de Heilige Geest is de opbouw van anderen, van de Kerk (1 Kor. 12: 7; 1 Kor. 14: 12, 26; Efez. 4: 11-12; 1 Petr. 4: 10). Bijgevolg, degenen die hun gaven beoefenen (zij het: onderwijs, pastorale zorg of, zoals in dit geval, het spreken in vreemde talen) zonder dat anderen hierdoor worden opgebouwd, doen het zonder nut en dus zonder verstand, op een domme manier.

Ter illustratie: Als een vrouw in het Nederlands hardop zou bidden tijdens een dienst in een Franse kerk, dan zou zij opgebouwd worden door het eigen gebed (1 Kor. 14: 4), maar omdat de Franstaligen haar niet zouden kunnen begrijpen, zou zij alleen tot God spreken (1 Kor. 14: 2) en tot zichzelf (1 Kor. 14: 28); de anderen zouden niet opgebouwd worden (1 Kor. 14: 17) en dit zou dom zijn van haar (1 Kor. 14: 14, 15, 19).

Dit geval zou een illustratie kunnen zijn van de situatie in de gemeente van Korinthe. Korinthe was in Paulus' tijd een belangrijke Romeinse kolonie met een internationale haven, waar Grieken, Romeinen, Aziaten, Egyptenaren, Syriërs en Joden woonden. In de samenkomsten van de Korinthiërs bestond hierdoor het gevaar van individualisme: ieder zou in zijn eigen taal gaan bidden, lofzingen en een zegen uitspreken (1 Kor. 14: 15, 16). Dit is duidelijk niet tot opbouw van elkaar (1 Kor. 12: 7, 14: 12), het scheidt wanorde (14: 33) en de toehoorder kan niet weerlegd worden (14: 24). Het Nieuwe Testament noemt de aanwezigheid van Joodse vreemdelingen in de gemeente van Korinthe, zoals Aquillas, Priscilla en Apollos. Het is heel goed mogelijk dat Joden in deze kerk in het Hebreeuws gebeden hebben en dat toen anderstaligen ook gebeden en gezongen hebben in talen die onbekend waren voor de anderen, zonder dat er vertaling was in het Grieks, de lokale en ook internationale taal van die tijd. Paulus zegt in de verzen 14, 15 en 19 dat de Korintiërs zonder 'verstand' spraken, ofwel met domheid, vruchteloos. Ze zagen niet het doel van het samenkomen: vruchtbaar zijn voor elkaar (14: 17).

Men kan ook begrijpen waarom Paulus heeft gesproken over bidden om zijn eigen woorden te kunnen vertalen (1 Kor. 14: 13). Het is erg moeilijk (1 Kor. 14: 27, 28) om de concentratie vast te houden als men tegelijkertijd spreekt en iedere zin vertaalt; vandaar het gebed om goddelijke bijstand (1 Kor. 14: 13). Zo'n gebed vraagt om een actieve gebedshouding en dat komt niet overeen met een toestand van extase (een verlies van controle over zichzelf), van glossolalie. Bovendien lijken er geen gevallen te zijn waar glossolalisten hun eigen uitingen hebben geïnterpreteerd.

Paulus verbiedt echter niet het spreken in vreemde talen (andere dan de lokale en internationale taal van die tijd: het Grieks), hij legt het spreken in die talen aan banden en schrijft dat een vertaler aanwezig moet zijn (14: 28), anders moet men zwijgen en tot zichzelf en tot God spreken (in gedachten of buiten de samenkomst). Tegen jezelf spreken doe je niet als je de klanken niet begrijpt, zoals bij glossolalie. Wil je als christen je eigen 'niet-Griekse' taal in het Grieks vertalen, dan heb je Gods bijstand hard nodig om de concentratie vast te houden om elke zin van je mondelinge bijdrage goed te vertalen (14: 13).

Omdat stichting onmogelijk is zonder verstand (14: 6, 12, 16-17) en omdat degene die in die vreemde taal spreekt gesticht wordt (14: 4, 17) is het duidelijk dat deze begrijpt wat hij in deze taal zegt. In de verzen 16, 23 en 24 worden degenen die deze talen niet begrijpen als 'idiotis' aangeduid; dit wil zeggen personen die geen onderwijs hebben gehad en niet gestudeerd hebben. Deze talen waren dus te leren; de intelligente theoloog en zendeling Paulus heeft van Gods Geest de gave van het aanleren van talen gekregen om Zijn gemeente te dienen (14: 18) en heeft tijdens zijn reizen, meer dan de gemeenteleden van Korinte, de kans gehad veel talen te leren (Aramees, Hebreeuws, Grieks, Latijn, Syrisch, talrijke dialecten in Klein-Azië en Griekenland, Arabisch: Gal. 1: 17!). Dit is misschien ook één van de redenen geweest dat hij door God is geroepen om aan vele volken het Evangelie te verkondigen. Bovendien, als het hier niet om normale talen gaat, hoe kon Paulus alléén in staat geweest zijn om méér tijd te hebben om tongentaal te beoefenen dan alle kerkleden bij elkaar (14: 18)?

Tenslotte nog kort over de taalwonderen in Hand. 2, 10 en 19, voorspeld in Marcus 16. Deze waren tekenen van God om de boodschap van Jezus uit het volk Israël aan de andere volken te bevestigen en de taalbarrière te doorbreken. Vooral voor de Joden moest dat duidelijk worden gemaakt, zij waren immers tot dan toe het éne uitverkoren volk.

Conclusie

De Bijbel leert dat men God moet liefhebben met heel zijn verstand (Matt. 22: 37) en zijn intellectuele capaciteiten moet vernieuwen (Rom. 12: 2) en ontwikkelen (Efez. 4: 13, Hebr. 5: 12, 2 Petr. 3: 16-18). Helaas nemen te weinig christenen de tijd om intellectuele gaven, vermogens die zij bezitten, te ontwikkelen en bestuderen niet de filosofie, de

geschiedenis, het Grieks, het Hebreeuws... Een gebrek aan kennis en logica kan leiden tot ernstige dwaalleren. Deze consequenties illustreren de goddelijke boodschap: *Mijn volk gaat te gronde door het gebrek aan kennis (Hosea 4: 6, HSV).*

Zie voor nog meer informatie en uitleg over het spreken in tongen: <http://www.gotquestions.org/Nederlands/vreemde-talen-spreken.html> en <http://www.gotquestions.org/Nederlands/klanktaal-bidden.html>.

Handoplegging (3)

Volgens Hebreëen 6: 2 hoort de leer over de handoplegging tot de fundamenten van het Nieuwe Testament. In de charismatische beweging treft men veelvuldig de praktijk van het handopleggen aan. Dit past men toe voor overdracht van de 'doop', genezing en 'zegening' (ook van kinderen) in het algemeen. De neo-charismaten passen de handoplegging ook toe bij het uitdrijven van vermeende demonen (zie ook 'Bevrijdingspastoraat').

De *vroege* Pinkstergemeente en charismatische beweging binnen de kerken leren dat de 'doop' ontvangen kan worden door middel van handoplegging. (Neo-charismaat John Wimber – de bekendste naam binnen de 'derde golf' beweging, zie hoofdstuk 5 – was echter van mening dat de 'doop' geen tweede ervaring is en plaatsvindt bij de bekering.) De Bijbel leert echter niet dat je de Heilige Geest kunt ontvangen door handoplegging (zie 'De 'doop' en de tongentaal').

De leer van oplegging der handen heeft te maken met identificatie. Bijvoorbeeld in Lev. 1: 4: de zonden van het volk worden overgedragen op het offerdier, doordat de priester zijn handen op de kop van het brandoffer legt. Dit gebeurt ook bij het zondoffer in Lev. 5. Vijfmaal wordt hier de handoplegging genoemd (vers 4, 15, 24, 29, 33). In Lev. 16: 21 is het de hogepriester die zijn handen op de bok moet leggen en de zonden van het volk moet belijden. Het offerdier kan plaatsvervangend geslacht worden, wanneer de zondaar zich met het dier identificeert.

Op alle plaatsen in het Oude en Nieuwe Testament wordt duidelijk dat handoplegging identificatie, gemeenschap en overdracht symboliseert. Vanuit dit gezichtspunt is de waarschuwing in 1 Tim. 5: 22 dan ook begrijpelijk: *'Leg niemand te snel de handen op, maak jezelf niet medeverantwoordelijk voor zijn zonden, zorg ervoor dat je rein blijft.'* Het is daarom dat Jezus en de discipelen bij het uitdrijven van demonen nooit de handen oplegden, want bij een handoplegging maakt men zich één met de ander. Jezus drijft de boze geesten uit met Zijn woord, zieken legt Hij de handen op (hoewel Hij ook genas zonder handoplegging). Binnen het charismatische bevrijdingspastoraat (zie verder) wordt echter bij het uitdrijven van vermeende demonen veelvuldig gebruik gemaakt van de handoplegging. Waarom doet men dit, terwijl hier zo voor gewaarschuwd wordt en Jezus en Zijn discipelen dit nooit deden?

John Wimber (Vineyard beweging) zei over zijn manier van handenoplegging: 'Mijn handen prikkelen gewoonlijk en zijn warm. Ik voel zoiets als elektriciteit eruit komen wanneer ik een bevelend woord spreek. Dit geeft mij aanleiding deze ervaringen uit te leggen als een zalving (zegen) van de Heilige Geest bij mij om te genezen.'

Het prikkelen als van een elektrische stroom is bekend in het spiritisme. In de armen wordt een bijzonder prikkelen en tintelen gevoeld, als naalden en spelden, soms vergelijkbaar met een elektrische stroom. Johanna Michaelsen die, voordat zij bekeerd was (1972), occulte gaven bezat, schrijft in haar boek 'The beautiful sight of Evil' (1982): 'Één van de manieren waarop occulte gaven van een spiritist naar iemand anders worden overgebracht is door handoplegging.' Johanna Michaelsen is een bekend auteur, onderzoeker, docent en autoriteit op het occulte* gebied. Op dit moment (2014) woont ze in Torrance (Californië, VS).

* Occult slaat op een verborgen wereld of het bovennatuurlijke. Het is een verzamelbegrip voor alles wat te maken heeft met spirituele en buitenzintuiglijke zaken. Het komt van het Latijnse 'occultus', wat verbergen of geheimhouden betekent. Magie, astrologie, handlezing en tarotkaarten zijn allemaal voorbeelden van occulte praktijken. In de negatieve zin van het woord wordt bedoeld op iets duivels. Hiermee wordt echter slechts een onderdeel van wat occult is belicht.

Fire tunnels

Fire tunnels (vuurtunnels) zijn ontstaan in de Toronto Blessing samenkomsten. De gelovigen vormen een tunnel waar anderen doorheen lopen. Tijdens het lopen zullen degenen die de tunnel vormen u de handen opleggen en u zegenen. Door deze handelingen zullen zij, zoals ze leren, een stukje van de Heilige Geest (zijn zalving) aan u doorgeven.

Nergens in de Bijbel staat echter dat we op deze manier de Heilige Geest kunnen doorgeven.

In de Bijbel wordt gewaarschuwd tegen handoplegging (1 Tim. 5: 22). Toch is dit iets wat er in fire tunnels gebeurt. Je ziet ook dat mensen, nadat ze door de fire tunnel zijn gegaan, ‘lachen in de geest’ of ‘dronken zijn in de geest’, sommigen ‘vallen in de geest’ (zie 10.4.).

Genezingen (5) (zie ook 10.6.)

Er zijn tegenwoordig charismatische christenen die beweren de Geestesgaven van genezingen te hebben. Zij oefenen een (gebeds)genezingsbediening uit.

In de Bijbel zien we herhaaldelijk dat ieder genezen werd. Dat was zo bij Jezus en ook op bepaalde momenten bij de apostelen. Bij de genezers uit de charismatische beweging lijkt dit echter wel een loterij. Heel veel nieten en heel af en toe een hoofdprijs. Als ze net als in de tijd van de apostelen op grote schaal zieken zouden genezen (en niet één op de duizend of nog minder) hebben ze pas recht van spreken. Maar zolang dat niet gebeurt mag je sceptisch blijven...

Er bestaat geen twijfel over Gods macht om vandaag de dag mensen te genezen door de bediening van het gebed (Jak 5: 14-15). De vraag is echter of de huidige ‘geloofsgenezers’ wel degelijk optreden in de kracht van de Heilige Geest. Als we kijken naar de genezingen die de Here Jezus verrichtte valt ons het volgende op:

Hij genas uit medelijden met de zieken [1]

Hij genas met enkele woorden

De langste uitspraak van Jezus tijdens een genezing bevatte achttien (Nederlandse) woorden [2]. Soms sprak Hij slechts één of twee woorden [3]. Dikwijls raakte Hij de zieke gewoon aan, zonder één woord te zeggen [4]. Zijn methode was altijd eenvoudig: ‘En Hij nam [hem], en genas hem, en liet [hem] gaan’ [5].

Hij genas meteen

Vele malen wordt het woord ‘terstond’ gebruikt bij de genezingen van Jezus [6]. Andere woorden die bij Zijn genezingen gebruikt werden, zijn ‘in die ure’ [7], ‘van diezelfde ure’ [8] en ‘van die ure af’ [9].

Hij genas compleet en volledig

Vele malen staat in de evangeliën opgetekend dat de genezingen van Jezus resulteerden in een volkomen herstel van de kwaal [10]. De genezing van de blinde man in Bethsaïda (Marcus 8: 22-26) vormt daarop geen uitzondering. Eerst geeft Jezus onmiddellijk en compleet het zicht terug aan de man zijn ogen. Daarna gaf Hij onmiddellijk en compleet aan de man de bekwaamheid om te interpreteren wat hij ziet. Dit is geen graduele genezing, maar een weloverwogen tweestappen-proces om het inzicht en de kracht te tonen van God over Zijn schepping.

Zijn genezingen deden de mensen God verheerlijken [11]

Hij genas iedereen

Jezus faalde nooit. Nooit moest iemand zich schuldig voelen, omdat hij ‘niet genoeg geloof had’. ‘Hij genas ze allen’ [12], ‘en zovelen als er [Hem] aanraakten, werden gezond’ [13], ‘Hij genas allen, die kwalijk gesteld waren’ [14]. Hij wees nooit een vraag tot genezing af (bijvoorbeeld Jairo’s dochtertje, de knecht van de centurion, de dochter van een Kananese vrouw, de zoon van de hoveling). Hij genas ‘alle ziekte en alle kwaal onder het volk’ [15]. Hij genas allen die geen menselijke hulp meer konden krijgen: de lammen, blinden, doven, kreupelen, demonisch belasten en bezetenen, en de grootste van alle kwalen: de dood.

Hij ging naar hen toe die ziek waren

Jezus stapte door de vuile straten van Palestina om de zieken te ontmoeten in hun leed. Zijn genezingstochten brachten Hem in plaatsen als Kana, Kapernaüm, Jeruzalem, Dekapolis, Jericho, Magdala, Naïn en Fenicië.

Verwijzingen (HSV):

[1] Marcus 1: 41, 5: 19, 9: 22.

[2] Marcus 9: 25 [3] Mat 8: 32, Marcus 7: 34, Luk 8: 54 [4] Mat 9: 20, 25, 14: 36, 20: 34 [5] Luk 14: 4

[6] Mat 8: 3, Marcus 1: 31, 42, 2: 12, 5: 29, 42, 7: 35, 10: 52, Luk 4: 39, 5: 13 [7] Joh 4: 53, Mat 8: 13 [8] Mat 15:

28 [9] Mat 17: 18.

[10] Mat 12: 13 – hersteld en gezond, 14: 36 – gezond, 15: 28 – gezond, Marcus 3: 5 – hersteld en gezond, 5: 34 – genezen, 6: 56 – gezond, Luk 6: 10 – hersteld en gezond, 7: 10 – gezond, 8: 48, 50 – behouden, Joh 5: 9, 11 – gezond.

[11] Mat 9: 8, 15: 31, Marcus 2: 12, Luk 5: 25, 7: 16, 13: 13, 17: 15, 18: 43.

[12] Luk 6: 19 [13] Mat 14:36; Marcus 6: 56 [14] Mat 8: 16 [15] Mat 4: 23, 9: 3, 5.

De Bijbel spreekt van gaven van genezingen, dit is meervoud. Er waren geen mensen die over een permanente gave om te genezen beschikten, zo leert de Bijbel.

De apostelen hielden geen geplande genezingsbijeenkomsten. Zij hadden geen spreekuren en vroegen geen geld voor de genezingen. Ook droegen zij geen goud of diamanten. En als het hun gegeven was op bepaalde plaatsen en tijdstippen genezingen te doen, dan lukten die altijd. Het was niet ‘de ene wel en de andere niet’ of ‘dat been wel, maar die zijn hand niet’... ‘en allen werden genezen.’ Hand. 5: 16

Het was ook niet zo dat bepaalde kwalen te hoog gegrepen waren, want de apostel Paulus wakte zelfs de jongeman Eutychus die dood neergevallen was, terug tot leven (Handelingen 20: 8-12). Hoe anders is dat bij de hedendaagse, door zichzelf aangestelde ‘genezers’?

De Bijbel leert dat de gaven van genezingen ophielden. Zo gaf Paulus aan Timotheüs de raad wat wijn met water* te drinken in verband met zijn zwakke maag en andere kwalen (1 Timoteüs 5: 23). Jakobus roept de zieken op om de oudsten te roepen voor gebed en zalving door olie* (Jacobus 5: 14-16). Er was geen wonder voor Epafroditus die ziek was, de dood nabij (Filippenzen 2: 25-28). Het is veelzeggend dat Paulus in zijn laatste dagen op aarde moest schrijven dat hij Trofimus ziek moest achterlaten in Milete (2 Tim. 4: 20).

* *Wijn met water en gebruik van olie waren toen middelen om verzachtend te werken in geval van (bepaalde) ziekten.*

In het Jodendom is de opvatting over bidden voor een zieke niet om God te bewegen tot een ingreep, zodat de patiënt weer beter wordt. Een dergelijke vorm van gebedsgenezing kent het Jodendom niet. Het gebed mag nooit medisch noodzakelijk ingrijpen in de weg staan, want dan verzaken de mensen hun plicht om te helpen genezen. Het gebed kan echter wel de patiënt versterken en troosten, het lijden verzachten, en de conditie van de zieke verbeteren om de kans op genezing zo groot mogelijk te maken. De gemoedstoestand van de patiënt is immers in veel gevallen een belangrijke factor in het ziekteverloop. Ook in de ergste gevallen kan er altijd hoop op genezing blijven, alleen heeft niemand er recht op. (Bronnen: <http://www.petervantriet.nl/article.php?articleID=270>, <http://www.petervantriet.nl/article.php?articleID=274>.)

Natuurlijk mogen wij bidden om genezing, maar er is ons christenen geen belofte gedaan op het gebied van gezondheid of genezing (of voorspoed of welvaart) hier op aarde. De (neo-)charismatische beweging leert echter dat gelovigen hierop wél aanspraak mogen maken. Men meent dat toen Jezus aan het kruis stierf, Hij niet alleen onze zonden heeft gedragen, maar ook onze ziekten. Hierbij verwijst de beweging vaak naar Jesaja 53: 5: ‘...zijn striemen brachten ons genezing.’ Dit vers uit Jesaja wordt echter verkeerd begrepen en toegepast. De apostel Petrus verwijst naar het vers in 1 Petrus 2: 24: ‘Hij heeft in zijn lichaam onze zonden het kruishout op gedragen, opdat wij, dood voor de zonde, rechtvaardig zouden leven. Door zijn striemen bent u genezen.’ Deze context maakt duidelijk dat Petrus spreekt van geestelijke genezing. Het vers spreekt over zonde en gerechtigheid, geen ziekte en aandoeningen. Daarom verwijst ‘genezen’ in Jesaja 53: 5 (en 1 Petrus 2: 24) naar vergeving en gered worden, niet naar fysieke genezing. In de praktijk heeft de moderne beweging dan ook een schadelijke Bijbeluitleg, mede doordat bij geen genezing soms gesteld wordt dat de betrokken mensen ‘te weinig geloven’.

Heeft een gebedsgenezer dezelfde kracht als Jezus?

(Bron: <http://www.gotquestions.org/faith-healers.html>)

Er is geen twijfel dat God de macht heeft om iemand te genezen op elk moment. De vraag is of hij ervoor kiest om dit te doen door middel van ‘gebedsgenezers’.

Door het vergelijken van de helende bediening van Jezus aan die van de moderne gebedsgenezers, kunnen we bepalen of hun beweringen enige basis hebben in de Schrift. Als, zoals ze zeggen, ze genezen door dezelfde kracht en op dezelfde manier als dat Jezus genas, zouden we duidelijke overeenkomsten hierin moeten kunnen zien. Echter, juist het tegenovergestelde is waar. Marcus 1: 29-34 geeft ons een beschrijving van slechts één dag van Jezus’ bediening

van genezing. Hij genas die getroffen waren met lichamelijke ziekten, aandoeningen en verwondingen, Hij wekte zelfs doden op, en Hij wierp demonen uit mensen die bezeten waren door hen. Jezus bewees Zijn godheid.

Er zijn meerdere verschillen in de manier waarop Jezus genas die niet kenmerkend zijn voor de moderne gebedsgenezers.

Ten eerste genas Hij meteen. Petrus' schoonmoeder (Marcus 1: 31), de zoon van de hoofdman (Matteüs 8: 13), de dochter van Jairus (Marcus 5: 41-42), en de verlamde (Lucas 5: 24-25) werden allen onmiddellijk genezen. Ze hoefden niet naar huis te gaan om daar aan het genezingsproces te beginnen, zoals het advies is van vele gebedsgenezers.

Ten tweede genas Jezus geheel. Petrus' schoonmoeder kon weer volledig functioneren, nadat ze genezen was van een ziekte die zo ernstig was dat ze bedlegerig was. Maar toen Jezus haar had genezen stond ze meteen op en bereidde een maaltijd voor iedereen die in het huis waren. De blinde bedelaars in Matteüs 20: 34 kregen direct zicht.

Ten derde genas Jezus iedereen (Mattheüs 4: 24, Lucas 4: 40). Men was niet verplicht om vooraf door de discipelen te worden gescreend, voordat men bij Jezus mocht komen voor genezing, zoals wel de standaard procedure bij 'genezers' vandaag is. Jezus genas op vele plaatsen, niet enkel in een omgeving met zorgvuldig gecontroleerde omstandigheden.

Ten vierde genas Jezus werkelijke organische ziekten, niet de symptomen zoals de gebedsgenezers doen. Jezus heeft nooit iemand genezen van een hoofdpijn of rugpijn. Hij genas lepra, blindheid en verlamming; wonderen die echt verifieerbaar (toetsbaar, controleerbaar) waren.

Tot slot genas Jezus de ultieme ziekte: de dood. Hij bracht Lazarus terug na vier dagen in het graf. Geen gebedsgenezer kan dit kopiëren.

Daarnaast vereisten Zijn genezingen niet geloof als voorwaarde. In feite waren de meesten die Hij genas ongelovigen.

Er zijn altijd valse genezers geweest die azen op het lijden en de wanhopigheid van mensen om zo hun bankrekening te spekken. Dergelijk gedrag is de ergste vorm van godslastering, omdat velen wiens geld werd verspild aan valse beloften Christus ronduit verwerpen, omdat Hij niet gedaan heeft wat de genezer heeft beloofd.

Als gebedsgenezers de kracht hebben om te genezen, waarom lopen ze dan niet de ziekenhuizen in en genezen en bevrijden de patiënten van al hun pijnen? Waarom gaan ze niet naar Afrika en genezen alle AIDS-gevallen? Dat doen ze niet, omdat ze het niet kunnen!

Benny Hinn (zie ook 10.6.)

Benny Hinn

Als doorlichting van de genezingspraktijken en verkwistende levensstijl van de Canadese (maar in Jaffa, Israël, geboren) Word of Faith evangelist Benny Hinn (1952), bracht de Canadese televisiemaatschappij CBC 'The Fifth Estate': een documentaire met verborgen camera's over hoe Hinn's staf de kandidaten selecteert die voorwaarts moeten komen om 'genezen' te worden ('Evangelist Hinn Lands under a Cloud', The Star, Toronto, 17 augustus 2007). Zij die duidelijke fysieke kwalen hadden, werden niet toegelaten. CBC heeft een aantal mensen nagetrokken die genezing claimden. Men ondervond dat zij ofwel nog steeds ziek waren, ofwel zich nooit in die ziekte-toestand hadden bevonden waarvan zij zagezegd genezen waren, ofwel overleden waren.

In 2003 verzocht het programma Dateline van NBC om een bevestiging van de 56 genezingen die op één van Hinn's 'kruistochten' geclaimd werden. Hinn's medewerkers kwamen slechts met vijf gevallen, waarvan beweerd werd dat het 'onweerlegbare en medisch bewezen mirakels' waren. Toen daarop Dateline deze vijf gevallen onderzocht, werd ondervonden dat slechts één betrokken persoon, een vrouw, medische rapporten kon tonen, maar dat haar dokter vermoedde dat zij eigenlijk nooit had geleden aan de Lou Gehrig's ziekte, waarvan ze beweerde genezen te zijn (Charisma Online, 20 februari 2003).

In januari 2005 was er een 52-jarige man die aan een hartaanval stierf toen hij Hinn's 'healing crusade' bijwoonde in Bangalore, India ('When the miracle failed to save a life', Deccan Herald, 23 januari).

Tijdens een toer van Hinn op Fiji, januari 2006, werd er een 'kreupele man' op krukken, die was 'genezen aan zijn benen', eerder gefotografeerd door een zendeling, Ryan Gray, wandelend in het stadion, zonder krukken.

Nieuwe apostelen en profeten (9), profetieën (6) en bijzondere openbaringen (7)?

De Bijbel schrijft dat God apostelen, profeten, evangelisten, herders en leraren heeft gegeven tot opbouw van de gemeente; de Kerk. De christelijke traditionele leer stelt dat na de begintijd van de gemeente de bedieningen van apostel en profeet zijn verdwenen. Binnen de charismatische beweging meent men echter dat er in deze tijd weer nieuwe apostelen en profeten (zullen) zijn. Wagner (zie hoofdstuk 5) gaat uit van een herstel van de vijfvoudige bediening en meent dat er een apostolische en profetische beweging op gang is gekomen onder leiding van de Heilige Geest: de Nieuwe Apostolische Reformatie (NAR). Veel charismatische leiders noemen zich apostel en/of profeet en spreken (vele) profetieën uit. Vaak wordt op basis van bepaalde eigenschappen of kwaliteiten die aan een voorganger of oudste (ouderling) worden toegekend, iemand betiteld als apostel of profeet. Soms benoemt men zichzelf. Is het echter zo dat er tegenwoordig weer nieuwe apostelen en profeten zijn?

Apostelen

Een apostel (van het Griekse woord ἀπόστολος, *apóstolos*, ‘gezondene’) is iemand die gezonden wordt om een boodschap over te brengen. De term wordt in de christelijke traditie met name gebruikt voor iemand die door Jezus is uitgezonden om het evangelie te verspreiden.

Jezus zond reeds tijdens Zijn tijd op aarde discipelen (leerlingen) uit om Zijn boodschap te verspreiden. Twaalf van hen, die tot de binnenste kring van Jezus’ aanhangers behoorden, worden van de overige volgelingen van Jezus onderscheiden doordat zij ‘de Twaalf’ of ‘de Twaalven’ genoemd worden. In de evangeliel verhalen worden zij echter nog geen apostelen genoemd. Die term komt pas naar voren in het boek Handelingen en de Brieven (Nieuwe Testament). Toen Jezus niet meer in hun midden was, begonnen zij met het verspreiden van het evangelie in Judea, Syrië, Klein-Azië en Zuid-Europa (inclusief Rome). Judas Iskariot, een van de Twaalven, pleegde zelfmoord nadat hij Jezus verraden had. Volgens Handelingen 1 werd hij opgevolgd door Mattias die vervolgens ook tot de twaalf apostelen wordt gerekend.

Na de toetreding van Mattias waren de apostelen (in alfabetische volgorde):

- Andreas (broer van Simon Petrus)
- Bartolomeüs
- Filippus
- Jakobus (zoon van Alfeüs)
- Jakobus de Meerdere (bijgenaamd Boanerges, zoon van Zebedeüs)
- Johannes (bijgenaamd Boanerges, zoon van Zebedeüs)
- Judas Taddeüs (ook wel Judas Lebbeüs genoemd, broer van Jakobus de Rechtvaardige)
- Matteüs (ook wel Levi genoemd)
- Mattias (nam na de hemelvaart de plaats in van Judas Iskariot)
- Simon Petrus (Petrus is een vertaling van zijn bijnaam Kefas)
- Simon (met vaak als toevoeging “de Zeloot” of “de IJveraar”)
- Thomas

Ook Paulus noemde zichzelf een apostel, hoewel hij Jezus niet tijdens diens leven op aarde ontmoet heeft, maar volgens eigen zeggen later op een bovennatuurlijke wijze (Handelingen 9: 3-7) en daardoor een aanhanger van zijn leer werd. Hij wordt vaak beschouwd als de dertiende apostel. Verder dragen ook Barnabas, Silas, Timoteüs, Andronicus en Junia de titel apostel. In vers 1 en 21 van het evangelie volgens Johannes wordt Nathanaël genoemd, welke vaak wordt vereenzelvigd met Bartolomeüs. Eén keer wordt ook Jezus zelf een apostel genoemd (Hebreeën 3: 1).

In de christelijke traditie worden de twaalf apostelen als de grondleggers van de Kerk beschouwd. De leer van de Kerk zou dan ook conform de leer van de apostelen zijn. In de Rooms-Katholieke Kerk wordt ook verwezen naar een bevoegdheidsoverdracht die zou hebben plaatsgevonden door de apostel Petrus aan de bisschop van Rome. Deze ontleent zijn gezag dus aan de veronderstelde apostolische successie. In de Orthodoxe Kerk en in de kerken van de Reformatie ziet men dit anders. De Orthodoxe Kerk kent naast de twaalf apostelen ook nog grote betekenis toe aan de zeventig apostelen. Hiermee wordt onder meer verwezen naar het feit dat de evangelist Lucas naast de uitzending van

de Twaalven, ook spreekt van een gelijksoortige uitzending van zeventig of tweeënzeventig andere volgelingen. In de kerkelijke traditie heeft men ook deze personen proberen te identificeren. Naast de bovengenoemde personen die in het Nieuwe Testament ook apostel worden genoemd, komen op die lijst veel namen voor die afkomstig zijn uit Handelingen of de Brieven.

In 2 Kor. 12: 12 lezen we: *‘De merktekenen van een apostel zijn onder u betoond in alle lijdzaamheid, met tekenen, en wonderen, en krachten.’ (HSV) (NBV: ‘Alles wat een apostel tot een apostel maakt, heb ik u laten zien: elke volharding, alle tekenen en wonderen, elke kracht.’)* In Markus 16: 17–18 worden deze merktekenen beschreven: *‘demonen uitwerpen,... in vreemde talen spreken,... slangen oppakken,... iets dodelijks drinken zal hen niet schaden, ... door handoplegging zieken genezen’.* Het doel van deze merktekenen (of tekengaven) vinden we in Marcus 16: 20: *‘... zij gingen overal heen om te prediken, en de Heere werkte mee en bevestigde het Woord door de tekenen die erop volgden.’ (HSV)* Deze tekenen waren om hun verkondiging te bekrachtigen, alsmede de autoriteit van de apostelen (zie verder ‘Hedendaagse krachtevangelisatie...’).

Een bewijs dat de apostelen verdwenen zijn, vinden wij in het antwoord op de vraag: ‘Wat is een apostel?’ Handelingen 1: 21-22 geeft duidelijke voorwaarden waaraan een apostel moet voldoen: **hij moet de hele bediening van Jezus op aarde hebben meegemaakt en hij moet door Jezus Zelf geroepen zijn.** in Hand. 1: 15–24 lezen we dat de plaats van Judas opgevuld moest worden door iemand die een discipel van Jezus was sinds de doop van Jezus door Johannes de Doper. In Hand. 1: 20–22 lezen we dat de hoofdzaak wat iemand een apostel maakte is: getuige zijn van de opstanding van Jezus Christus. Maar Paulus dan? Hij behoorde niet tot de Twaalven, toch noemt de Schrift hem een apostel.

Paulus heeft op weg naar Damaskus de opgestane Christus gezien (Hand. 9: 3-7, 17). En wanneer hij getuigt van zijn apostelschap zegt hij in 1 Kor. 9: 1–2: *‘Ik zou zelf niet vrij zijn? Ik zou geen apostel zijn? Maar heb ik dan niet Jezus, onze Heer, gezien? Bent u niet het werk dat ik dankzij de Heer tot stand heb gebracht? Ook al erkennen anderen mij niet als apostel, u zou het wel moeten doen, want u bent door uw geloof in de Heer het waarmerk van mijn apostelschap.’*

Vervolgens zegt Paulus in 1 Kor. 15: 5–9: *‘en dat hij is verschenen aan Kefas en vervolgens aan de twaalf leerlingen. Daarna is hij verschenen aan meer dan vijfhonderd broeders en zusters tegelijk, van wie er enkelen gestorven zijn, maar de meesten nu nog leven. Vervolgens is hij aan Jacobus verschenen en daarna aan alle apostelen. Pas op het laatst is hij ook aan mij verschenen, aan het misbaksel dat ik was. Want ik ben de minste van de apostelen, ik ben de naam apostel niet waard omdat ik Gods gemeente heb vervolgd.’*

Wanneer we kijken naar het Griekse woord ‘apostolos’ (gezondene, iemand die gezonden is) zou je kunnen denken dat er vandaag de dag ook apostelen zouden kunnen zijn. We zien echter in de Bijbel dat naast dat apostelen weliswaar gezonden zijn met een boodschap, zij tevens ooggetuigen moesten zijn van de opgestane Christus. **Wanneer iemand niet persoonlijk Jezus na Zijn opstanding heeft gezien dan is deze persoon geen apostel!**

Fundament van de gemeente

Efeziërs 2: 19-20 zegt over de gemeente: *Zo bent u dus geen vreemdelingen of gasten meer, maar burgers, net als de heiligen, en huisgenoten van God, gebouwd op het fundament van de apostelen en profeten, met Christus Jezus zelf als hoeksteen.*

God maakte Zijn Woord rechtsreeks door openbaringen aan de apostelen en profeten bekend. Zowel apostelen als profeten zijn er niet meer, het fundament is namelijk gelegd. Nu zetten evangelisten, herders en leraren hun werk voort. De christenen zijn de stenen die God gebruikt om een geestelijk huis te bouwen.

Bronnen: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Apostel>, http://www.bijbelengeloof.com/index.php?option=com_content&view=article&id=102:apostelen&catid=61:de-gemeente-van-jezus-christus&Itemid=87.

Profeten en profetieën

Binnen de charismatische beweging heerst de overtuiging dat het profeteren een gave is die verkregen kan worden door alle gelovigen die met de Geest vervuld zijn. Op de in 1997 door de Amerikaanse ‘profeet’ Steve Shultz (foto rechts) gestarte site ‘The Elijah List’ (naar de naam van de Oudtestamentische profeet Elia) staan dagelijks voorspellingen van Amerikaanse ‘profeten en zieners’ uit de profetische beweging. De pagina bevat koppelingen naar

hun sites en eind 2013 bestond het abonneebestand uit meer dan 135.000 personen. De site wordt gerund vanuit Albany (Oregon, VS) en is een belangrijk, zo niet het belangrijkste, platform geworden voor veel charismatische 'profetische' bedieningen ('ministries') in de VS.

Profeet: iemand die boodschappen van God doorgeeft; een Godsgezant of ziener (link uitleg Wikipedia).

Profeteren: het doorgeven van een boodschap van God voor anderen: (1) De *uitleg* van Gods boodschap als zijnde de geopenbaarde waarheid; kent raakvlakken met prediken (Rom. 12: 7, 1 Kor. 12: 10). (2)

Een *voorzegging* (voorspelling) uitspreken van wat zeker zal gebeuren en door geen menselijk verstand tevoren geweten kan worden: een profetie doen.

Profeten (evenals apostelen) kregen het Woord van God rechtstreeks geopenbaard en gaven dat Woord door. Het is dan ook niet voor niets dat we in het Oude Testament de profeten heel vaak horen zeggen: 'Zo zegt de Heere.' In Deut. 18: 21-22 lezen we: *'Misschien vraagt u zich af: Is er een manier om te bepalen of een profetie al dan niet van de HEER komt? Die is er inderdaad: als een profeet zegt te spreken in de naam van de HEER, maar zijn woorden komen niet uit en er gebeurt niets, dan is dat geen profetie van de HEER geweest. Heb geen ontzag voor een profeet die zich dat aanmatigt.'* Kortom: alles wat een profeet zegt, gebeurt! Gods Woord is het profetische Woord en komt honderd procent uit!

Toch kennen we enkele voorbeelden van profetie in de Bijbel, waarin de voorspelling niet uitkwam omdat de profetie het gewenste effect had, namelijk de radicale ommekeer van een Godloze weg. Toen Micha profeteerde dat Jeruzalem geploegd zou worden als een veld en tot een ruïne zou vervallen, leidde dit tot de bekering van koning Hizkia. Het gevolg hiervan was dat de Heer het oordeel dat Hij van plan was, weerhield (Micha 3: 12, Jer. 26: 17-19).

Er is een heel Bijbelboek gewijd aan de wijze waarop God profetie wil gebruiken; het boek Jona. Toen Jona had geprofeteerd dat de stad Ninevé verwoest zou worden door Gods oordeel, bekeerden de inwoners zich. De reactie van Jona en de les die God hem leert, zeggen ons dat profetie nooit een doel op zichzelf is; om de toekomst te voorspellen. Oordeelsprofetie geeft wel een ultimatum, maar geen ultimatum.

We komen in het Oude Testament vele profeten tegen. Vele boeken in het Oude Testament zijn door een profeet geschreven en dragen de naam van die profeet: Jesaja, Jeremia, Ezechiël, Daniël, Hosea, Joël, Amos, Obadja, Jona, Micha, Nahum, Habakuk, Zefanja, Haggai, Zacharia en Maleachi. Abraham wordt tevens in Gen. 20: 7 een profeet genoemd.

Ook in het Nieuwe Testament komen we profeten tegen. Bijvoorbeeld Abagus (Hand. 11: 27-28). Maar ook in Hand. 13: 1 vinden we verschillende profeten bij name genoemd: *'Er waren in de gemeente van Antiochië profeten en leraren, onder wie Barnabas, Simeon die Niger werd genoemd, Lucius de Cyreneër, Manaën, een jeugdvriend van de tetrarch Herodes, en Saulus.'* En zo komen we in Hand. 15: 32 nog *'Judas en Silas'* tegen.

Valse profeten

Zoals al eerder gesteld moeten alle profetieën van een profeet uitkomen. Hieraan kun je zien of iemand een ware of valse profeet is. Binnen de charismatische beweging worden vele profetische voorspellingen gedaan. In de praktijk blijken deze, op een uitzondering na, niet uit te komen.

In Deut. 13: 2-4 lezen we: *'Wanneer een profeet of een droomuitlegger uit uw midden een teken of wonder voorspelt, dat vervolgens uitkomt, en hij verbindt daaraan een oproep om andere, u onbekende goden te volgen en te dienen – luister dan niet naar wat hij zegt. Want de HEER, uw God, wil u daarmee op de proef stellen, om te ontdekken of u hem wel met hart en ziel liefhebt.'*

We lezen hier dat valse profeten valse wonderen en tekenen kunnen geven. En ondanks dat die wonderen en tekenen uitkomen, zijn zij vals, omdat zij andere goden dienen. De test zit dit keer in de boodschap van de profeet. Komt deze boodschap overeen met de Schrift? Leidt deze boodschap in de waarheid en in het volgen van de God van de Bijbel? De Here Jezus waarschuwde ons dat er 'valse messiassen en valse profeten' zullen komen die zullen proberen om Gods uitverkorenen te misleiden (Matteüs 24: 23-27; zie ook 2 Petrus 3: 3, Judas 17-18, 1 Joh. 4: 1 en 1 Tim. 4: 1). Weet wat de waarheid is. Elke gelovige die bijvoorbeeld Matteüs 3: 16-17 heeft gelezen, zal elke doctrine (leer) aanvechten waarin de Drie-eenheid wordt ontkend; iets wat onder andere William Branham deed. Branham noemde dit een leugen van de duivel (zie hoofdstuk 3).

In 1 Kor. 14: 29-33 lezen we over profeteren: *'Laat van hen die profeteren er telkens twee of drie spreken; daarna moeten de anderen het beoordelen. Wanneer aan iemand die nog op zijn plaats zit iets geopenbaard wordt, moet degene die op dat moment spreekt verder zwijgen. U kunt ieder op uw beurt profeteren, zodat ieder van u kan worden onderwezen en bemoedigd. En wie profeteert heeft macht over zijn geest, want God is niet een God van wanorde maar van vrede. Zo is het in alle gemeenten van de heiligen.'*

Hieruit kunnen we afleiden dat in de vroege gemeente:

1. Slechts twee, of hoogstens drie personen mochten profeteren.
2. De anderen moesten deze sprekenden beoordelen: toetsen.
3. Ieder moest op zijn beurt profeteren: God is een God van orde en rust.

Tevens blijkt de profetie lerend te zijn. Het is de bedoeling dat de gemeente opgebouwd wordt. Ook de taak van profetie is gegeven tot opbouw van het lichaam van Christus (de gemeente van christenen), zoals we hebben gezien in Ef. 4: 12.

4. De geesten van de profeten moeten aan hen onderworpen zijn. Met andere woorden: wanneer de geest niet onder controle is, hebben we te maken met een valse geest. Dus niet profeteren in een toestand van extase ((een verlies van controle over zichzelf), want van extase gaat geen lering uit. Daarnaast is God een God van orde en rust. Het is niet voor niets dat de gemeente opgeroepen wordt om 'op onze hoede te zijn' (1 Thess. 5: 6, 8).

Huidige profeten: altijd vals!

Eigenlijk hoeft het voor ons niet eens een vraag te zijn of we te maken hebben met een profeet of niet. Want er staat geschreven: *'...gebouwd op het fundament van de apostelen en profeten, met Christus Jezus zelf als de hoeksteen.'* (Ef. 2: 20) Net als de apostelen behoren ook de profeten tot het fundament van de gemeente. Ook de profeten behoren dus tot de beginperiode van de Kerk. En dat houdt simpelweg in dat er vandaag de dag geen profeten meer zijn. Zowel de huidige apostelen als de huidige profeten zijn vals!

N.B. Maar waarom lezen we dan in 1 Kor. 14: 1: 'Jaag de liefde na en streef naar de gaven van de Geest, vooral naar die van de profetie.' Profeteren behoort toch tot de Geestelijke gaven? En hier staat dat we er het meest naar moeten ijveren om te profeteren! Hoe zit dat?

We moeten niet vergeten dat de Bijbel geschreven is aan alle mensen uit alle tijden. In het Oude Testament waren er profeten en ook in het Nieuwe Testament, naast apostelen. Daarvoor waren de regels van God nodig om te onderscheiden tussen echt en vals. Het is dan ook niet toevallig dat 1 Korinthe behoort tot de vroegste brieven van de apostel Paulus die aan de gemeente (de Kerk) geschreven zijn.

Bronnen: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Profeet>, http://www.bijbelengeloof.com/index.php?option=com_content&view=article&id=106:profeten&catid=61:de-gemeente-van-jezus-christus&Itemid=87, http://www.apologetique.org/nl/artikelen/religie/Christ_theologie/dogmatiek/eschatologie/TWM_heeft_lindsey_gelijk.htm, <http://www.gotquestions.org/Nederlands/valse-leermeester.html>.

Woorden van kennis en wijsheid

Profeteren wordt in charismatische kring ook omschreven als 'een woord van God voor iemand anders ontvangen', dit noemt men 'woorden van kennis'. *Uit de tekst die de Belgische dr. Patrick Lens (1963) gebruikte in 2008 voor zijn colleges aan de Vrije Universiteit te Amsterdam (Nederland) over christelijke mystiek en charismatische theologie: 'Het is niet perse een voorspelling van de toekomst. Dikwijls gaat het om een soort 'Ik-boodschappen' die iemand namens God spreekt, hetzij in persoonlijke begeleiding, hetzij in een gebedssamenkomst. Het kan ook een aansporing zijn of het citeren van een Schriftwoord, dat in een bepaalde context wel een heel eigen en zelfs verbazend persoonlijke en concrete klank kan krijgen voor degene voor wie de boodschap bestemd is, zonder dat degene die de boodschap 'vertolkt' op de hoogte is van datgene waarover het gaat. Het 'woord van kennis' betreft soms heel concrete boodschappen over dingen die de ontvanger van de boodschappen (dit is degene die ze uitspreekt) niet kan weten. Het vraagt van degene die er voor open staat om zulke boodschappen door te geven, heel veel vertrouwen en nederigheid; je kan er eventueel ook glad naast zitten!'*

Een profetie waar je eventueel ook glad naast kunt zitten? Dat is geen profetie! Daarnaast is de uitleg die de beweging aan deze Geestesgave heeft gegeven, namelijk 'een woord van God voor iemand anders ontvangen' niet de definitie

van de originele Geestesgave. ‘Woord van kennis’ (evenals ‘woord van wijsheid’) is/was een openbaring van kennis (of wijsheid) om tot meer inzicht te komen in het gebrachte evangelie*. Het was een verdieping (vergroting) van kennis ten aanzien van het geloof. Dit is echter iets totaal anders dan wat de charismatische beweging van dit begrip heeft gemaakt!

Tegenwoordig leert men dat men ‘woorden van kennis’ en ‘woorden van wijsheid’ ontvangt door influistering van de Heilige Geest, het horen van stemmen of het zien van gezichten. Dit heeft echter niets met de Bijbel te maken, maar met verschijnselen van spiritisme (bijbehorende New Age termen: ‘innerlijke wijsheid’, ‘channelen’, ‘geleide-geesten’).

* *Woord(en) van wijsheid en kennis:*

Ef. 1: 17-18: ‘Moge de God van onze Heer Jezus Christus, de vader van alle luister, u een geest van inzicht schenken in wat geopenbaard is (HSV: ‘de Geest van wijsheid en van openbaring’), opdat u hem zult kennen. Moge uw hart verlicht worden, zodat u zult zien waarop u hopen mag nu hij u geroepen heeft, hoe rijk de luister is die de heiligen zullen ontvangen.’

Johannes 16: 13: ‘De Geest van de waarheid zal jullie, wanneer hij komt, de weg wijzen naar de volle waarheid. Hij zal niet namens zichzelf spreken, maar hij zal zeggen wat hij hoort en jullie bekendmaken wat komen gaat.’

Uit een zendingsreisverslag (Brazilië) van eerstejaars studenten van trainingsschool voor kinderwerkers ‘De Katapult’, Den Helder (discipelschap Toronto Blessing) (link bron):

8 mei 2014: afscheid en verhuizen: ‘Vandaag moesten we afscheid nemen van de mensen van het huis waar we de afgelopen dagen geslapen hebben. Tijdens de sharing hebben we voor elke medewerker een brief geschreven met woorden, bemoedigingen, profetieën, en dergelijke. In de keuken hing een rooster met namen en activiteiten. Deze werd gebruikt om niemand te vergeten. Er stond één naam op de lijst die niemand kende, maar om niemand voor het hoofd te stoten of te vergeten, werd ook deze naam op een blaadje gezet. Alle briefjes werden gegeven bij het afscheid in een goodiebag, dus er werd verder niet meer aan gedacht. Totdat we in het nieuwe huis het rooster voor aankomende week zagen. Op de vrije dag stond die naam weer. Sommigen (...) waren enthousiast dat we deze persoon nu dan toch echt gingen ontmoeten. Anderen realiseerden zich dat het geen naam was, maar het Portugees voor een ‘vrije dag’. We hebben dus vanmorgen geprofeteerd over een vrije dag. Hahaha.’

Bijzondere openbaringen

Een bijzondere openbaring is hoe God Zichzelf op een bovennatuurlijke manier kenbaar maakt. Het omvat fysieke verschijningen van God, dromen, visioenen, het geschreven Woord, en het belangrijkste: Jezus Christus.

Een van de belangrijkste van bijzondere openbaringen is Gods Woord, de Bijbel. God heeft besloten om de waarheid over Hem in geschreven vorm vast te laten leggen, omdat Hij wist hoe onnauwkeurig en onbetrouwbaar mondelinge overdracht is. Hij begreep ook dat de dromen en visioenen van de mens verkeerd geïnterpreteerd konden worden. God besloot om alles dat de mensheid over Hem moet weten, wat Hij verwacht, en wat Hij voor ons heeft gedaan te onthullen in de Bijbel.

De Bijbel vermeldt hoe God tegen de mens spreekt in dromen (Genesis 28: 12, 37: 5; 1 Koningen 3: 5; Daniel 2) en visioenen (Genesis 15: 1; Ezechiël 8: 3-4; Daniel 7; 2 Korintiërs 12: 1-7). We moeten opmerken dat er een verschil tussen een visioen en een droom bestaat. Een visioen wordt gegeven wanneer iemand ‘wakker’ is, een droom wordt gegeven wanneer iemand ‘slaapt’.

Visioen: beeld dat je op bovennatuurlijke wijze waarneemt en dat een boodschap of voorspelling bevat.

Droom: verzameling van beelden, geluiden, gedachten en gevoelens tijdens iemands slaap.

De charismatische beweging gelooft in tegenwoordige bijzondere openbaringen van God op een regelmatige basis. Geeft God mensen tegenwoordig nog bijzondere openbaringen? Mogelijk. Kunnen we verwachten dat bijzondere openbaringen een alledaagse gebeurtenis zijn? Nee.

God gebruikte in de vroege dagen van het christendom regelmatig bijzondere openbaringen om Zijn waarheid aan mensen over te brengen (zie het boek Handelingen). We moeten in gedachten houden dat de Bijbel reeds is voltooid en ons alles vertelt wat we moeten weten (Sola Scriptura). De belangrijkste waarheid is dat als God een (bijzondere) openbaring zou geven, deze volledig in overeenstemming zou zijn met wat Hij reeds in de Bijbel aan ons heeft geopenbaard. Er moet nooit een gelijkwaardige of zelfs grotere autoriteit (macht, gezag) aan openbaringen worden

toegekend dan aan het Woord van God.

Op basis van de autoriteit van de Bijbel (de Schrift is genoeg: Sola Scriptura) zou je kunnen stellen dat het tegenwoordig hoogst onwaarschijnlijk is dat God tegenwoordig regelmatig via openbaringen zou spreken. Maar tegelijkertijd kunnen we deze mogelijkheid op basis van de Schriftteksten niet helemaal uitsluiten.

Als jij denkt dat je een bijzondere openbaring hebt gehad (bijvoorbeeld een visioen, een droom of een 'kleine stille stem') en denkt dat dit misschien van God afkomstig was, bidt er dan over en onderzoek het Woord van God om met zekerheid vast te stellen dat deze in overeenstemming is met de Bijbel. Alles wat God zegt zal volledig in overeenstemming zijn met wat Hij al in Zijn Woord heeft geopenbaard. Als dat zo is, bidt en overpeins deze dan om vast te stellen welke daden God van je verlangt als reactie op dit (Jakobus 1: 5). God zou een mens nooit een visioen of droom geven en dan de betekenis hiervan verborgen houden. Steeds wanneer iemand in de Schrift met een visioen of droom van God te maken had, zorgde God er voor dat de betekenis van dat visioen of die droom duidelijk werd uitgelegd (zie Genesis 40: 5-11, Daniël 2: 45, 4: 19 en 8: 15-17). Wanneer God tot ons spreekt, zorgt Hij er voor dat Zijn boodschap duidelijk begrepen wordt.

Bronnen: <http://www.gotquestions.org/Nederlands/Christelijke-visioenen.html>,
<http://www.gotquestions.org/Nederlands/Christelijke-interpretatie-dromen.html>,
<http://www.gotquestions.org/Nederlands/algemene-bijzondere-openbaring.html>.

De uitleg van Joël 2: 23b en 28-29 (8)

De moderne charismatische beweging heeft de Latter Rain theologie als uitgangspunt van veel van haar leringen. In deze leer vormt het Bijbelboek Joël een belangrijke inspiratiebron.

Het boek Joël (Hebreeuws: יוֹאֵל, Jō-'el': 'JHWH is God') valt in het Oude Testament onder de kleine profeten. Van deze twaalf is Joël de tweede. Over zijn leven is niets bekend, behalve dat hij de 'zoon van Pethuel' was. Gelet op het schaarse materiaal is niet definitief te zeggen wanneer hij leefde; datering varieert van de negende eeuw v. Chr. tot de vierde eeuw v. Chr.. Er is geen twijfel over het gegeven dat Joël in het koninkrijk Juda woonde en daar zijn werk als profeet deed. Gelet op het gegeven dat Joël grondig bekend was met de cultus in de tempel van Jeruzalem, wordt aangenomen dat hij daar zelf ook bij betrokken was.

De profeet Joël, geschilderd door Rubens (1602)

In hoofdstuk 2 wordt de komst van een vijandelijk leger in het vooruitzicht gesteld, tenzij men zich bekeert en tot inkeer komt. Hoofdstuk 3, dat in sommige vertalingen – ook de SV en HSV – het laatste deel van hoofdstuk 2 is, geeft een beschrijving van de dag des oordeels.

In vers 2: 23 wordt volgens sommige interpretaties de komst van de Messias aangekondigd: '.. want Hij zal u geven dien Leraar ter gerechtigheid;'. Deze uitleg is echter niet onomstreden. (De NBV vertaalt dit met: '...want hij geeft regen om je te verkwikken', met de aantekening: 'Ook mogelijk is de vertaling: "een leraar van gerechtigheid".')

Joël 2: 18-32 (HSV):

18 Toen nam de HEERE het op voor Zijn land, en Hij spaarde Zijn volk. 19 De HEERE antwoordde en zei tegen Zijn volk: Zie, Ik zend u het koren, de nieuwe wijn en de olie, zodat u ermee verzadigd wordt. Ik zal u niet meer overgeven als voorwerp van smaad onder de heidenvolken. 20 Ik zal die uit het noorden ver van u wegdoen. Ik verdrijf hem naar een dor en woest land, zijn voorhoede naar de zee in het oosten, zijn achterhoede naar de zee in het westen. Zijn stank stijgt op, zijn walm stijgt op, want hij heeft grote dingen gedaan. 21 Wees niet bevreesd, land, verheug u en wees blij, want de HEERE heeft grote dingen gedaan. 22 Wees niet bevreesd, dieren van het veld, want de weiden van de woestijn worden groen, de bomen dragen hun vrucht, de wijnstok en de vijgenboom geven hun opbrengst. 23 En u, kinderen van Sion, verheug u en wees blij in de HEERE, uw God, want Hij zal u geven de Leraar tot gerechtigheid. Die zal regen op u doen neerdalen, vroege regen en late regen in de eerste maand. 24 De dorsvloeren zullen vol koren zijn, de perskuipen stromen over van nieuwe wijn en olie.

25 Ik zal u de jaren vergoeden die de veldsprinkhaan, de jonge sprinkhaan, de zwerm sprinkhaan en de treksprinkhaan hebben opgegeten, Mijn grote leger; dat Ik op u had afgestuurd. 26 Dan zult u overvloedig en tot verzadiging eten, en

de Naam van de HEERE, uw God, prijzen, Die wonderlijk met u heeft gehandeld. Mijn volk zal voor eeuwig niet beschaamd worden. 27 Dan zult u weten dat Ik te midden van Israël ben, dat Ik, de HEERE, uw God ben, en niemand anders: Mijn volk zal voor eeuwig niet beschaamd worden!

Belofte van de Geest

28 Daarna zal het geschieden dat Ik Mijn Geest zal uitstorten op alle vlees: uw zonen en uw dochters zullen profeteren, uw ouderen zullen dromen dromen, uw jongemannen zullen visioenen zien. 29 Ja, zelfs op de dienaren en op de dienaressen zal Ik in die dagen Mijn Geest uitstorten. 30 Ik zal wondertekenen geven aan de hemel en op de aarde: bloed en vuur en rookzuilen. 31 De zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed, voor die dag van de HEERE komt, die grote en ontzagwekkende. 32 Het zal geschieden dat ieder die de Naam van de HEERE zal aanroepen, behouden zal worden. Want op de berg Sion en in Jeruzalem zal ontkoming zijn, zoals de HEERE gezegd heeft, namelijk bij hen die ontkomen zijn, die de HEERE roepen zal.

In de Latter Rain leer worden de profetieën in Joël 2: 23b (HSV) en Joël 2: 28-29 (HSV) aan elkaar gekoppeld: *Joël 2: 23b: Die zal regen op u doen neerdalen, vroege regen en late regen in de eerste maand. Joël 2: 28-29: Daarna zal het geschieden dat Ik Mijn Geest zal uitstorten op alle vlees: uw zonen en uw dochters zullen profeteren, uw ouderen zullen dromen dromen, uw jongemannen zullen visioenen zien. Ja, zelfs op de dienaren en op de dienaressen zal Ik in die dagen Mijn Geest uitstorten. (HSV)*

De beweging interpreteert beide regens in vers 23b als een uitstorting van de Heilige Geest. Men leert dat de uitstorting van de Heilige Geest op de discipelen op Pinksteren de *vroege regen* (Engels: 'former rain') is, waarmee – volgens Latter Rain – de profetie uit Joël 2: 28-29 in vervulling is gegaan. De *late regen* (Engels: 'latter rain') zal een geweldige uitstorting van de Heilige Geest zijn vlak voor de wederkomst van Christus op aarde (de eindtijd). In het kader hiervan gelooft men ook in Joëls Leger: de manifestatie van de 'zonen van God' (zie hoofdstuk 3). Betreffen de regens in Joël 2: 23b echter wel een uitstorting van de Heilige Geest?

De vroege regen (Hebreeuws: 'môreh') en de late regen (Hebreeuws: 'malkôsh') in vers 23b slaan op de regens die respectievelijk het begin (oktober-november) en het einde (maart-april) van het natte seizoen in het land Israël markeren. De vroege regen bevochtigt de aarde en maakt deze gereed voor de zaden die kort daarna gezaaid worden. De late regen is belangrijk voor de rijping van de gewassen. Als één van beide regens mislukt, wordt de oogst ernstig beschadigd. De context spreekt enkel over de gaven van de aarde, niet over de gaven van de Geest, welke genoemd worden in vers 28 en 29. (Bron: <http://biblehub.com/commentaries/joel/2-23.htm>)

De uitleg is dat Joël voorspelt dat er weer goede tijden voor het volk Israël ('kinderen van Sion') komen. De vroege regen betreft niet de uitstorting van de Heilige Geest op Pinksteren, en de late regen (latter rain) betreft niet een uitstorting van de Heilige Geest in de (nabije) toekomst. Wat Latter Rain doet is de hele tekst van het Bijbelboek Joël uit zijn verband halen.

Een belangrijk kenmerk van de 'late regen opwekking' zal volgens Latter Rain 'Joëls Leger' zijn: 'gezalvde christenen' die dezelfde wonderen en tekenen als Jezus op aarde kunnen verrichten om zo het Koninkrijk op aarde te vestigen, waarna Christus kan terugkeren om dit Koninkrijk uit onze handen te ontvangen. Zie voor kritiek hierop 'Kingdom Now'.

Een mix van twee verschillende evangeliën (10)

Dit onderwerp vormt wellicht de belangrijkste tegenwerping op de neo-charismatische leer van 'wonderen en tekenen'. De beweging gebruikt als onderbouwing van deze leer onder andere de volgende twee zendingsopdrachten van Jezus aan de discipelen:

Mattheüs 10: 7-8: *En als u op weg gaat, predik dan: Het Koninkrijk der hemelen is nabijgekomen. Genees zieken, reinig melaatsen, wek doden op, drijf demonen uit. U hebt het voor niets ontvangen, geef het voor niets. (HSV)*

Marcus 16: 17-18: *En hen die geloofd zullen hebben, zullen deze tekenen volgen: in Mijn naam zullen zij demonen uitdrijven; in vreemde talen zullen zij spreken; slangen zullen zij oppakken; en als zij iets dodelijks zullen drinken zal het hen beslist niet schaden; op zieken zullen zij de handen leggen en zij zullen gezond worden. (HSV)*

Op basis van deze teksten leren de 'moderne' charismatische leraren dat alle gelovigen die de 'doop' hebben

ontvangen tegenwoordig demonen kunnen en mogen uitdrijven, tongentaal kunnen beoefenen en genezingen kunnen verrichten (slangen oppakken en iets dodelijks drinken worden afgeraden). Men beweert zelfs dat doden opgewekt kunnen worden.

Bovenstaande teksten hebben echter betrekking op de prediking door de twaalf discipelen (zie Mattheüs 10: 5, de Marcustekst wordt in het volgende onderwerp 'Hedendaagse krachtevangelisatie...' besproken), later apostelen genoemd, die het Evangelie van het **nabijgekomen** Koninkrijk brachten. Dit was het evangelie (blijde of goede boodschap) specifiek bedoeld voor het Joodse volk in die tijd. Voor christenen tegenwoordig geldt echter het Evangelie van genade (zoals) gepredikt door de apostel Paulus, en dit evangelie is uit geloof alleen, niet door het 'zien' (en beoefenen) van wonderen en tekenen.

Verschillende evangeliën

Voor velen komt het misschien als een verrassing dat er in de Bijbel over meer dan één evangelie wordt gesproken. Sommige van de genoemde evangeliën in de Schrift zijn eenvoudigweg andere namen voor dezelfde verkondiging. Maar al deze uitdrukkingen kunnen samengevoegd worden tot drie in wezen van elkaar verschillende evangeliën: het eeuwig Evangelie, het Evangelie van het Koninkrijk en het Evangelie van genade.

Voor minder ingewijden in de Bijbel is het wellicht nuttig om nu eerst op Wikipedia de teksten over het Oude Testament, het Nieuwe Testament en Handelingen (van de apostelen) te lezen. Hierdoor is het vervolg van de tekst misschien beter te plaatsen en te begrijpen.

Het eeuwig Evangelie

Het eeuwig Evangelie is de prediking waarin getuigd wordt dat God de Schepper is van hemel en aarde (zie bijvoorbeeld Rom 1: 20). Dit is het 'basisevangelie' dat door alle eeuwen heen geldt. Het is de boodschap van de Schepper aan Zijn schepping: vreest God en geeft Hem eer (zie onder andere Prediker 12: 13-14). Dit evangelie zegt simpelweg dat God er is en dat de mensen Hem eren. Het is het evangelie waaronder Abraham, de aartsvader van het volk Israël, tot geloof kwam.

Behoudenis onder het Oude Verbond

We moeten niet vergeten dat in Bijbelse tijden het Joodse (Hebreeuwse) volk een theocratische vorm van leidinggeven aanhing (theocratie: regeringsvorm waarbij de geestelijke overheden tevens het staatsbestuur in handen hebben). Om bij dit volk te horen moest men geloven in God, maar er bestonden nog twee andere voorwaarden: de mannelijke besnijdenis en (na de Exodus: de uittocht uit Egypte, illustratie links) het zich aan de wet (de leerregels voor het Hebreeuwse volk gefundeerd in de Thora: de vijf boeken van Mozes) houden. Dit heet 'behoudenis onder het Oude Verbond' en het was specifiek gericht op Israël. In de Bijbel vinden we twee soorten verbonden aan Israël gegeven: een 'onvoorwaardelijk' en een 'voorwaardelijk' verbond.

Een onvoorwaardelijk verbond is eenvoudig een belofte die God doet aan een groep mensen of aan een persoon. Één van de grootste verbonden in de Schrift vinden we in Genesis 12: 2-3, waar God Abraham beloofd: *'Ik zal u tot een groot volk maken, u zegenen en uw naam groot maken; en u zult tot een zegen zijn. Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt, zal Ik vervloeken; en in u zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden.'*

Dit verbond van belofte is onvoorwaardelijk. God beloofde deze dingen aan Abraham; het had niets te maken met wat hij deed.

Een voorwaardelijk verbond stelt voorwaarden. Kijken we naar Genesis 17 dan zien we dat God een bepaling stelt om deel te krijgen aan bovenstaande onvoorwaardelijke belofte: de mannelijke besnijdenis. Degenen die bij het (bovenstaande) onvoorwaardelijke verbond willen horen, kunnen dat alleen doen op de voorwaarde dat al wat mannelijk is besneden moet worden.

Daarnaast vinden we in het Bijbelboek Exodus de toevoeging van het verbond van de wet (de voorwaarden en regels door God gesteld aan het volk Israël). Het Joodse (Hebreeuwse) volk was zojuist uit Egypte gekomen (de Exodus). Vanwege de overtredingen kwam God tot het volk en vertelde hen dat de onvoorwaardelijke belofte nog steeds stond, maar als je er deel van uit wilde maken dat je je dan aan de (leerregels van de) wet moest houden.

De noodzaak van goede werken op basis van de wet, als een getuigenis van het aanwezige geloof*, wordt duidelijk

onderwezen in het Oude Testament, de vier evangeliën (Mattheüs, Marcus, Lucas en Johannes) en de Joodse brieven (de Nieuw Testamentische brieven niet door Paulus geschreven). Onder het Oude Verbond werden alle mensen toegestaan, inclusief de heidenen (de niet-Joden)***, om deel te nemen om zo behouden te worden. Tot het Jodendom bekeerde heidenen werden Jodengenoten of proselitiën genoemd. Zij namen deel aan de vergaderingen in de plaatselijke synagoge.

* Werken demonstreerden iemands geloof, maar werken hebben nog nooit iemand behouden. Dit wil zeggen, als God een persoon openbaarde dat hij een dierlijk offer moest brengen om zijn zonden te 'bedekken', wat zou een gelovig persoon dan doen? Juist! Een dierlijk offer brengen. Zal deze handeling hem behouden? Nee! Maar de persoon die weigerde het vereiste offer te brengen, gaf aan dat hij niet geloofde wat God zei. Als hij God geloofde, zou hij het offer hebben gebracht. Daarom kunnen we zeggen dat de mensen van het Oude Testament niet behouden werden door werken (op basis van de wet), maar ze werden ook niet behouden zonder werken, omdat de werken bewezen dat zij geloof hadden.

Het Evangelie van het Koninkrijk

Het Evangelie van het Koninkrijk betreft de boodschap dat het Koninkrijk van God is nabijgekomen in Jezus Die is de Messias, de Zoon van God. Johannes de Doper*, Jezus op aarde en de twaalf apostelen verkondigden dit evangelie **aan de Joden**: *'Kom tot inkeer, want het koninkrijk van de hemel** is nabij.'* (Mat. 4: 17)

In het Jodendom is de Messias (dit betekent 'gezalfd') vanaf de tweede eeuw v. Chr. een leider die een messiaanse periode van vrede en welvarendheid voor Israël en andere volkeren zal inluiden, die uiteindelijk leidt tot de eindtijd. De Joden dachten dat God het koninkrijk van Israël, dat in 922 v. Chr. uiteengevallen was, zou herstellen.

* Johannes de Doper predikte eerst de komst van de Messias (Mat. 3: 11). In Matteüs 3 lezen we dat Johannes Jezus herkende als Wie Hij was: 'Ik zou door u gedoopt moeten worden, en dan komt u naar mij?' (Mat. 3:14b)

** Matteüs gebruikt gewoonlijk de term 'hemels koninkrijk', terwijl (bijvoorbeeld) Lucas het begrip 'koninkrijk van God' gebruikt. De reden hiervoor is dat het Matteüsevangelie in eerste instantie werd gericht aan een specifiek Joods publiek dat het directe gebruik van de naam van God (Hebreeuws: JHWH) zou vermijden. Lucas richtte zijn evangelie aan een algemener, dat wil zeggen niet-specifiek Joods publiek dat met de term 'hemels koninkrijk' onbekend zou zijn.

Jezus (deze Joodse naam betekent 'God redt') wordt herhaaldelijk gevraagd om uitleg wat dit koninkrijk dan precies inhoudt. Er komt echter steeds een antwoord in de vorm van een gelijkenis (zie bijvoorbeeld Matteüs 13). Nadat Christus was opgestaan, vroegen de discipelen aan Hem of dit het moment was dat Hij voor Israël het koninkrijk zou herstellen. Hierop antwoordde Hij dat het hen niet toekomt te weten wanneer dit zal gebeuren (Hand. 1: 6-7). Hierna onderwees Hij de discipelen veertig dagen lang over het Koninkrijk Gods.

Het uitgangspunt was dat door een gelovig Israël (in Jezus Christus: 'Christus' is Grieks voor 'Messias') alle volken (de heidenen) tot geloof zouden komen (zie onder andere Johannes 4: 22b: *'... de redding komt immers van de Joden.'*, *'... want de zaligheid is uit de Joden.'*, SV). Dit had God al aan Abraham beloofd: *'Door jou zullen alle volken op aarde gezegend worden.'* (Genesis 12: 3b) Voorwaarde was echter dat de Joden Jezus als de Messias zouden aannemen.

Wij weten nu dat het overgrote deel van Israël weigerde Jezus als Messias aan te nemen. Aan de voorwaarde werd dus niet voldaan. Diegenen die Jezus wel als Messias aannamen, zowel Joden als heidenen, noemen we nu 'christenen': de volgelingen van Jezus Christus.

Het Jodendom verwacht nog steeds de (eerste) komst van de Messias.

Wonderen en tekenen

De verkondiging beschreven in de vier evangeliën (Nieuw Testament) was specifiek gericht op de Joden (evenals in het Oude Testament). Dit werd door Jezus Zelf gedaan en later door de twaalf apostelen (de Twaalven) en ook Paulus ging altijd eerst naar de Joden 'in de diaspora'.

Jezus die zieken genas, demonen verdreef en een nieuwe levensethiek onderwees worden geïnterpreteerd als een demonstratie van het Koninkrijk. Naast dat de Joden toen over het Koninkrijk konden 'horen', konden zij toen tevens het Koninkrijk 'zien'. De wonderen en tekenen beschreven in Matteüs 10: 7-8 en Marcus 16: 17-18 noemt men dan ook wel de 'tekenen van het Koninkrijk'.

Visies op het Koninkrijk

Er zijn een aantal inzichten ontstaan in hoe het Koninkrijk van God moet worden gezien. Hieronder zijn er een paar in het kort weergegeven. Deze zienswijzen zijn het gevolg van een verschil van inzicht in de grote lijn en/of omdat men op basis van slechts een aantal teksten een conclusie heeft getrokken.

1. Het Koninkrijk wordt in de toekomst zichtbaar opgericht als een letterlijk Rijk met de Here Jezus, de Messias, als Koning. Het wachten is op Zijn komst waarna Hij Zijn Rijk opricht. Israël speelt hierin een grote rol.
2. Het Koninkrijk wordt in de toekomst zichtbaar opgericht, maar is sinds de tijd van de Evangeliën (Mattheüs, Marcus, Lucas en Johannes) binnen in de gelovige mens aanwezig. Vanuit die mens verspreidt het zich naar de omgeving, waardoor anderen tot geloof komen. Zo wint het steeds meer terrein.
3. Het Koninkrijk wordt in de toekomst zichtbaar opgericht, maar is nu verborgen omdat de Koning, de Here Jezus, verborgen is. De gemeente/kerk maakt deel uit van (of is) een verborgen Koninkrijk.
4. Het Koninkrijk wordt sinds de dagen van de Evangeliën zichtbaar opgericht. Men ziet om zich heen de tekenen van het Koninkrijk, zoals bijvoorbeeld genezingen. De gelovigen staan in dienst van de Koning. Steden en gebieden worden door hen voor de Koning geclaimd.
5. God richt Zijn Rijk op sinds de komst van Christus. In Zijn tijd (de periode van de Evangeliën) begint het Koninkrijk, omdat Hij de Koning is. Hij is het Koninkrijk in hoogst eigen Persoon. Het Koninkrijk is er en komt nog. Het openbaart zich sinds de Evangeliën op een voorlopige wijze en zal door een laatste en totalitaire crisis heen als een zichtbaar, onbestreden rijk van vrede en heil de nieuwe hemel en aarde vervullen.

Voor de Joden

Het is een diepgeworteld gegeven dat de verkondiging in eerste instantie alleen voor de Joden was bestemd (zie onder andere Matteüs 3: 1-3, 4: 17, 4: 23 en 15: 24-28). Zo hadden de (toen nog geheten) discipelen duidelijk opdracht van Jezus gekregen om niet naar de heidenen te gaan (*Mat. 10: 5: 'Deze twaalf zond Jezus uit, en hij gaf hun de volgende instructies: 'Sla niet de weg naar de heidenen in en bezoek geen Samaritaanse stad'.*).

Toen Jezus aan het kruis hing, bad hij: *'Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen.'* (Lucas 23: 34a) En dat het vergeven was blijkt in Handelingen 1: 8, waar we lezen: *'Maar wanneer de heilige Geest over jullie komt, zullen jullie kracht ontvangen en van mij getuigen in Jeruzalem, in heel Judea en Samaria, tot aan de uiteinden van de aarde.'* Dit zei Christus tegen de discipelen, nadat Hij was opgestaan en gedurende veertig dagen met hen sprak over de dingen die het Koninkrijk van God betreffen (Hand. 1: 3). Dus na Zijn opstanding ging de evangelieverkondiging aan Israël gewoon door. Er was sinds Matteüs 10 wel een wijziging: Christus gebod de discipelen ook om naar Samaria en *tot aan de uiteinden van de aarde* te gaan*.

In Matteüs 28: 18-20 krijgen de discipelen de (zendings)opdracht om *'alle volken'* te onderwijzen, dus ook de heidenen, *'En houdt dit voor ogen: ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.'* Deze opdracht omvat meer dan de Joden in die tijd als doelgroep en hier wordt gesproken over *tot aan de voltooiing van deze wereld*. Opmerkelijk is dat hier door Christus **niet** gesproken wordt over wonderen en tekenen. Deze opdracht wordt door de christelijke kerk beschouwd als de meest toepasselijke opdracht voor de tegenwoordige zending en evangelieverkondiging.

Maar het is duidelijk dat in het begin van het Bijbelboek Handelingen (van de apostelen) de twaalf apostelen alleen predikten tot het Joodse volk, want er was zelfs een openbaring voor nodig om Petrus op andere gedachten te brengen toen de tijd daar rijp voor was (Hand. 10: 1-29). En wat zei Petrus toen tegen de Romein Cornelius?: *'U weet dat het Joden verboden is met niet-Joden om te gaan en dat ze niet bij hen aan huis mogen komen, maar God heeft me duidelijk gemaakt dat ik geen enkel mens als verwerpelijk of onrein mag beschouwen. Daarom heb ik me niet verzet toen ik naar u werd gestuurd.'* (Hand. 10: 28-29)

* Deze volgorde van de apostolische prediking zien we ook in Handelingen: *'in Jeruzalem, in heel Judea en Samaria' (de eerste negen hoofdstukken), en dan 'tot aan de uiteinden van de aarde' (het tiende tot en met achtentwintigste hoofdstuk).*

De Twaalven richtten zich in het begin van de prediking dus hoofdzakelijk tot de Joden. Toen er dan in Antiochië* tevens Grieken tot geloof kwamen in Jezus Christus (Hand. 11: 19-22) was dit zo bijzonder dat de gemeente in Jeruzalem het nodig vond om, door middel van Barnabas, maar eens polshoogte te nemen van dit verschijnsel. Toen Barnabas de bekeerde heidenen zag, kwam waarschijnlijk in zijn herinnering wat de Here van Paulus (die hij had ontmoet in Jeruzalem: Hand. 9: 27) had gezegd: ‘..., want hij is het instrument dat ik gekozen heb om mijn naam uit te dragen onder alle volken en heersers en onder al de Israëllieten.’ (Hand. 9: 15) En zo kwam het dat Barnabas naar Tarsus ging om Paulus te halen.

* In Antiochië werden de gelovigen voor het eerst ‘christenen’ genoemd (Hand 11: 26).

Paulus

De apostel Paulus (schilderij van Jan Lievens)

In Handelingen 7 wordt de steniging van Stefanus beschreven en de eerste keer melding gemaakt van Paulus, toen nog Saulus geheten. Hij was geboren in Tarsus (plaats nu in Turkije), had vermoedelijk een Joodse moeder en een Romeinse vader, en bezat het Romeinse staatsburgerschap. Saulus was een zeer geleerd man. Hij was onderwezen door Gamaliël, een groot Schriftgeleerde (Hand. 22: 3). Saulus keurde de steniging van Stefanus goed (Hand. 8: 1-3) en hielp mee met de vervolging van de Joodse christenen, waardoor deze vluchtten naar andere landstreken. Alleen de apostelen bleven achter in Jeruzalem.

Saulus komt op weg naar Damascus tot bekering (Hand. 9, zie ook Hand. 22: 1-22), waarna zijn naam gewijzigd wordt in Paulus. Door de vervolging in die tijd werd het geloof in Jezus Christus verspreid tot buiten de landsgrenzen, maar bleef het in eerste instantie onder de Joden. Door deze verspreiding kwamen heidenen in Antiochië in contact met dit geloof.

Handelingen 9: 3-6: Toen hij onderweg was en Damascus naderde, werd hij plotseling omstraald door een licht uit de hemel. Hij viel op de grond en hoorde een stem tegen hem zeggen: ‘Saul, Saul, waarom vervolgt je mij?’ Hij vroeg: ‘Wie bent u, Heer?’ Het antwoord was: ‘Ik ben Jezus, die jij vervolgt. Maar sta nu op en ga de stad in, daar zal je gezegd worden wat je moet doen.’

Het Evangelie van genade

Wat duidelijk moet zijn is dat in de verkondiging in het Nieuwe Testament er drie doelgroepen moeten worden onderscheiden: de Joden (en Jodengenoten/proselieten) binnen het Jodendom, de volken/de heidenen, en de (bekeerde) christenen (zowel uit de Joden als de heidenen) in Jezus Christus.

Paulus, de dertiende apostel, ging tijdens zijn reizen altijd eerst naar de Joden in de plaatselijke synagoge, ter bevestiging van wat Petrus reeds overal aan de Joden predikte: ‘Jezus is de Messias, de Zoon van God. Gestorven en op de derde dag weer opgestaan. Bekeert u van uw huidige leven om vergeving te krijgen van uw zonden, want Zijn terugkomst is nabij.’ Maar elke keer verwierp een deel van de Joden de boodschap en kwam in opstand tegen Paulus. Daarna richtte Paulus zijn verkondiging op de heidenen in die streek om zo deze Joden jaloers te maken, zodat zij de prediking alsnog zouden aannemen. Daarom lezen we bijvoorbeeld in Hand. 13: 46-47 (maar zie ook Hand. 18: 6): ‘Maar Paulus en Barnabas zeiden onomwonden: ‘De boodschap van God moest het eerst onder u worden bekendgemaakt, maar aangezien u die afwijst en uzelf het eeuwige leven niet waardig acht, zullen wij ons tot de heidenen wenden. Want de Heer heeft ons het volgende opgedragen: ‘Ik heb je bestemd tot een licht voor alle volken om redding te brengen, tot aan de uiteinden van de aarde.’

Joodse synagogen in de ‘diaspora’

Paulus predikt aan de heidenen (hoofdzakelijk Grieken) over God als Schepper (zie bijvoorbeeld Hand. 17: 22-23). En nadat deze bekeerd waren tot God, onderwees hij hen over Christus. Maar als Paulus spreekt over behoudenis door het geloof, verkondigt hij een nieuwe boodschap aan zowel de Joden als de heidenen (zie Hand. 21: 21): Paulus brengt het Evangelie van genade.

Het Evangelie van (de) genade (Gods) is de boodschap van behoudenis door geloof alleen, zonder besnijdenis en

zonder werken*: niet onder de wet, maar enkel onder de genade!** Paulus noemt het ook wel het Evangelie van Christus en het houdt Gods boodschap van gerechtigheid in: hoe God zondaars om Christus' wil vrij spreekt van schuld.

Paulus heeft dit evangelie geopenbaard gekregen door Christus Zelf in de woestijn van Arabië (Gal. 1: 11-12, 18 en 3: 7-9). De Heer zegt van Paulus: '*...want hij is het instrument dat ik gekozen heb om mijn naam uit te dragen onder alle volken en heersers en onder al de Israëlieten.*' (Hand. 9: 15)

* Maar hebben 'werken' dan geen plaats in het leven van christenen? Natuurlijk wel! Maar Paulus zegt **niet**: 'Geloof **moet** gepaard gaan met werken', Paulus zegt: 'Geloof **zou** gevolgd moeten worden door goede werken.' De apostel is in 1 Kor. 3: 15 echter duidelijk: Een gelovige die er een zondige levensstijl op na houdt zal groot verlies lijden voor de Rechterstoel van Christus, '**...hijzelf zal echter worden gered** [behouden, SV],'

** Zie bijvoorbeeld Handelingen 20: 24, Titus 3: 5, Romeinen 1: 16, 3: 21-24, 4: 5 en 6: 14-15, en Filippenzen 1: 27.